

Rapport från projektet "Församling för alla?"

Johanna Wickberg (red.)

Anna-Karin Caspersson

Ellen Agernäs

EKHO Göteborg 2016

EKHO Göteborg
KRISTNA HBTQ-PERSONER

Församling för alla?

Johanna Wickberg (red)

Anna-Karin Caspersson

Ellen Agernäs

© 2016 EKHO Göteborg samt författarna

Formgivning och illustrationer: Johanna Wickberg

Projektet "Församling för alla?" har finansierats med bidrag från Västra Götalandsregionens kommitté för rättighetsfrågor och av EKHO Göteborg

ISBN 978-91-639-0143-0

Innehållsförteckning

Inledning.....	5
Om EKHO	6
Projektet "Församling för alla?"	7
Intervjuer: församlingsrepresentanter, präster, pastorer och kristna hbtq-personer.	10
Ett porträtt.....	10
Hbtq-personer finns i alla församlingar	11
H, B, T och Q.....	12
Om homofobi, bifobi och transfobi	13
Uppdrag Granskning och "Bögbotarna"	14
Enkätens resultat.....	17
Egenformulerade svar	77
Analys och sammanfattning av enkätresultatet.....	79
Intervjuer – Präster, pastorer och församlingsrepresentanter.....	85
Equmeniaförsamling – större stad.....	86
Svenska kyrkan församling – mindre stad	91
Equmeniaförsamling – liten ort.....	98
Svenska kyrkan församling – strax utanför större stad.....	103
Equmeniaförsamling - Landsbygd.....	110
Sammanfattning och analys – präster, pastorer och församlingsrepresentanter	114
Intervjuer – kristna hbtq-personer	120
Intervju: Liam	120
Intervju: Esmeralda.....	124
Intervju: Miriam.....	129
Intervju: Pål.....	133
Intervju: Viktor.....	137
Personlig berättelse: Pernilla	140
Avslutande reflektioner	144
Referenser	153
Ordlista.....	154

Inledning

Kyrkan, det är vi det. Vi människor som möts i gudstjänst och på kyrkkaffet, vi som ger av vår tid och energi till våra församlingar. I kyrkan återspeglas livet. Livets början, dess milstolpar och avslut finns i kyrkan. Barn hälsas välkomna till livet i dopet, konfirmation förbereder unga tonåringar för livets och trons frågor, vi säger ja till vår livskamrat i vigseln, får stöd i våra frågeställningar och tvivel i själavården och slutligen tar vi farväl i begravningen. Kyrkan är en plats för tro, sammanhang och engagemang. När svåra tider kommer och det ofattbara händer, är kyrkan ofta en samlingsplats för sorg, liksom en kraftsamlande plats för att stötta människor i kris.

Om vi säger att alla är välkomna, vad innebär det och vilket ansvar för det med sig? Vi har svårt att tro att det finns församlingar som inte skulle vilja vara en öppen och välkomnande församling för alla. Så varför avslutas namnet på vårt projekt med ett frågetecken? Det beror ofta på vem som räknas in i alla. Alla kristna? Alla som tror? Alla människor? Men vem är kristen, vem är troende och vem är människa? Utgångspunkten för projektets frågetecken är att välkommandet inom kyrkor ibland verkar glömma bort att alla varken är heterosexuella eller följer normen i sin könsidentitet. Att vara hbtq-person, leva i stjärnfamilj eller bryta normer kring kön och sexualitet, kan omdefiniera vilket liv som är möjligt att leva i kyrkan.

Om EKHO

EKHO verkar för:

- ❖ en levande och befriande gemenskap för hbtq-personer, en miljö som ger omsorg och trygghet
- ❖ frigörelse och rättvisa för hbtq-personer i kristna kyrkor och samfund
- ❖ att aktivt föra ut och, i samverkan med andra, göra kunskap om homo, bi, trans och queer tillgänglig
- ❖ att stödja medlemmarnas aktiva arbete i den egna församlingen
- ❖ att varje individ ska få känna styrkan i att vara en hel människa, skapad till Guds avbild
- ❖ att varje individ ska kunna acceptera, respektera och glädja sig åt sin sexualitet och uppleva att den är en gåva från Gud, som återspeglar Guds kärlek
- ❖ att möta okunnighet och rädsla inför hbtq-frågor med synliggörande av hbtq-personer

EKHO är en ekumenisk förening för kristna hbtq-personer som funnits sedan 1976 i Stockholm och 1981 i Göteborg. EKHO har fler lokalavdelningar runt om i Sverige och arrangerar regelbundet gudstjänster, programträffar, föreläsningar, läger för unga vuxna, inspirationsdagar, samtalsträffar, workshops etc. EKHO har också kontakt med olika kyrkor om hbtq-frågor, finns tillgängliga som remissinstans och bollplank i hbtq-frågor och närvarar på festivaler och konferenser.

Projektet ”Församling för alla?”

2014 startade projektet ”Församling för alla?”. 12 år tidigare, 2002, presenterade EKHO rapporten *När tystnaden blir människa*. Denna utgick från en enkätundersökning bland Göteborgs församlingar om homosexuellas situation i dessa, kompletterad med intervjuer av kristna hbtq-personer samt anhöriga till kristna hbtq-personer. Under de följande åren har oerhört mycket hänt. Där vi förr pratat om homosexuella används idag istället förkortningen hbtq som inkluderar homosexuella, bisexuella, transpersoner och queer. Sverige lagstodgade möjligheten till samkönade äktenskap 2009, vilket både föranletts och efterföljts av debatter inom kyrkan. Samtalets karaktär har förändrats. För ett par decennier sedan kunde hat mot homosexuella uttryckas i offentligheten utan repressalier, idag möts homo- bi och transfobi av kraftiga protester, också inom kyrkan. Kunskapen om hbtq-frågor har vuxit och efterfrågan på utbildning inom hbtq-frågor från kyrkor är stor. Samtidigt vet vi att homo- och transfobin lever vidare i många församlingar. Många medlemmar och deltagare i EKHOs verksamhet och de som besöker föreningen för stödsamtal vittnar om detta. Kanske anar vi att nedsättande attityder mot hbtq-personer finns kvar i allra högsta grad i kyrkan, men att mycket har förändrats, samtalet är ett annat. Så, vi beslöt att göra en uppföljning på rapporten *När tystnaden blir människa*.

En rad idéer om hur vi skulle gå till väga för att ta reda på hur kristna hbtq-personer har det i sina församlingar kokades med tiden ner till en uppföljning på rapporten *När tystnaden blev människa*. Men vi ville ställa andra slags frågor för att om möjligt komma åt andra slags svar, och tillslut landade projektet i en helt annan slags rapport. Projektet planerades bestå av tre delar: en enkät till kristna församlingar i Västra Götaland, intervjuer med församlingsrepresentanter och intervjuer med kristna hbtq-personer som levt eller lever i kristna församlingar i Västra Götaland.

Syftet med projektet ”Församling för alla?” är att skapa ett porträtt, av kristna församlingars inställning till hbtq-frågor och av kristna hbtq-personers situation. Målet är att väcka samtal i församlingarna kring konkreta hbtq-frågor, både i själva besvarandet av enkäten och i mottagandet av rapporten.

I den enkät som gick ut till ca 560 församlingar formulerades frågor som skulle ge svar på vad församlingen har för beredskap att möta hbtq-personer i den egna församlingen och i samhället runt omkring. Frågorna ställdes med utgångspunkt i hbtq-personers plats i församlingen enligt församlingens styrelse, kyrkoråd, arbetslag etc, de som formar och har beslutanderätten i församlingens inriktning och verksamhet. Frågorna handlade alltså inte i det här skedet om hur hbtq-personer själva upplevde att det fanns möjlighet till full inkludering och delaktighet i församlingsgemenskapen. Enkäten efterfrågar inte heller uttryckligen vilka teologiska resonemang som finns i kring hbtq-frågor, enkäten efterfrågar inte vad församlingen har för åsikter om homosexuella, bisexuella eller transpersoner. Detta eftersom vi ville utgå ifrån och påminna om att hbtq-personer finns och har alltid funnits i kyrkan, och att församlingens attityd till hbtq-frågor får direkta

konsekvenser för dess egna medlemmar och anställda. Enkäten hittar du i slutet av rapporten.

Att frågorna skulle innefatta och särskilja h, b, och t var för oss självklart. Sedan ett antal år tillbaka använder EKHO samma terminologi som övriga organisationer och myndigheter. Vi formulerade frågorna utifrån vad vi själva upplevt som viktigt. Vad är hbtq-personers måttstock på en inkluderande församling? Vilka kriterier behöver uppfyllas och vad är rimligt att önska av en kristen gemenskap? Vilka frågor är relevanta ur ett rättighetsperspektiv? Vi ville belysa församlingen både som en gemenskap/ideell förening och som en arbetsplats. Alltså kom frågorna att handla om sexuell läggning och könsidentitet/könsuttryck hos både anställda, förtroendevalda och bland de ordinarie medlemmarna. Vi gjorde skillnad på vigd/ordinerad tjänst och annan funktion i församlingen. Vi ställde frågor om undervisning, om vigsel av samkönade par och om anställning. Mot bakgrund av att många kristna församlingar innehar vigselrätt och därmed ett uppdrag av staten att viga människor till äktenskap tänker vi att det inte är helt oproblematiskt att vissa församlingar väljer att exkludera samkönade par. När det gäller anställning av personer som identifierar sig som homo-bi-trans och queer gäller ju samma arbetsrätt/diskrimineringslagstiftning som i övriga samhället vilket gör det svårt att hävda att det vore rätt ur ett rättighetsperspektiv att nekas anställning.

Vår förförståelse av vilka församlingar som är trygga platser för hbtq-personer och vilka som inte är det visade sig stämma på ett plan. På ett annat plan inte. Dels finns det som vanligt många gråzoner, dels är kunskapsnivån gällande hbtq väldigt olika från församling till församling vilket gör det svårt att veta om frågorna vi ställt i enkäten uppfattas på samma sätt. I enkätens formulering finns en del ekumeniska utmaningar. Alla kyrkor har inte samma syn på t.ex. medlemskap, vigsel, ordination, därför tolkas frågorna på olika sätt i olika kyrkor. Vi har i enkätens följebrev påmint om att alla frågor kanske inte exakt återspeglar den enskilda församlingens konstruktion, och vi bad våra svaranden ha överseende med detta.

Anonymitet

I arbetet ville vi främja ett samtal och hade ett stort intresse för verkliga förhållanden. I samtal om hbtq-frågor i kyrkan är svaret sällan svart eller vitt, enkäten innehåller nyanser men efterfrågar också ställningstagande inför församlingens egna möjligheter att vara en församling för alla eller ej. Som kristna hbtq-personer förankrade i EKHO känner vi till processerna och har respekt för att församlingar tänker olika, därför är församlingarna och församlingsrepresentanterna självklart helt anonyma. Ingen enskild församling namnges under arbetet, i rapporten, i vårt arbete i EKHO eller i media. Vi har inget som helst intresse av att någon enskild församling ska pekats ut på det ena eller andra sättet, eftersom vårt fokus ligger på att alla församlingar tillsammans skapar ett kyrkligt sammanhang där hbtq-frågor hanteras på skilda sätt men också enligt vissa välbekanta mönster.

För att organisera vår undersökning använde vi oss av referensnummer som fanns på varje enkät, och vi vet att vissa församlingar inte vågade svara på grund av misstänksamhet mot undersökningens syfte och resultat. Vi har försökt arbeta för ökad kontakt, transparens med syfte och metod, och öppen kommunikation, men i vissa fall har vi fått mycket avvisande eller utebliven respons. Efter undersökningen har vi fått bättre kontakt med flertalet församlingar, även vissa som inte ställer upp på EKHOs värdegrund.

Besvarade och obesvarade enkäter

Under våren 2014 mottog vi 125 enkäter som vi använt i enkätens resultat, enkäter som varit fullständigt besvarade eller nästintill fullständigt besvarade. Enstaka enkäter återkom nästintill komplett ifyllda men var obesvarade på vissa frågor. Eftersom vår undersökning har formen av ett porträtt har vi valt att använda enkäter som varit nästintill till fullo eller delvis besvarade, eftersom vi vill tillföra även dessa församlingarnas perspektiv på besvarade frågeställningar, oavsett vad skälet varit till att utelämna enstaka svar. Viss differens i det totala antalet svar på varje fråga beror på detta. Utöver dem mottog vi även ett fåtal enkäter som återsändes alltför bristfälligt besvarade för att vi skulle kunna använda dem, samt ett antal blanka enkäter.

24 församlingar hörde av sig och undanbad sig besvara enkäten. Några enkäter återsändes utan referensnummer och redovisas därför under "Övriga samfund", tillsammans med EFS, EFK, Frälsningsarmén, Alliansmissionen och samlarbetskyrkor. Ett par församlingar inom Svenska Kyrkan besvarade enkäten tillsammans i sitt pastorat. Ett par församlingar sände oss ett längre skriftligt svar på hur deras samtal i församlingen ser ut i hbtq-frågor.

Den totala svarsfrekvensen ligger på ca 22%. Då är inte församlingar som sände oss egna svar eller undanbad sig besvara enkäten inräknade. 40% av församlingarna i Svenska kyrkan besvarade enkäten, vilket vi betraktar som ett gott resultat på en så omfattande och frivillig enkät. 17% av de utsända enkäterna besvarades inom Equmeniakyrkan. Vissa samfund och rörelser lyste nästan helt med sin frånvaro. De romerskt katolska och de ortodoxa församlingarna har vi inte fått någon respons från. Frälsningsarmén, Pingströrelsen, Svenska Alliansmissionen, EFK- Evangeliska Frikyrkan och EFS har svarat i mycket liten omfattning.

Intervjuer: församlingsrepresentanter, präster, pastorer och kristna hbtq-personer

För att komma under ytan bestämde vi oss för att både de församlingar som besvarat enkäten och de som inte besvarat enkäten skulle ges möjlighet till ett samtal där vi kunde fördjupa oss och få en bättre förståelse för hur samtalen om hbtq-frågor förs. Under hösten 2014 intervjuade vi kyrkoherdar, pastorer, arbetslag och förtroendevalda i sammanlagt fem olika församlingar som själva anmält sitt intresse för intervju. Tre av dessa tillhörande Equmeniakyrkan varav två på landsbygden och en i stadsmiljö, två i Svenska kyrkan, en i stadsmiljö och en i förort. Vid dessa möten lade vi märke till flera saker. Det finns en önskan om att prata om sin egen församling och vilken inriktning den ska ha. Det finns också en vilja att bli förstådd, att visa på att genomgående reflektion har skett i frågan och att visa sin välvilja, oavsett ståndpunkt. Möjligen hade vi trott att församlingar inom Svenska kyrkan som gjort sig kända för en positiv syn på hbtq, att anordna regnbågsmässor och med hbtq-personer som representanter i församlinglivet var de som skulle vilja prata med oss. Men så var inte fallet. De två svenskkyrkliga församlingar som vi besökte förhöll sig till hbtq som något problematiskt, men vi upplevde att där fanns ett stort behov av samtal och att bli lyssnade på. Equmeniakyrkorna som vi pratade med hade det gemensamt att de var medvetna om att det fanns öppna hbtq-personer i församlingen eller bland närstående, och att Equmeniakyrkan står inför utmaningen att starta processer i att hantera hbtq-frågor.

Vi ville samla berättelser om upplevelsen av att komma ut som hbtq-person i en kristen kontext sedan vår förra rapport skrevs. Samtalen i församlingarna kompletteras av intervjuer av kristna hbtq-personer med av anknytning till kyrkan eller lever i församling. Vi var noga med att intervjua personer som levt eller som lever i församling i Västra Götaland från 2012 och framåt. Det blev sammanlagt fem personer vars erfarenheter kommer att presenteras i personporträtt längre fram i rapporten. Dessa intervjuer innehåller tankar och erfarenheter från de människor som undersökningen berör. Alla namn i personporträtten är fingerade. Illustrationerna av de intervjuade och kyrkorna i bakgrunden avbildar inte de verkliga personerna eller församlingarna.

Ett porträtt

Vår undersökning är ett porträtt. Den innehåller berättelser från olika delar av samma verklighet och är lika mycket sin historia som den visar sin egen framtid. Vi vill understryka att denna undersökning inte är ett vetenskapligt statistiskt facit över en enkel situation, till något sådant är undersökningens svarsfrekvens för låg. Vi tror att undersökningens värde ligger i dess nyanser och i de värdefulla samtal och möten som skett under arbetets gång. Den är ett porträtt, ett axplock, spegelbilder av verkligheten. Genom EKHOs arbete har vi en god överblick över det kyrkliga landskapets inställning till

hbtq-frågor, vissa församlingar känner vi till på ett personligt plan med egna eller vänners erfarenheter. Stora delar av undersökningens resultat, såsom kommentarer och intervjuer, innehåller resonemang och tankar som vi känner igen och ser som illustrerande av hur landskapet ser ut i idag inom hbtq-frågor inom kyrkan. Kanske kan rapporten vara intressant för alla församlingar i att visa på hur diskussionen förs i andra kyrkor, både som avskräckande exempel och inspiration?

Det är också viktigt att understryka att de intervjuade prästerna och pastorerna inte representerar sin kyrka som helhet. De är röster från sin kyrka, en kyrka som består av så många fler viktiga röster och perspektiv som just i denna undersökning inte får plats. Extra tydligt framkommer detta i de intervjuer med präster från Svenska Kyrkan, där de intervjuade prästerna intar en betydligt mer konservativ ställning än de resultat som kommer fram i undersökningen från Svenska Kyrkan som helhet. Samtidigt är de tre intervjuade Equmeniaförsamlingarna alla försiktigt eller tydligt positiva till hbtq-personers plats i församlingen, även detta kan inte göras gällande för hela Equmeniakyrkan.

Går det att se en förändring? Märks det att tiden gått? Är kunskapsnivån generellt sett högre idag än den var i början av 2000-talet? I undersökningens inledande skede fanns en tanke om att undersöka det förväntade enkätresultatet från flera perspektiv och att siffror skulle visa oss ny kunskap om situationen för hbtq-personer i kyrkor och församlingar i Västra Götaland. Vi var nyfikna på skillnader mellan stad och landsbygd, mellan kyrkor, och mellan stora och små församlingar. Vårt resultat blev dock alltför ojämnt för att kunna genomföra en sådan analys på ett adekvat sätt.

Hbtq-personer finns i alla församlingar

Hbtq-personer finns i alla församlingar. Detta är vår utgångspunkt. Hbtq-personer är inte en skara människor i samhällets utkant som fått för sig att knacka på kyrkporten, utan har alltid varit och är en del av kyrkan, oavsett om vi syns eller inte. Hur stor del av mänskligheten som är hbtq-personer beror på vem du frågar och hur du räknar, men det har alltid funnits och kommer förmodligen alltid finnas gott om människor som inte är heterosexuella eller cis-personer. Det finns församlingar som hävdar att det inte finns några hbtq-personer bland dess medlemmar. Men kanske har de inte reflekterat över att hbtq-personer finns överallt; också bland söndagsskolans barn, scouter, tonårsgruppen, kaffetanter, kantorer, präster och pastorer, kan det finnas känslor och tankar som bara finns i den enskildes hjärta. I vårt arbete är det ingen ovanlighet att möta hbtq-personer som lämnat sitt kristna sammanhang utan att de berättat varför.

EKHO som organisation verkar för välkomnande och kärleksfulla församlingar för alla oavsett könsidentitet eller sexuell läggning. Vår position är tydlig och detta påverkar såklart vårt resultat. Det är mycket möjligt att vårt resultat visar på en mer positiv situation för hbtq-personers rättigheter än hur det faktiskt förhåller sig i verkligheten. De kyrkor som traditionellt har haft en avvisande attityd till hbtq-frågor har generellt mycket låg svarsfrekvens i vår undersökning.

Vi tror också på att vägen till mer förståelse går genom samtalet. Vi som författare har själva personliga erfarenheter av att inte välkomnas och att osynliggöras i våra kristna sammanhang, liksom vi i vårt arbete har stor kunskap om vilka diskussioner och resonemang om hbtq och teologi som förs i våra kyrkor. Denna kunskap är en stor tillgång för oss. Vår erfarenhet är att homofoba och transfoba uttalanden ofta bottnar i bristande kunskap om hbtq-personers liv och situation.

H, B, T och Q

Hbtq är en förkortning av homo-, bisexuella, transpersoner och queer. Inom begreppet finns en mängd olika identiteter, och innehåller ibland också I och A, för intersexuella och asexuella. Längst bak i rapporten finns en ordlista där det finns fler exempel på ord och begrepp som ofta förekommer i samtal om hbtq, sexualitet och identitet. Hbtq ska inte förstås eller användas som en förkortning för homosexuella, utan är snarare en allians mellan identiteter som drabbas av förtryck utifrån normer kring framför allt kön, men också sexualitet, kropp, identitet och uttryck. Ibland används i andra sammanhang också förkortningen qtbh, eftersom förkortningen hbtq har kritiserats för att prioritera homosexuella först och trans och queer sist. När vi skriver hbtq-personer så menar vi hbtq-personer. När vi skriver homosexuella menar vi homosexuella. I vissa frågor har hbtq-personer liknande intressen och samma problematik, men andra frågor är specifika för en viss grupp.

Därför är flera av enkätens frågor uppdelade på h, b och t¹. Ibland har vi gjort åtskillnad mellan h+b och t för att se skillnader mellan identitet och sexualitet, och ibland har vi satt samman begreppet igen till hbtq när det varit förenligt med frågans karaktär.

¹Vi anser att Q i kontexten återfinns i alla dessa perspektiv och inte heller var möjligt att undersöka som specifik identitet eller uttryck. Queer låter sig nämligen inte fångas i en enkätundersökning, men finns ändå närvarande i h, b och t.

Om homofobi, bifobi och transfobi

I samhället har det hänt mycket de senaste 30 åren. Hbtq-rörelsen² har under mycket lång tid arbetat med att sprida kunskap, motarbeta homo-, bi- och transfobi och förändra attityder i samhället. Och samhället har förändrats, liksom kyrkan. Detta skapar helt nya processer för vart samtalen om hbtq-frågor är på väg.

För bara ett par tiotal år sedan var det relativt oproblematiskt att i kyrkan uttrycka förakt eller hat mot, framförallt, homosexuella. Åke Green frikändes från åtal för hets mot folkgrupp efter sin predikan mot homosexuella, det fanns ett öppet och aktivt motstånd som inte skrädde på orden. Kärlekens mässa under Stockholm Pride ackompanjerades av demonstranter, liksom andra pride-event i Sverige. Påven uttryckte att de homosexuella som drabbats av våld och hatbrott hade sig själva att skylla. I skrivande stund har kyrka och samhälle fortfarande lång väg att gå i att göra upp med sin homofobi och hbtq-personer är fortfarande på många sätt en grupp som drabbas av förtryck, men något har också hänt. Samtalet har förändrats. Det hat som gick att uttrycka förr står inte oemotsagt idag utan möter starka protester. Dels har den lagstiftning som skyddar minoriteter från hets och hatbrott blivit tydligare, men framförallt har diskussionsklimatet förändrats av ökad kunskap och förståelse för hbtq-personers situation. Det är helt enkelt inte längre möjligt att demonisera hbtq-personer, öppenhet har visat att mångfalden finns mitt ibland oss.

Homofobi är inte enbart en enskild människas rädsla för homosexuella, utan beskriver ett strukturellt motstånd mot människor som bryter heteronormer. Precis som rasism, kvinnoförtryck eller nedsättande attityder gentemot människor med funktionshinder eller funktionsvariationer, är homofobi en förekommande tendens i samhället som är större och mer genomgripande än enstaka händelser mellan människor. Enskilda individer kan känna och uttrycka homofobi eller transfobi som en återspeglning av samhällets normer.

Homo-, bi- och transfobi yttrar sig på en rad olika sätt. Ibland som hat och våld, ibland i betydligt mer subtila uttryck som förlöjligande eller osynliggörande av hbtq-personer.³ Poängen är att de olika uttrycken är del av samma struktur. En nedsättande kommentar om hbtq-personer verkar i den struktur som i sin tur utsätter hbtq-personer för våld och kränkningar. Därför kan små ord eller tystnad göra människor väldigt illa, eftersom de påminner om och reproducerar tillvaron som en hotfull plats eller strör salt i osynliga sår. På vissa ställen i rapporten förekommer ordet hbtqfobi istället för att skriva ut homo-, bi- och transfobi. Bland hbtq-personer finns såklart olika erfarenheter av motstånd och

²som inte är en enhetlig rörelse utan ska snarare förstås som en större process med en mängd aktörer.

³ Eva Borgström, Den moderna homofobin. 2011:13

diskriminering, och vi vill understryka att bifobi inte alltid är detsamma som homofobi. Bisexuella kan ha erfarenheter av utsatthet i såväl heteronormativa rum som i hbtq-rörelsen. På samma sätt kan transpersoner ha helt andra erfarenheter av transfobi som inte liknar homo- eller bifobi.

Om hbtqfobi handlar om negativ särbehandling av hbtq-personer, så innebär heteronormativitet positiv särbehandling av heterosexualitet och cis-identitet. Heteronormativitet handlar om att på olika sätt belöna heterosexualitet, såsom en individs heterosexuella relation men också heterosexualitet som idé och berättelse, där heterosexualitet är det enda existerande, tänkbara, möjliga eller önskvärda. Heteronormativitet osynliggör hbtq-personer och den som passar in i heteronormen märker oftast inte av detta och reflekterar inte över hbtq-personers situation. Den som cyklar i medvind känner inte åt vilket håll det blåser.

Kanske har kyrkan en alldeles egen sorts hbtq-fobi och heteronormativitet. Hbtq-fobi skapar motstånd mot normbrytare i samhället, ibland till den grad att livet inte längre verkar levbart. I kristna sammanhang skapas dessutom ytterligare en dimension i hbtq-fobin, nämligen relaterat till människosyn, gudsrelation och världsbild. Hbtq-fobi innefattar både känsla, åsikt och samhällsstruktur. Kyrkan både är och har varit en institution som upprätthållit hbtq-fobi på ett strukturellt plan och är en politisk kraft att räkna med i världen. I vissa länder går utvecklingen nu snabbt mot ett ökat politiskt förtryck av hbtq-personer, t.ex. Ryssland och Uganda, en utveckling som också legitimeras av kyrkorna. Kyrkans inställning till hbtq-frågor får gensvar i samhället, därför har också kyrkan ett stort ansvar. Det påverkar också människor på flera nivåer, inte bara ur ett samhällsperspektiv utan också individens självbild och Gudsrelation.

Uppdrag Granskning och ”Bögbotarna”

Efter att enkäten skickats ut startade en infekterad debatt i media inför ett avsnitt av programmet Uppdrag Granskning. I programmet, kallat ”Bögbotarna”, säger en ung man i ett självavårdsamtal med en präst att han är homosexuell och vill be för det ska gå över. Men den självavårdande prästen vet inte att den unge mannen är journalist och utrustad med dold kamera och mikrofon. Vissa präster går honom till mötes och ber för att hans homosexualitet ska gå över. Vissa understryker också sin övertygelse om att homosexualitet kan botas med förbön.

Den efterföljande debatten handlade om flera saker. Vilda protester utbröt i sociala medier mot att självavårdsrummet kränkts. I självavården har prästen absolut tystnadsplikt, en präst får inte ens på konfidentens uppmaning föra vidare information som kommit fram under självavårdsamtalet. Däremot har konfidenten ingen tystnadsplikt och får därför föra vidare samtalets innehåll. Men att konfidenten i detta fall gick in i självavårdsrummet med dold kamera och under falska avsikter var oerhört provocerande för många. När prästerna ifråga ställdes mot väggen inför kamera igen uppstod ett läge

där de ombads att återberätta händelser från det riggade själavårdssamtalet, som de enligt sin tystnadsplikt inte ens får bekräfta har ägt rum.

Debatten handlade också om betydelsen av att Kyrkomötet 2005 tog beslutet att:

- Det är uteslutet att fördöma den homosexuella personen eller att skuldbelägga den homosexuella orienteringen.
- Kyrkan skall aktivt motverka diskriminering av personer på grund av sexuell orientering.
- Svenska kyrkan bör inte sanktionera eller driva en organiserad verksamhet i syfte att "bota" homosexuella från deras läggning.⁴

Därför handlade också den efterföljande diskussionen om prästers "rätt" till egen åsikt ifråga om homosexualitet. Vissa röster menade att Svenska Kyrkans organisatoriska beslut inte borde påverka enskilda präster i själavårdssamtal. Andra ansåg att präster självklart inte får gå emot kyrkomötets beslut och alla försök att omvända homosexuella med förbön är övergrepp. Upprörda röster ansåg också att Uppdrag Granskningens metod illustrerade hur opålitlig och aggressiv hbtq-rörelsen är.

EKHO Göteborgs styrelse och anställda kontaktades av Uppdrag Granskning under arbetet med programmet, journalisterna önskade bland annat att få kontakt med hbtq-personer som blivit illa behandlade i kyrkan. EKHO har en samtalsmottagning och många kontakter bland föreningens medlemmar, men vi ansåg det otänkbart att lämna ut sådana kontaktuppgifter. Uppdrag Granskning ville då intervjua oss, vilket vi avböjde.

Framförallt ställde sig EKHO mycket kritisk till programmets metod i form av sensationsjournalistik. Upplägget var inte solidariskt med varken kyrkan eller hbtq-personer. Att enbart "väcka debatt" har inget egenvärde i sig, om det inte skapas förutsättningar för ett konstruktivt samtal. EKHO vill såklart lyfta diskussionen om hbtq-personers situation i kyrkan, vilket är tanken med projektet "Församling för alla?", men inte med vilken metod som helst. EKHO verkar för ökad dialog och förståelse, och vi tror på värdet av samtal.

Vilken betydelse hade då detta för vår undersökning? Programmet sändes samma vecka som vi bett församlingarna att skicka in sina enkäter. Vi har fått veta att det fanns församlingar som valde att inte skicka in sina svar på grund av skepsis gentemot undersökningens syfte i relation till Uppdrag Granskningens program. Sammanträffandet att enkäten skulle besvaras under samma tid som programmet sändes väckte misstänksamhet, timingen kunde inte ha varit sämre.

⁴Gudstjänstutskottets betänkande 2005:2, [reds. understrykning]

Problematiken kring Uppdrag Granskning är inte bara intressant utifrån att den påverkade vårt resultat, utan är även en tydlig illustration över villkoren för hbtq-frågor i den kyrkliga kontext som är mer tveksam till dessa. Att gå in i ett kyrkorum under falsk flagg utan solidaritet med varken kristna eller hbtq-personer med uppsåt att skapa skandal och skambelägga enskilda präster för en problematik som är hela kyrkans att bära, skapar helt enkelt inte en god process. Vår erfarenhet är att samtal och kunskap är nyckeln, vilket fått oss att ta avstånd från den metodik som används i, bland annat, Uppdrag Granskning.

Enkätens resultat

Svarsfrekvens

	Antal svar som varit till underlag till rapporten	Svarsfrekvens per antal sända enkäter
Svenska Kyrkan	81	40,5%
Equmeniakyrkan	29	18%
Pingst – Fria församlingar i samverkan	6	7,5%
Evangeliska frikyrkan	1	5,5%
EFS	3	7,5%
Svenska Alliansmissionen	1	6,5%
Frälsningsarmén	1	7%
Övriga samfund	3	10%
TOTAL:	125	22,5%

125 enkäter har använts som underlag för den statistiska sammanställningen. Några enkäter som saknade flertalet eller enstaka svar har också använts i sammanställningen, då vissa saknade kryssat svar men valt att endast kommentera frågorna. Viss differens mellan antal svarande i några av frågorna beror på detta. Övriga samfund innefattar samsamfundskyrkor och enskilda församlingar, liksom en enkät som sändes in till EKHO utan referensnummer. Inga enkätsvar har inkommit från katolska eller ortodoxa kyrkor.

Kommentarer och redovisning

Efter frågorna presenteras ett urval av kommentarerna till varje fråga, indelade under rubriker. Kommentarererna representerar ett axplock av de kommentarer som varje fråga fått. De kommentarer som vi valt att inte publicera är sådana vars resonemang eller ställningstagande redan återfinns i en annan kommentar. Kommentarerarna har redigerats i enstaka fall för att rätta stavfel och för att de inte ska kunna härledas till en specifik församling, t.ex. har namn på orter, församlingar och särskilda verksamheter tagits bort. I de statistiska svaren ser situationen ut att vara rätt positiv för hbtq-personer i många församlingar, men i kommentarerna syns det ibland hur ett positivt ja-svar problematiseras eller villkoras.

Mycket av kommentarernas innehåll är etablerade resonemang i fråga om hbtq-personers roll och villkor i kyrkan, och det är inte alltid trevlig läsning. Vi är väl medvetna om att vi genom publiceringen av vårt material till viss del också ger röst åt hbtq-fobi och sårande ord.

Undersökningens resultat särredovisas samfundsvis på några frågor, uppdelat på tre kyrkor: Svenska Kyrkan, Equmenia och Pingstkyrkan, de tre kyrkor som haft högst svarsfrekvens. Eftersom EFS är en missionsförening inom Svenska Kyrkan och med ett lägre antal svar än Pingst, trots samma svarsfrekvens, har vi valt att inte särredovisa EFS.

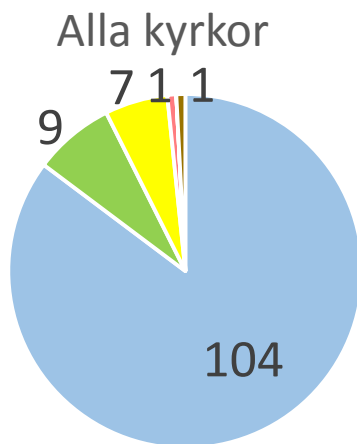
Pingst - fria församlingar i samverkan har en samfundsstruktur där varje församling är självbestämmande. Men de har en formulerad skrift kring homosexualitet som finns lättillgänglig på deras hemsida⁵. I den står att läsa: "Det är i den ömsesidiga, livslångt ansvarstagande gemenskapen mellan man och kvinna som Bibeln placerar föreningen till ett, det vill säga den sexuella gemenskapen. Endast där finns den komplettering som den sexuella föreningen är tänkt att illustrera." Texten slår tydligt fast att homosexualitet är ett resultat av världens trasighet efter syndafallet och påbjuder celibat för homosexuella.⁶

Pingstkyrkorna formulerar sig generellt skarpt i sina kommentarer. Vi är inte ute efter att misskreditera Pingstkyrkan, men skillnaden mellan de tre kyrkorna är så pass stor att det finns skäl att redovisa den. Samtidigt besvarar Pingstkyrkorna enkäten med uppriktiga svar, såsom vi önskat, trots att de känner till att vi inte har samma perspektiv på hbtq-personers rättigheter.

⁵http://www.pingst.se/resources/homosexualitet-och-kristen-tro-homo_1118567687-pdf/
Hämtad 2015-12-09

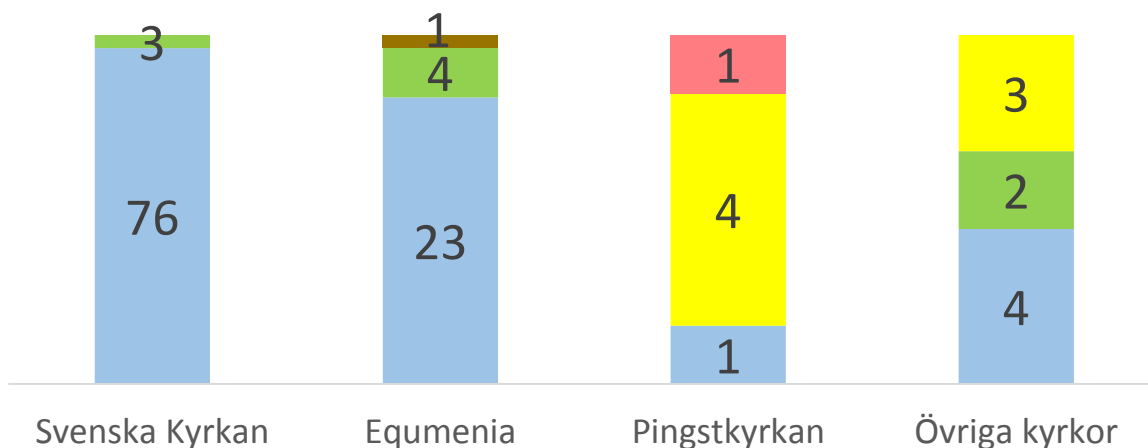
⁶*Homosexualitet och kristen tro* 2005:47, 51

Är det möjligt för en församlingsmedlem som kommer ut som homosexuell att fortsätta vara medlem och en del i församlingens gemenskap?

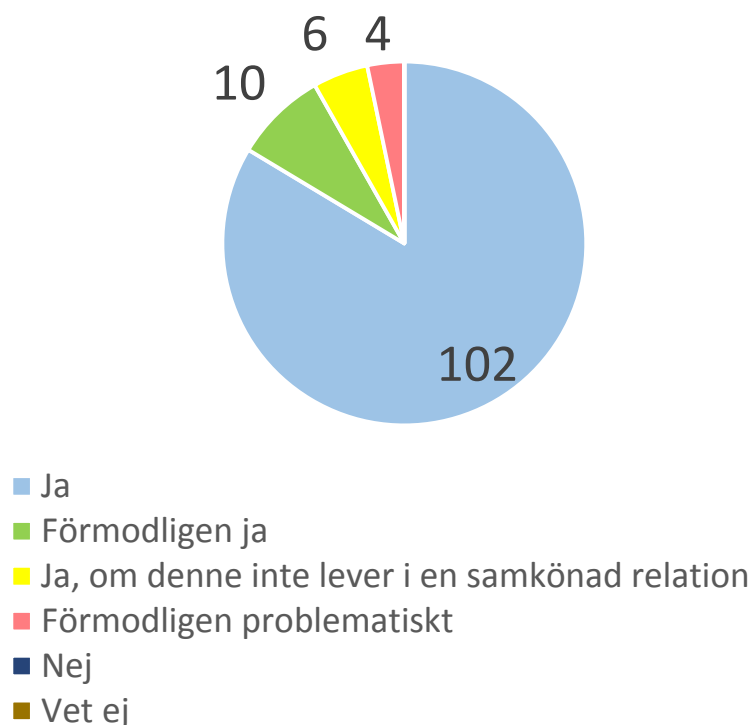
- Ja
- Förmodligen ja
- Ja, om denne inte lever i en samkönad relation
- Förmodligen problematiskt
- Nej
- Vet ej

Fördelning mellan kyrkor

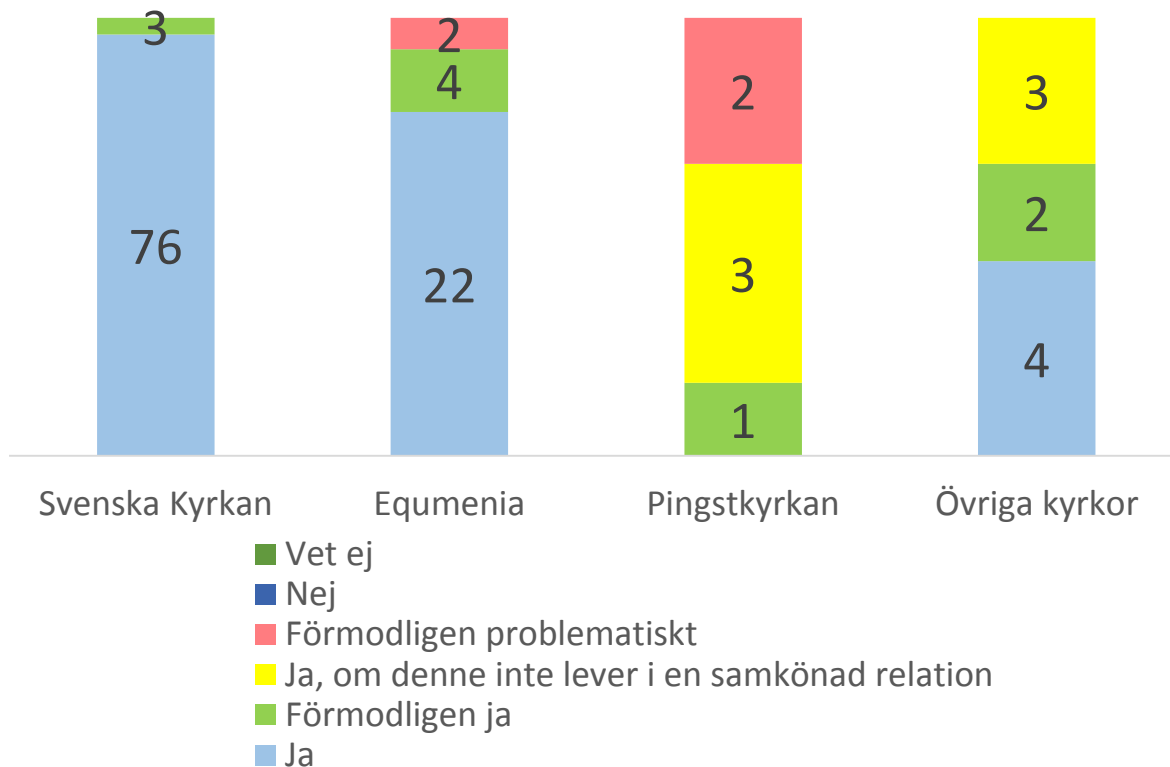

- Vet ej
- Nej
- Förmodligen problematiskt
- Ja, om denne inte lever i en samkönad relation
- Förmodligen ja
- Ja

Är det möjligt för en öppet homosexuell person att bli medlem och en del i församlingens gemenskap?

Fördelning mellan kyrkor

Kommentarer till medlemskap för homosexuella.

Självklart

Självklart!

Ja, givetvis men man kan känna sig mer eller mindre välkommen.

En självklarhet idag.

SJÄLVKLART och det gäller inte bara ledningens hållning.

Försiktigt optimistiska kommentarer

Har mig veterligen inte inträffat men alla är välkomna till församlingens gemenskap.

Tron avgörande

Medlemskap grundas på en personlig bekännelse av tro på Jesus Kristus.

Vårt enda "krav" för medlemskap är viljan till tro på Jesus Kristus, så självklart!

Gemenskap men inte medlemskap

Del av gemenskapen - ja. Officiell medlem - nej, inte om den praktiserar och försvarar homosexuell livsstil.

Gemenskap men inte medlemskap.

Resonemang om andra medlemmars reaktioner

Det finns troligen enskilda medlemmar som är negativt inställda men det betyder inte att homosexuella personer utesluts ur församlingens gemenskap.

Det kommer inte att bli helt "smärtfritt".

Troligen - men helt okomplicerat är det nog inte på alla plan och i alla kontakter...

Frågan har inte varit uppe till behandling och vi vet inte hur församlingen reagerar.

Om personen i fråga är känd i församlingen tror vi det går bra.

Alla är välkomna dela gemenskapen. Men om någon lever i utlevd homosexualitet kan denne naturligtvis inte representera församlingen.

Om det finns en vilja till omvändelse

Vi tror att helgelsen är en process och har inga "färdiga" medlemmar. Frågan är väl om det finns en vilja till omvändelse?

Gemenskapen ska ha låg tröskel och vara öppen. Gud möter oss där vi är och inte där vi borde vara. Men han tar också oss någonstans. Att bli kristen och att leva "i Kristus" handlar om identitetsskifte. Allt förändras även sexualiteten.

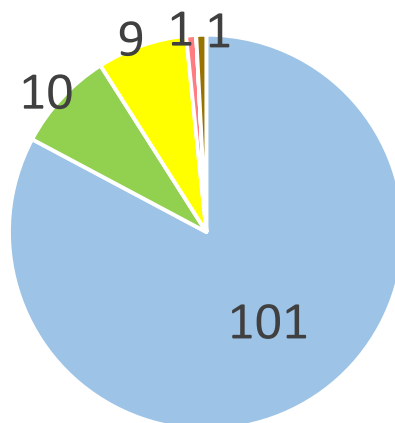
Krav på singelskap eller celibat

Vi antar att frågan gäller en människa som lever singel men offentliggjort sin sexuella läggning.

Undvikande/tron att frågan inte är relevant

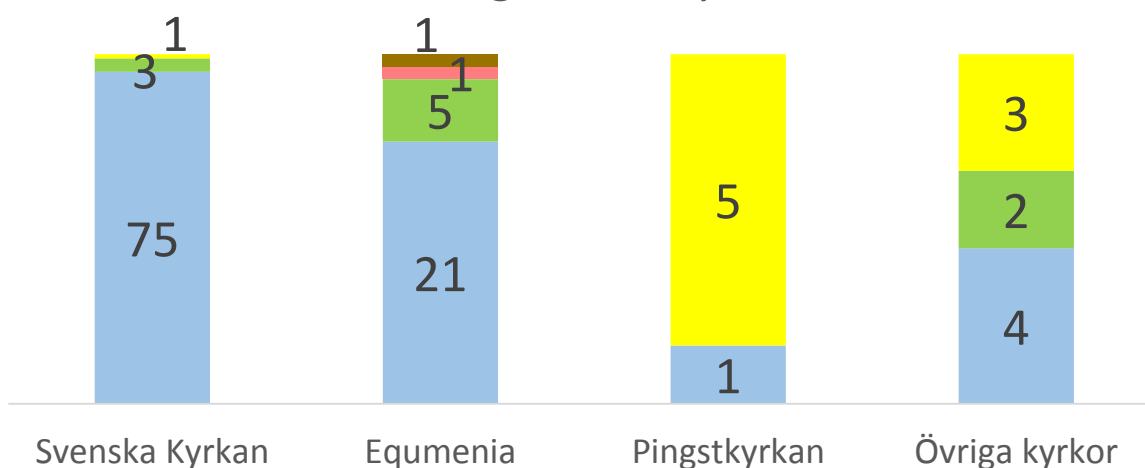
Tror att personen inte väljer en traditionell landsbygdsförsamling som förstahandsval.

Är det möjligt för en församlingsmedlem som kommer ut som bisexuell att fortsätta vara medlem och en del i församlingens gemenskap? En bisexuell person har förmågan att bli kär och attraherad av en person oavsett kön.

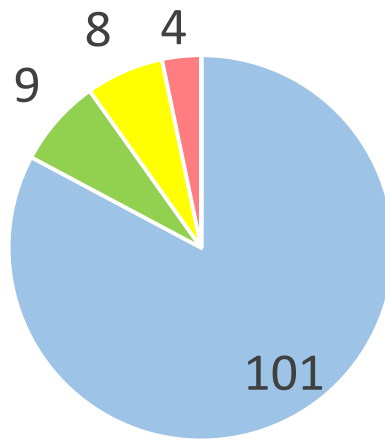
- Ja
- Förmodligen ja
- Ja, om denne inte lever i en samkönad relation
- Förmodligen problematiskt
- Nej
- Vet ej

Fördelning mellan kyrkor

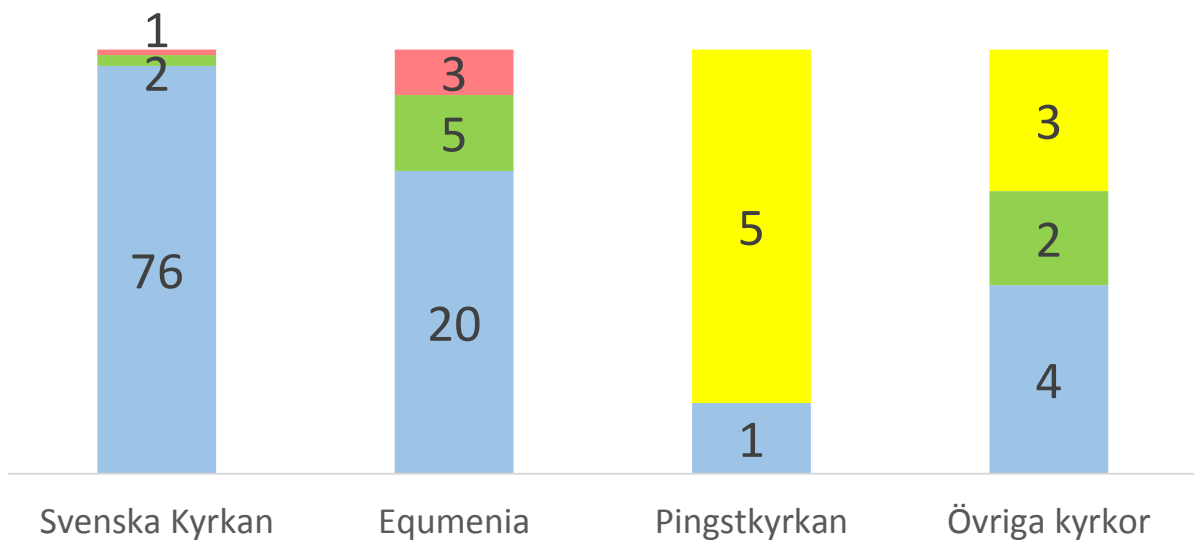

- Vet ej
- Nej
- Förmodligen problematiskt
- Ja, om denne inte lever i en samkönad relation
- Förmodligen ja
- Ja

Är det möjligt för en öppet bisexuell person att bli medlem i församlingen en del av församlingens gemenskap?

- Ja
- Förmodligen ja
- Ja, om denne inte lever i en samkönad relation
- Förmodligen problematiskt
- Nej
- Vet ej

- Vet ej
- Nej
- Förmodligen problematiskt
- Ja, om denne inte lever i en samkönad relation
- Förmodligen ja
- Ja

Kommentarer till medlemskap för bisexuella

Försiktigt optimistiska kommentarer

Har mig veterligen inte inträffat men alla är välkomna till församlingens gemenskap.
Det finns olika ståndpunkter i frågan, men i grund och botten är det möjligt.

Tveksamhet

...men inte lika enkelt som för en homosexuell person.

Det kommer inte att bli helt smärtfritt.

Om det finns en vilja till omvändelse

Om han/hon lever i synd går vi tillväga enligt instruktionen i Matt 18:15-17: Om din broder har begått en synd, så gå och ställ honom till svars enskilt, mellan fyra ögon. Om han lyssnar på dig, har du vunnit din broder. Men om han inte lyssnar, ta då med dig en eller två andra, för att varje sak må avgöras efter två eller tre vittnens ord. Lyssnar han inte till dem, så säg det till församlingen. Lyssnar han inte heller till församlingen, då skall han vara för dig som en hedning och publikan.

Alla har vi en sexualitet påverkad av synd. Även heterosexuella. Församlingstillhörighet handlar inte om var jag befinner mig, utan min riktning. Vill jag följa Jesus?

Drinkare, frossare, skattefuskare, sol-och-vårare, avundsjuka, förtalare, den som levt i sexuella synder, alla är välkomna och när man blir frälst lämnar man det gamla livet bakom sig och vill leva i daglig omvändelse.

Krav på singelskap eller celibat

Att kämpa med en sådan dragning är en sak, att leva ut en annan.

Inte om personen aktivt lever ut och förespråkar en sådan livsstil.

Klumpar ihop begreppen/Missförståelse av begreppet bisexuell

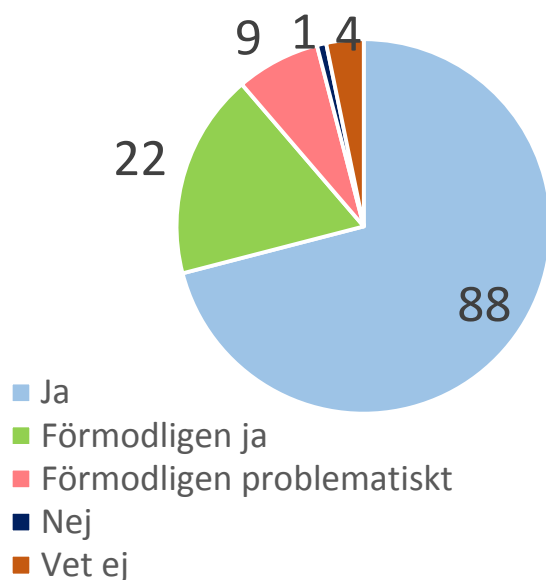
Tror ej att folk i allmänhet skiljer mellan homo- och bisexuella personer.

Om att komma ut som bisexuell betyder att leva i flera relationer.

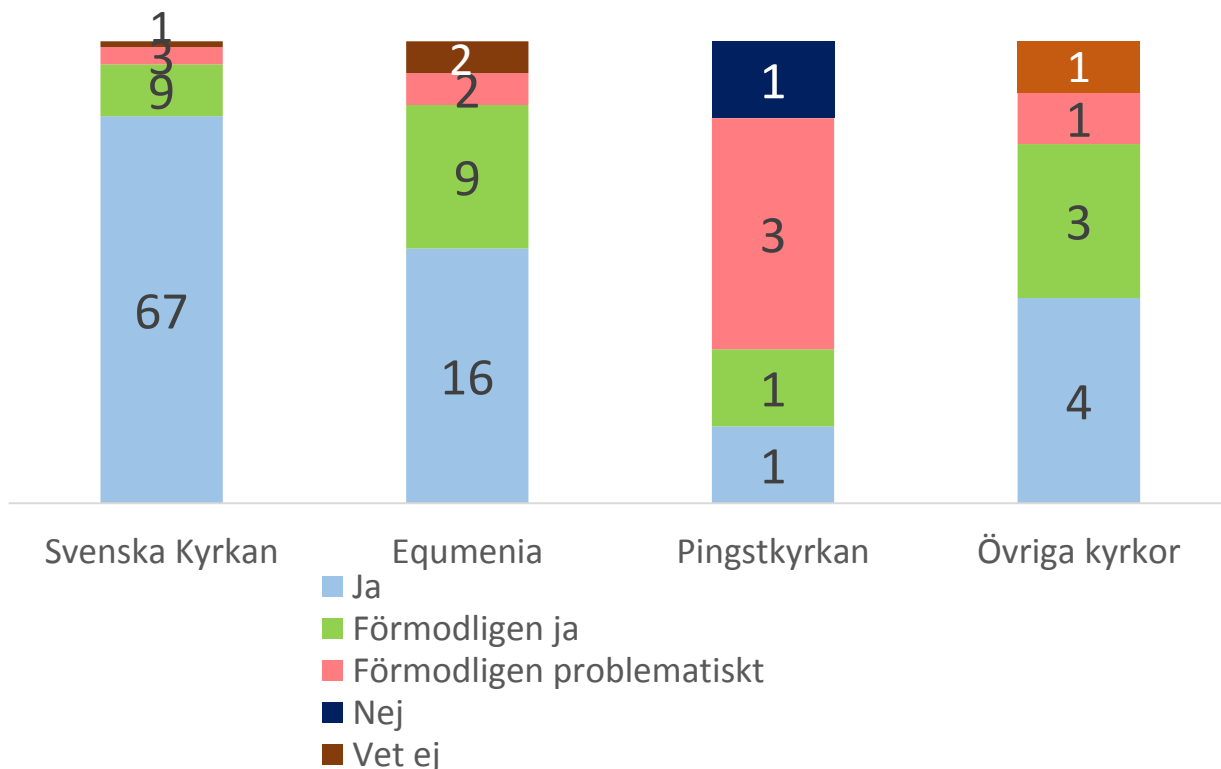
Undvikande/tron att frågan inte är relevant

Tror inte att den väljer att vara med i en landsbygdsförsamling på en liten ort.

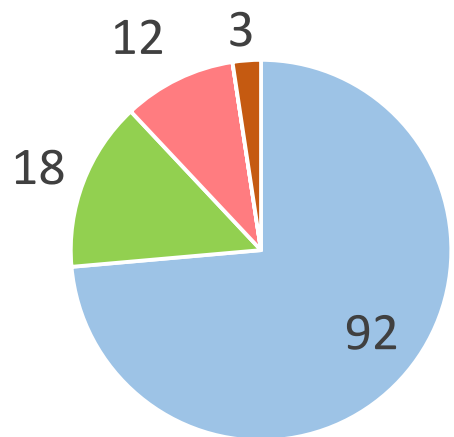
Är det möjligt för en församlingsmedlem som kommer ut som transperson att fortsätta vara medlem och en del i församlingens gemenskap? Transpersoner är människor som genom sitt könsuttryck eller sin könsidentitet inte följer den förväntade normen i att vara man eller kvinna. Se ordlistan.

Fördelning mellan kyrkor

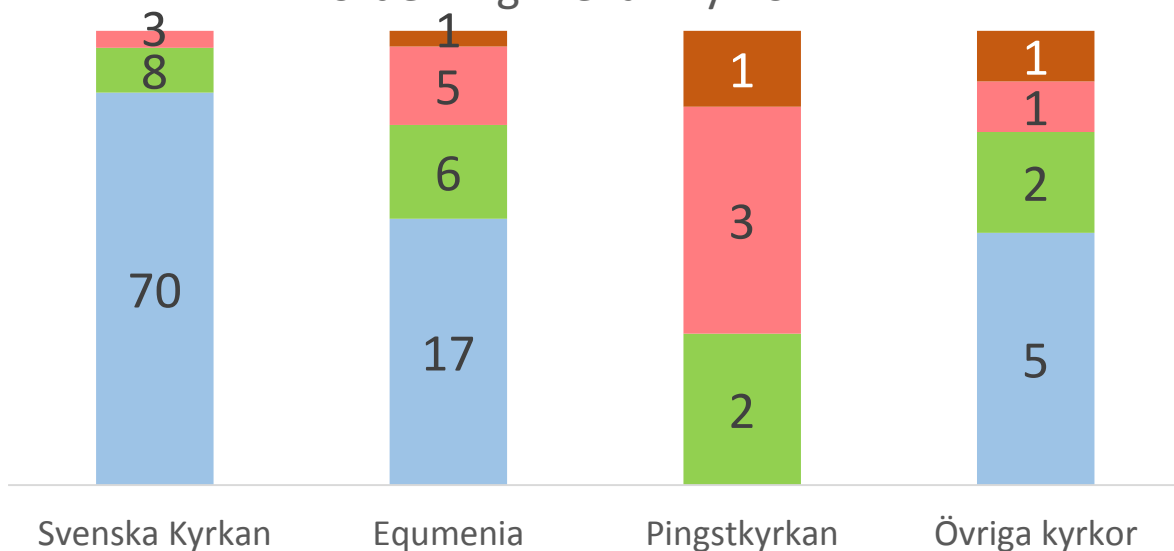

Är det möjligt för en transperson att bli medlem och en del i församlingens gemenskap?

- Ja
- Förmodligen ja
- Förmodligen problematiskt
- Nej
- Vet ej

Fördelning mellan kyrkor

- Ja
- Förmodligen ja
- Förmodligen problematiskt
- Nej
- Vet ej

Kommentarer till medlemskap för transpersoner

Självklart

Sådana personer finns som en del av gemenskapen.

Självklart!

Försiktigt optimistiska kommentarer

Förutsätter detta, men har hittills inte inträffat.

Jag tror vi skulle känna oss mer ovana och därför känna oss mer främmande, kanske vi skulle svara "förmodligen ja".

Det hade varit intressant i t.ex. grupper som riktar sig till ett kön – exempelvis samtalsgrupper för män, tjejgrupp - att ställa frågan!

Tveksamt

Problematiskt för en del av församlingen/anställda/förtroendevalda.

Svårt - hur funkar det...

Vi har inte haft det nära oss, svårt att veta hur vi känner...

Kravet är tro

Vi har ingen erfarenhet av detta, men övertygelsen att det endast är Kristustron som är avgörande är fast förankrad.

Bekymrade över andra medlemmars reaktioner

Har dock ingen erfarenhet av detta. Formellt inget bekymmer men vet inte hur gemenskapen reagerar.

Problematiskt för en del av församlingen/anställda/förtroendevalda.

Medlemskap grundas på en personlig bekännelse av tro på Jesus Kristus. Min bedömning är att en del medlemmar skulle ha svårt att förstå sig på och acceptera en del sådana uttryck.

Gemenskap men inte medlemskap

Gemenskapen är öppen, medlemskap svårare.

Om det finns en vilja till omvändelse

Ja, alla har vi brister, frestelser och problem att brottas med. Vi ställer oss tillsammans för den som är tyngd av detta och ber för honom/henne.

Det är inte möjligt att komma och söka legitimitet. Med det är möjligt att komma och söka sanningen - och få medvandrare i vår kyrka.

Om man inte delar församlingens och Ordets normer och värderingar fungerar det inte att vara församlingens representant. Alla är välkomna att delta i alla aktiviteter, men som formell medlem ska man vara frälst och döpt.

Medvetenhet om okunskap

Okunskapen om transsexualitet gör att svaret här blir något mer osäkert.

Församlingsledningen är tydlig med att man vill att alla ska vara välkomna. Sedan bor vi i ett litet sammanhang på landet och det finns konservativa församlingsbor och negativa synpunkter som man inte kan styra över. Så det är inte alldeles enkelt för någon och svårast tror vi för transpersoner.

Undvikande/tron att frågan inte är relevant

Denne väljer nog annan församling.

Hur skulle ni i församlingens själavård agera och resonera i mötet med en person som i själavårdsamtalet berättar att denne är homosexuell, bisexuell eller transperson?

Gör ingen skillnad

Precis så som jag bemöter varje person: respektfullt. Det kan vara Kristus jag möter.

Det är en människa vi möter, vi ändrar oss inte i vårt bemötande beroende på sexuell identitet!

Vi agerar inte på något särskilt sätt utifrån det. Konfidentens problematik möter vi ur dennes synpunkt. Sexuell läggning kan ju vara problematiskt på samma sätt som andra identitetsproblem.

Inför Gud är vi alla lika.

På samma sätt som om de vore hetero. Sexualitet eller asexualitet spelar ingen roll.

Möta denne som vem som helst. Vill personen tala om sin sexualitet skulle jag försöka bekräfta och säga att vi är älskade sådana som vi är.

Allas lika värde

Alla människor har ett oändligt värde i Guds ögon.

Lyssna & låta berätta

Frågan är irrelevant sett ur församlingssynpunkt. Längtan efter gemenskap med Jesus Kristus och med församlingen är det som betyder något. Ur individsynpunkt är det ju däremot viktigt att lyssna och stötta på de sätt som är möjligt ur själavårdsperspektivet.

Vi lyssnar.

Bön, samtal & finnas tillhands för personen

Låta personen berätta hur den mår, vad som är svårt, hur hen känner sig i församlingen och hur vi ska gå vidare.

Betonar att sexualitet endast har relevans om samtalet handlar om det

Inte på annat än om personen är heterosexuell. Om den sexuella läggningen är ett problem för konfidenten så måste detta naturligtvis vägas in.

Det har ingen betydelse på kyrkans aspekt vilken sexuell läggning x har. Såvida inte själavården handlar om det.

Som i alla andra samtal, SE, LYSSNA & BEKRÄFTA konfidenten. All kärlek är bra kärlek, sexuell läggning har ingen betydelse i själavård. Upplever personen problem med sin sexualitet hjälper vi till att vägleda personen till ett starkare självförtroende. Det är INGEN sjukdom!

Bekräftande & bejakande

Bejaka personens läggning. I alla lägen d.v.s. även homosexuella uppmana till ansvarsfullhet och trofasthet i relationer och sexuella kontakter.

Församlingens grundhållning är positiv och bejakande till olika sexuella identiteter. Den grundhållningen utgör också ramen för själavårdsarbetet.

Hjälpa hen att bejaka sin sexuella läggning och ge stöd i de eventuella svårigheter som p.g.a. fördomar i kyrka & samhälle som kan uppkomma.

Möta denne som vem som helst. Vill personen tala om sin sexualitet skulle jag försöka bekräfta och säga att vi är älskade sådana som vi är.

Stötta

Vi skulle vara stöttande, uppmana till att söka finna en varaktig förbindelse med likasinnad.

Vi skulle stötta och uppmuntra i både tro och identitet.

Lyssna och stötta samtidigt försöka få konfidenten att förstå att omgivningens eventuella negativa bemötande ofta har att göra med rädsla och oförståelse och att det krävs varsamhet om alla människor.

Trygghet i sin identitet

Vi vill stödja personen i att kunna bli trygg i sin identitet

Stötta personen att våga vara den hon/han/hen är. Stödja och stötta personen i relation med andra familj, arbetskamrater, vänner att berätta om sin sexuella läggning. Välkomna in i församlingsgemenskap om personen söker det.

Försöker stödja personen i att känna sig trygg i sin identitet och sann mot sig själv i relation till sin omgivning.

Respektfullt

Alla tänker inte likadant, men från alla präster och diakoner är jag övertygad om att personen skulle få respekt, bli bemött med kärlek och ödmjukhet och bli lyssnad på. Liksom alla andra vi möter!

Hänvisar till kyrkans ordning

Präster och diakoner skall följa kyrkomötets beslut 2005 och 2009 om allas lika rätt oavsett sexuell orientering. Alla skall mötas med respekt och erbjudas samtal under tystnadsplikt.

Befrielse från synd

Precis som med all annan synd, vi ber i Jesu namn om befrielse både från syndens skuld och syndens begär.

Om personen ber om råd och upplever sin situation som besvärande så skulle vi be Gud om hjälp till förändring. Vi tror att Gud älskar oss alla oavsett sexuell läggning och att Gud kan genom sitt ord och sin andes påverkan förändra oss.

Vandra med & vägleda

Vandra med. Läs bibeln. I kärlek hålla fast vid sanningen. Visa hur Jesus är kärnan i en kristens identitet.

Vi vill ha en öppen atmosfär där folk vågar berätta. Inte döma, men samtidigt vägleda enligt hur vi uppfattar Guds ord.

Övriga kommentarer

Är hon/han utsänd av "Uppdrag Granskning"? Givetvis olika från fall till fall, beroende på personen.

Bland våra själavårdare finns stor insikt i hbtq-personers speciella livsvillkor.

Guds kärlek gäller alla människor. Församlingen försöker spegla Guds kärlek.

Vilken relevans anser ni att kunskap om hbtq-frågor har i själavård och i möten med människor i kris?

Kunskap är viktigt

Kunskapen/kännedomen är viktig och relevant då den kan ha varierande betydelse i krisbearbetning.

Generellt sett viktigt att ha kunskap om vanliga livsfrågor, specifikt viktigt/nödvändigt om samtalet explicit berör hbtq-frågor.

Kunskap om hbtq-frågor är avgörande för att kunna bemöta människor på ett bra sätt.

Det är viktigt - lika viktigt som att också ha kunskap om när min enskilda kunskap inte räcker till och jag måste/ska lämna vidare!

Viktig! Behövs mer kunskap... och även kring polyamorösa.

Kunskapen ökar förståelse för processen, i synnerhet om en medicinsk transformation är med i bilden.

Stor relevans. Det brister oerhört mycket i kunskap hos många präster, pastorer och diakoner. Utbildning behövs!

Ju mer vi får kunskap, desto fler fördomar får ge vika. Här har vi genom decennierna gjort oss skyldiga till mycket okänslighet och moralism.

Stor/viktig/hög/god/självklar

Mycket stor, Hbtq-frågor handlar i sin förlängning om identitet, tillhörighet, makt/maktmissbruk, kulturell kunskap. Forskning i framkant som gynnar själavårdarens kompetens. Mer om detta i de kyrkliga utbildningarna!

Stor! En människa i kris ska inte behöva förklara sig eller sin livssituation.

Eftersom detta fortfarande hanteras som problematiskt i samhället - stor relevans, viktigt att om möjligt identifiera rädslor och tystnad.

Stor relevans. Vi skulle nog behöva lite mer information, även om det finns stor öppenhet. Vi har homosexuella både i personalgruppen och i gudstjänstgruppen.

Stor relevans för möjligheten att möta människor med respekt och förståelse.

Kan vara relevant

Det är relevant att ha tänkt igenom vad hbtq är och hur man förhåller sig till det för att kunna möta individen med respekt och kunna vara till nytta för henne/honom. För oss skiljer sig inte bemötandet av hbtq-personer jämfört med heterosexuella.

Kan inte ha kunskap om allt

Det är alltid bra med kunskap om alla frågor även hbtq, men alla själavårdare kan inte förväntas ha kunskap om allt.

Inte grundfrågan

På ett sätt kan specifik kunskap vara viktig, men i grunden bemöts varje människa med respekt och omsorg oavsett läggning. Det är inte grundfrågan i ett själavårdsmöte.

Viktig, men dock är Gudsordet viktigare.

Viktigast är kunskap om Jesu liv och gärning som vårt exempel att efterleva.

Om relevant för konfidenten

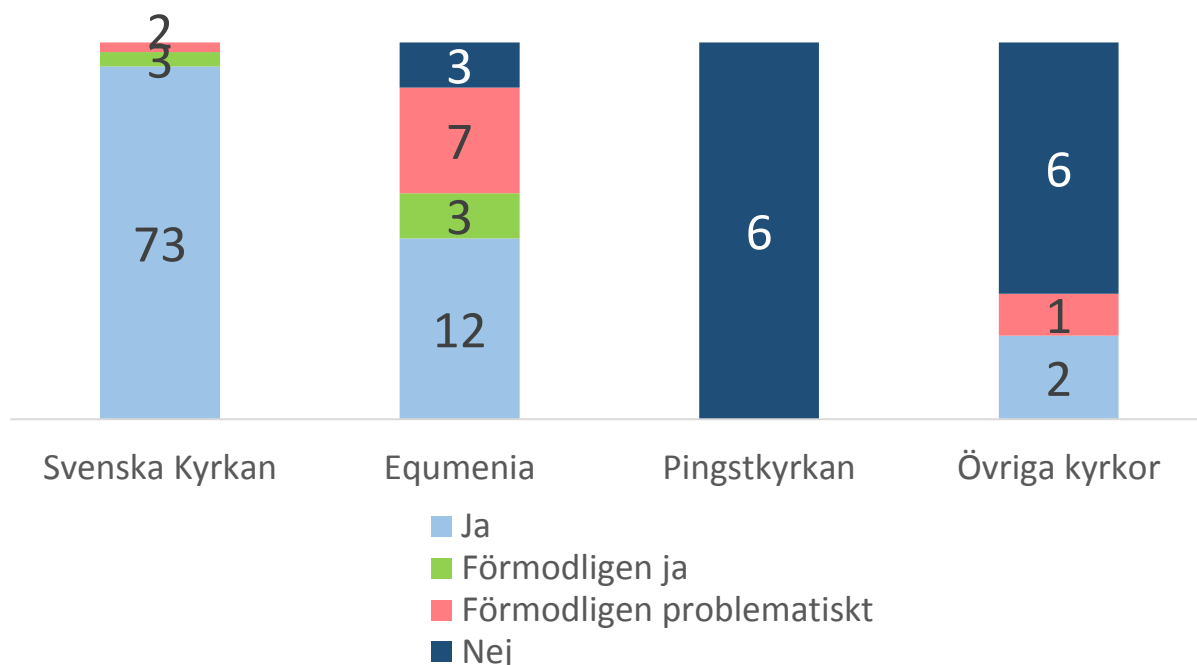
Om konfidenten önskar prata om hbtq-frågor är det givetvis bra att ha hört ett antal sådana livshistorier förut.

Alla personer är olika, så även hbtq-personer. Som själavårdare måste jag möta varje människa där den befinner sig.

Ingen relevans

Inget, det får alldeles för stor plats i vårt samhälle. Lägg fokus på att föra ut det kristna budskapet istället om den naturliga grundsynen om det kristna livet och äktenskap mellan man och kvinna. Sedan ska vi inte döma medmänniskor som väljer att leva på annat sätt.

Är det möjligt för ett samkönat par att ingå äktenskap och viga i er församling?

Kommentarer till vigsel av samkönade par

Hänvisningar till kyrkoordningen

Reglerat i kyrkoordningen

Enligt kyrkoordningen nödvändigt. Prästkollegiet har inte diskuterat detta. Det är konstigt.

Det är ingen fråga. Svenska Kyrkan har beslutat att så ska ske. Ingen präst i den här församlingen skulle neka.

Ja, av vissa präster/ Tar hjälp av präst utifrån

Av mig som kyrkoherde, men inte av de andra prästerna.

Tar hjälp av präst utifrån enligt överenskommelse.

Ja, även om annan präst skulle behöva anlitas.

Tror ingen av de två tjänstgörande prästerna själva är beredda att viga samkönade, men att de kan anlita någon annan präst som kan genomföra vigseln i vår kyrka. En av prästerna kan tänka sig ge välsignelsen för samkönade par.

Samkönat äktenskap är inte äktenskap

Äktenskapet är ett av Gud instiftat förbund mellan en man och en kvinna, så naturligtvis inte. Något annat "äktenskap" finns inte för en kristen.

Vi kan inte välsigna det inte Gud välsignar. Äktenskap enligt Bibeln är en förbundsrelation mellan en man och en kvinna.

Enligt bibelns tolkning sker äktenskapet mellan man och kvinna.

Har ej tagit beslut/ Ej enighet i församlingen

Vet ej, vi har inte tagit något beslut i frågan. Hela bredden av åsikter finns i församlingen.

Vi har börjat samtala om frågan men är inte mogna att ta ett beslut i frågan ännu. Det är alltför känsligt.

Vi har valt att inte fatta beslut i detta förrän ett antal medlemmar i hög ålder och starka åsikter fått flytta till Gud. För att undvika uppslitande rörelser åt olika håll.

Erbjuder inte vigsel till någon

Vi är en förening utan vigselmöjlighet.

Ja, församlingen är enig/det finns beslut

Ja. Årsmötesbeslut 2012.

Ja. Beslut är taget i församlingsmöte med god majoritet.

För medlemmar är det möjligt att vigas i kyrkan

Lättare om paret är kända i församlingen.

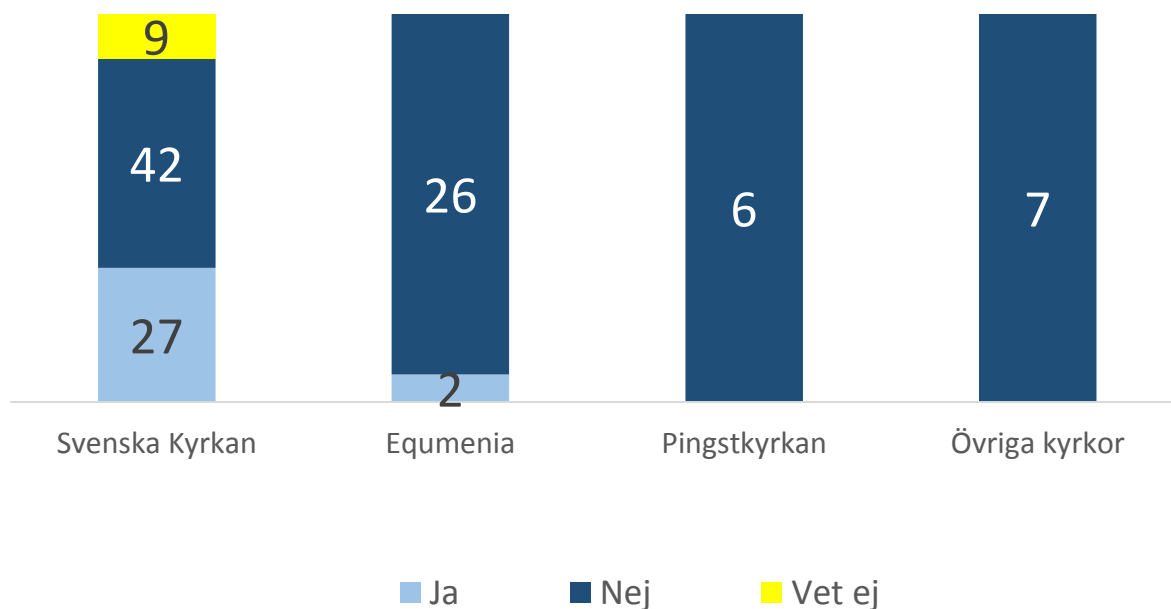
Då församlingen än så länge är splittrad i frågan. Jag tror det underlättar om personerna har en nära relation till kyrkans gemenskap än om de kom helt nya.

Behöver veta parets historia för att det ska kunna funka.

Nej, men...

Inte tillåtet i samfundet. Men om församlingsmedlemmar skulle fråga, vet jag inte hur jag skulle svara.

Har vigslar av samkönade par förekommit i församlingen?

Kommentarer till samkönade vigslar i församlingen

Har aldrig efterfrågats

Har aldrig varit någon som visat intresse.

Välsignelse över partnerskap har efterfrågats och skett. Samkönat äktenskap har inte efterfrågats.

Har förekommit

Ja, det har förekommit.

Ett manligt par vigdes sommaren 2010.

Förklaringar till vet ej

Inte som jag känner till men kan ändå ha förekommit.

Jag som präst har inte hand om alla vigslar i församlingen.

Präst förrättat i annan församling

Jag har vigt flera par i närliggande församling.

Nyss avgångne kyrkoherden vigde ett par i en annan kyrka för ett par år sedan.

Förklaringar till Nej

Vi har fått förfrågan och svarat "ja" men sen har kontrahenterna av praktiska skäl valt annan plats för vigsel.

Vi har homosexuella medlemmar som gift sig borgerligt. De är inte aktiva, men vi har träffats några gånger och församlingen har uppvaktat och gratulerat i samband med vigseln.

Har ni konfirmandundervisning och/eller verksamhet för ungdomar i församlingen? Om ja: Vilka perspektiv lyfts i ungdoms- och konfirmandundervisningen när det kommer till homosexualitet, kön och normer?

Allas lika värde & likabehandling

Alla människors lika värde.

Utmanande frågor, roll-agerande, samtal utifrån kyrkans norm om allas lika värde, om att vi är olika, vilket ska respekteras. Otvetydigt.

Frågan finns alltid med och vi betonar varje människas lika värde oavsett sexuell läggning (t ex säger vi ofta partner istället för kille/tjej)

Likheten inför Gud. Alla är älskade av Gud.

I ungdomsgruppen använder ledaren medvetet ett inkluderande språkbruk. I konfirmationsundervisningen lyfts hbtq-funderingar vid "tema kärlek" och i sammanhanget kring människors lika värde.

Vi pratar om alla människors lika värde utifrån Bibelns texter, tex Gal 3:28, vi välkomnar alla oavsett kön, sexuell läggning m.m. och försöker vara öppna i våra samtal och fånga upp de tankar och fördomar, funderingar och upplevelser som finns i gruppen. Vårt mål och förhoppning är att barn och ungdomar/konfirmander som vi möter skall känna sig bejakade och sedda så som de är och inte belastas av samhällets ibland så kränkande normer och tankar.

Rättighetsperspektiv

Allas rätt till sin egen sexuella identitet

Att vi är skapade som sexuella varelser och det är något gott som vi ska vara rädda om. Alla har rätt att älska.

Öppet samtal/utifrån deras frågor

Dels har det förekommit att vi haft besök av en homosexuell ungdomsledare som berättat ur sitt perspektiv, dels har det skett ett öppet och fördomsfritt samtal kring sexualitet och kön som oftast fungerat mycket bra.

Det finns en mångfaldsplan och all personal förutsätts följa den i alla sammanhang, men förstås uppstår individuella skillnader. Exakt vad som berörs i varje sammanhang beror också på ungdomarnas/konfirmandernas frågor och hur gruppen fungerar. Ledarnas eget

"mognande" och mod att våga diskutera, beröra frågor har stor betydelse, inte bara i denna fråga.

Vi samtalar om kärlek, samlevnad och sexualitet utifrån ett människoperspektiv. Vår erfarenhet är att ungdomar är mer öppna än äldre. Många bejakar en bisexualitet även om den inte alltid "levs ut". Viktigt att stötta unga människor i deras livsval.

Hjälp av EKHO

Vi har tagit hjälp av EKHO som besökt konfirmander och unga. Detta var mycket uppskattat.

Till ungdomsgrupp har EKHO inbjudits. I konfirmandundervisningen förutsätts att människor har olika sexuell läggning och det vi talar om handlar om relationer i alla former.

I samband med relationer och samlevnad

Tas upp i samband med temat kärlek/sexualitet. Lyfter i min grupp att alla är ok, men att jag förordar/vill att man tänker på att vara i ett förhållande (en partner) i taget och att man inte ska göra något mot sin vilja.

Talar inte mycket om dessa frågor. Men när vi talar om samlevnad är vi noga med att använda begrepp som partner snarare än pojk-/flickvän. Vi lägger inga hinder för den som har "annan" sexuell läggning.

Identitet/variationer/läggning

Vi lyfter fram att det finns olika läggning och att man kan vara kristen oavsett sexuell läggning. Vi uppmanar till respekt och kärleksfullt bemötande mot alla människor. Betonar vikten av jämställdhet mellan kvinnor och män. Betonar vikten av att inte skada någon annan med sin sexualitet utan utöva den ansvarsfullt mot sig själv och andra.

Vi tar upp homosexualitet som en genuin identitet hos somliga. Vi har också i tonårsgruppen haft någon med könsöverskridande identitet, vilket har accepterats fullt ut, såväl bland konfirmanderna som bland ledare.

Trohet, kärlek, etik och moral

Vi pratar om vikten av trohet, kärlek m.m. i alla relationer oavsett vilken läggning man har.

Vi talar om allas lika värde, kärlek, respekt och trohet, som ledord för sexualiteten. Även vi ledare kan ha olika tankar/åsikter om homosexualitet, så vi försöker redovisa våra olika ställningstaganden.

Kärlek, sex och relationer, betoning på att det är helt ok att vara homosexuell och kristen. Samma normer om trohet gäller för alla oavsett sexualitet.

Det är inget vi pratar väldigt mycket om men lite i samband med undervisning om sex och kärlek. Den norm vi lyfter i alla relationer är trohet.

Respekt

Öppenhet för olikheter och alla människors lika värde. Vi gör ingen skillnad. Respekt för människors grundläggande behov och identitet.

Respekt för olikheter och mångfald. Belyser gärna detta. Men attityden hos ledarna är nog viktigast.

Normer och könsroller

I konfirmand- och ungdomsverksamheten tar vi upp normer och könsroller, enligt svenska kyrkans ordning.

Perspektivet är lika, undervisningen utgår från att människor är människor, skapade och älskade oavsett om man är hbtq, hetero. Vi lyfter och diskuterar ojämlika/orättvisa normer i samhället/världen.

Frågorna tas upp i konfirmations- och ungdomsarbetet. Normfrågor diskuteras, öppenhet för olikheter, viktigast att ingen i relationen kommer till skada och tvingas till något mot sin vilja.

Ungdomsarbetet har ett tydligt hbtq-tänk, vi talar om frågorna då och då i andra barn- och ungdomsgrupper. Tänka utanför heteronormen, Gud är kärlek och man får vara den man är.

När vi talar om relationer och sexualitet ser vi till att tala om homosexualitet & bisexualitet & heterosexualitet som likvärdiga. Vi har vid flera tillfällen haft gäster. Försöker alltid möta ungdomarna med ett "fritt sinne" och inte tala generaliserande eller utifrån "traditionella" könsnormer.

Kyrkans syn

Utifrån det synsätt som råder i församlingen.

Vi följer samfundets riktlinjer.

Vi redogör för Svenska kyrkans lära och praxis.

Guds ord och sanning

Vi förkunnar Guds ord till befrielse för både unga och gamla, både homo- och heterosexuella.

Bibelns sanningar om detta.

Jag tror inte det aktivt undervisas i denna fråga, men om frågorna kommer så tror jag de som leder konfirmand- och ungdomsundervisningen visar att de respekterar och välkomnar alla - oavsett sexuell läggning - att Jesus älskar alla lika mycket. Däremot står de (präst och pedagog) för att den utlevda sexualiteten bara hör hemma mellan man och kvinna och att själva samlaget bara hör hemma inom äktenskapet, utifrån hur vi läser och förstår Bibeln. Men detta ger oss absolut ingen rätt att behandla någon som inte lever så på ett nedlåtande sätt.

Sex inom äktenskap mellan man och kvinna

I den mån det lyfts förespråkar vi sex inom äktenskap mellan man och kvinna. Sex hör hemma i äktenskapet. Äktenskapet är instiftat av Gud för man och kvinna.

Vi predikar grundsynen att ett äktenskap i kyrkan är förbehållet en man och en kvinna.

Övriga kommentarer

Ex: på läger "gifte sig" två killar. Prästerna gick efter vigselordning för samkönade. Inga konstigheter med det.

Tas samlevnadsfrågor och äktenskapssyn upp i församlingens undervisning och vilka perspektiv lyfts då? Berörs samkönade relationer?

Trohet, ansvar

I predikan har jag m.fl. uttryckt att vi står bakom samkönade relationer som bygger på en längtan efter trofasthet.

Det förekommer undervisning om samlevnad och äktenskap. Perspektiv som trohet, omsorg, uppmuntran etc. Samkönade relationer har inte lyfts specifikt.

Vi undervisar inte mycket om äktenskapssyn. Om vi gör det talar vi (jag) mest om trohet i relationer.

Kyrkans officiella linje

Vår och [Svenska] kyrkans officiella linje lyfts då och då. Majoriteten av anställda samtycker och gör ingen skillnad på olika relationer.

Ja, utifrån Svenska Kyrkans syn på samlevnad och relationer, vilket inkluderar också samkönade relationer.

Gör ingen skillnad på olika relationer/berör alla relationer

Ja, i samband med vigselberedande samtal med alla oavsett kön eller sexualitet. Det berörs ibland i predikosammanhang, då i positiv mening. Församlingarna kunde vara lite mer alerta med t.ex. Temagudstjänster.

Olika vem du frågar... Jag tar upp det i predikningar med jämna mellanrum, att vi alla är Guds avbild oavsett könsidentitet/sexualitet.

Församlingen har inte några direkta tillfällen för undervisning i äktenskapssyn. Däremot har vi samtalat kring samkönade relationer och har beslutat i församlingen att dessa är lika välkomna som heterorelationer. Vi välkomnar människor och så har vi sexualiteten som ser ut på olika sätt.

Äktenskaps-alpha och temadagar. I inbjudan formuleras "detta är för personer i relationer" och försöker visa att det inte bara är gifta heteropar. Dock har inga homopar varit med.

Ja, t.ex. hur vi kan öva oss att leva i sanna relationer - alla slags relationer.

Ja, i hög utsträckning/ breda perspektiv

Ja, Vi har ett omfattande arbete med volontärer och praktikanter. Många kommer från andra länder och kulturer. Vi lyfter regelbundet dessa frågor.

I bibelstudiegrupperna diskuteras samkönade relationer utifrån ett befrielseologiskt perspektiv. I församlingshemmet har film av regissören Almodovor visat ett transperspektiv. Har deltagarna i olika verksamheter behov av att prata kring dessa frågor lyfter vi dem.

Har förekommit

Tas upp ibland i samtalsgrupper. Kan behöva diskuteras i arbetslaget.

Församlingen har för några år sedan beslutat att viga samkönade, i samband med det fördes samtal.

Samtalskvällen om samkönad vigsel har anordnats. Aldrig i förkunnelsen de senaste 11 åren.

Inte i någon högre utsträckning

Mycket lite. I någon mån tas det upp i förkunnelse och undervisning. Vi vill stå för en bejakande attityd också till samkönade relationer. Ansvar är nyckelordet.

Nej. Så har inte skett i någon större utsträckning. Här finns redan öppet homosexuella med i gemenskapen så vi är noga med att inte stigmatisera deras situation.

Inte så mycket, men i och med beslutet om samkönade vigslar så samtalade vi om detta i två samtalskvällar och två församlingsmöten. Två perspektiv som band annat berörs är att samma normer gäller för alla och alla behöver inte tycka lika, men vi måste respektera varandras åsikter och läggning.

Samlevnadsfrågor i kärleksrelationer tas sällan upp. Frågor om samkönade relationer nämns någon gång i predikningar, då som ett stöd och en bekräftelse.

Allas lika värde & att älska människan

När vi talar om frågorna utgår vi mer från relationer - människovärde etc.

Ja, vi delar våra övertygelser om vad Bibeln lär och samtidigt söker och älska folk där de är.

Olika syn, respektera varandra

Ja och ja. Vi lyfter fram olika perspektiv när vi talar om samlevnadsfrågor t.ex. varsamhet gentemot den andre, lyhördhet och respekt. Vi samtalar också om att kristna kan ha olika äktenskapssyn och att man måste respektera varandras tolkning.

Äktenskap mellan man och kvinna

Församlingens samlevnadsfrågor har mig veterligen mest handlat om äktenskap mellan man och kvinna.

Ja, vi har talat om kropp, sex och gränser i ungdomsgruppen. Vi har låtit ungdomarna få tänka till själva men också undervisat om att Gud vill att vi respekterar varandra, att samlaget är den yttersta föreningen mellan två människor och hör hemma i äktenskapet mellan man och kvinna. Men vi har också visat på nåden och förlåtelsen hos Jesus när vi går utanför de ramar han gett oss, vilka vi alla gör på ett eller annat sätt - i handling, ord eller tankar. Samkönade relationer kom inte upp vid detta tillfälle - var svårt att hinna med allt vid detta tillfälle - men när frågorna kommer så är vi självklart öppna för att tala om denna fråga också.

I den mån det lyfts förespråkar vi sex inom äktenskap mellan man och kvinna

Nej, dessa frågor tar alldeles för mycket plats i vårt samhälle, lägg fokus på den kristna grundsynen som majoriteten lever med.

Befrielse från synd

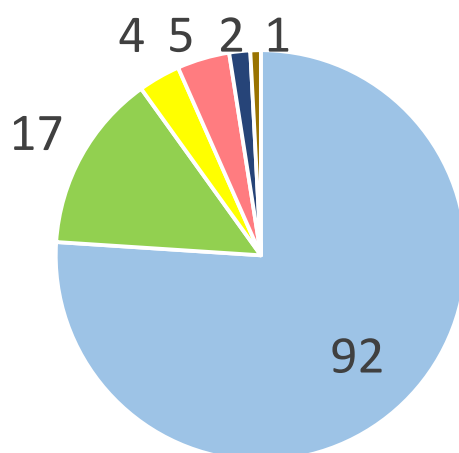
Vi ägnar inte dessa företeelser mer uppmärksamhet än andra problem i samhället, men är angelägna om att nå alla grupper av människor med evangelium till befrielse från synden oavsett om det är stöld, dryckenskap, girighet eller sexuella synder.

Samkönade relationer berörs ej. Vi har tystnat nästan helt i att ta upp samlevnadsfrågor för att vi vill inte bli kända för att vara mot homosexualitet utan vara kända för att vara för Jesus. Och Jesus kan förändra oss alla till att bli lika honom och moral, ord, tanke.

Övriga kommentarer

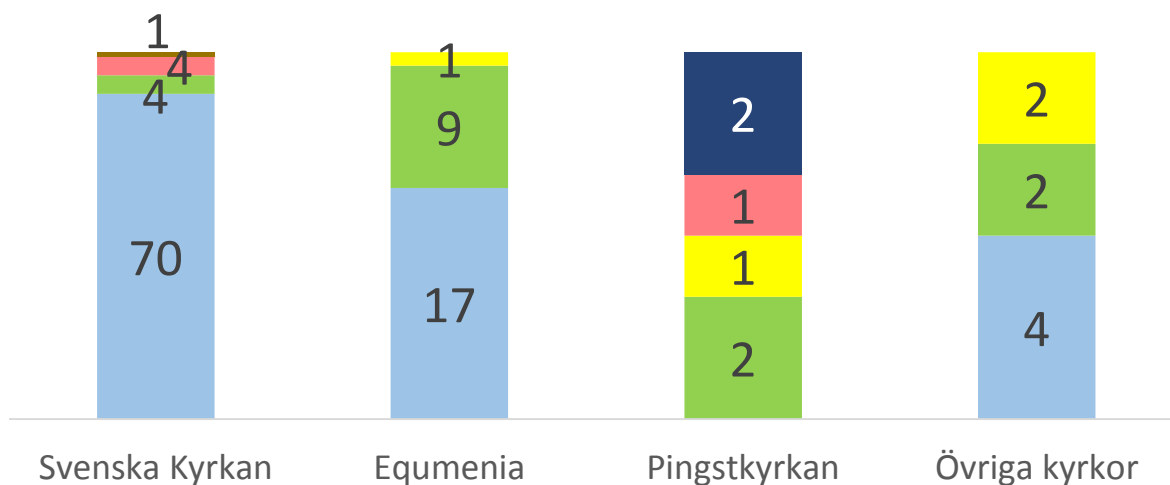
Vi har en lekkyrka i församlingen och där finns möjlighet för barnen att leka bl.a. vigsel. Det finns dubbel uppsättning av brud- och brudgumskläder för att möta olika former av vigslar.

Kan en öppet homosexuell eller bisexuell person vara engagerad som ideell medarbetare i församlingens verksamhet?

- Ja
- Förmodligen ja
- Ja, om denne inte lever i en samkönad relation
- Förmodligen problematiskt
- Nej
- Vet ej

Fördelning mellan kyrkor

- Vet ej
- Nej
- Förmodligen problematiskt
- Ja, om denne inte lever i en samkönad relation
- Förmodligen ja
- Ja

Kommentarer till ideellt engagemang homo- eller bisexuell

Bekymrade för församlingsmedlemmars reaktioner

Det är vår linje, men i några av gemenskaperna kan det vara svårt, oftast beroende på starka individer med annan åsikt, oftast med rötter i kulturer där hbtq-personer är förtryckta och lever med hot.

Linjen hos anställda och vissa förtroendevalda är en öppenhet men vi vet ju inte hur fördomsfulla människor är mot hbtq egentligen, det är ju en landsbygdsförsamling med bara för mindre än 10 år sedan stark gammalkyrklighet.

Vi tycker så (personalgruppen) men det är känsligt.

Kan bli konflikter i ungdomsarbetet med barnens föräldrar.

Frågar inte om sexuell läggning

Personens sexuella läggning och preferens efterfrågas inte. Skulle inte medföra några problem om den blev känd.

Beror på...

Beror på hur man lever. Frågan är problematisk eftersom det finns så många definitioner av hbtq att en mängd olika förhållanden kan avses.

Det finns olika synpunkter om detta. Det beror nog på i vilket sammanhang och tillsammans med vem.

Är personen medlem i församlingen känns det ok, annars blir det svårare.

Om man lever i synd kan man inte representera församlingen

En person som lever i öppet trots mot Guds ord kan inte representera Guds församling, men en person som är ofullkomlig och frestad kan göra det, oavsett vad problemet är!

Inte om man förespråkar en sådan livsstil.

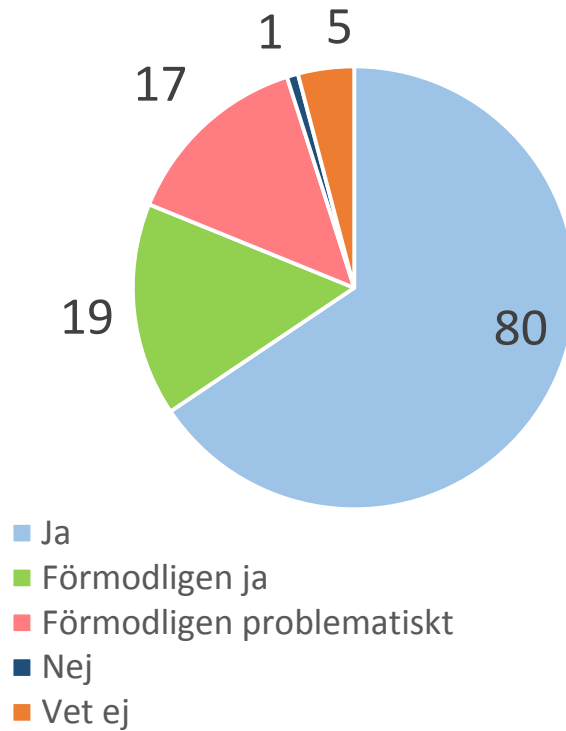
Övriga kommentarer

Sker redan

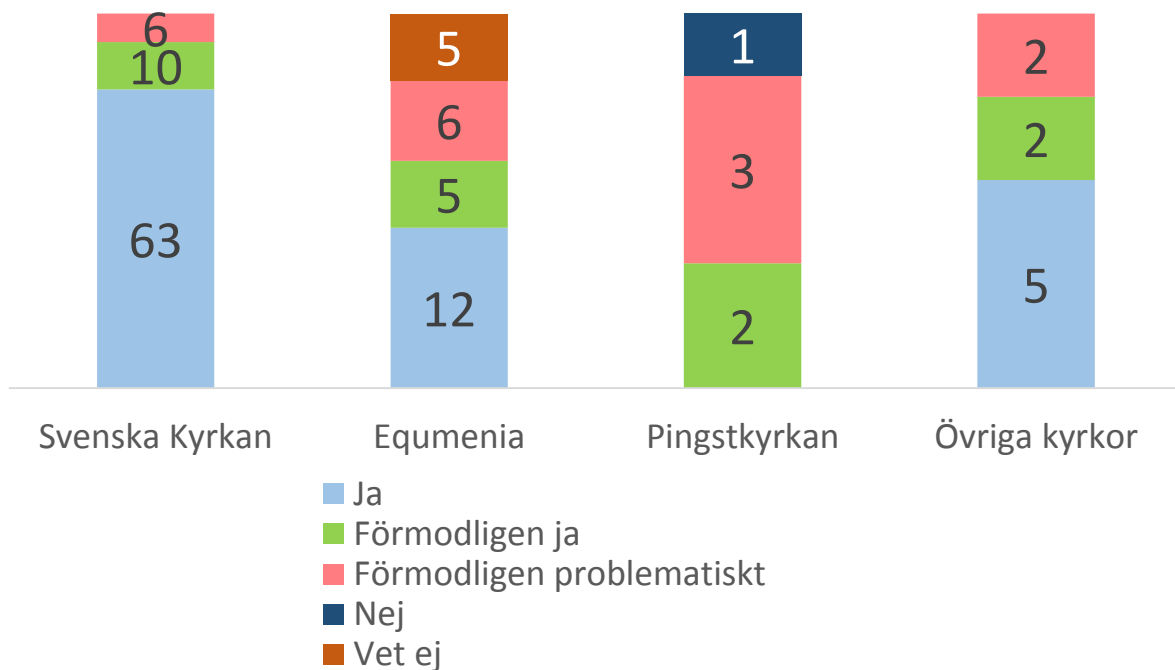
Har inte ställts inför frågan - hoppas att det går bra!

Utifrån öppet samtal

Kan en transperson vara engagerad som ideell medarbetare i församlingens verksamhet?

Fördelning mellan kyrkor

Kommentarer till ideellt engagemang transperson

Hoppfulla men tveksamma kommentarer

Har inte ställts inför frågan - hoppas att det går bra!

Svaret måste bli "ja", även om vi inte varit i situationen, såvitt vi vet

Svårt pga. okunskap

Vi vill men tror att det är svårt pga. okunskap bland personal och ideella.

Tror det handlar om ovana och okunskap och fördomar.

Känsligt/svårt pga. församlingens reaktioner

Vi tycker så (personalgruppen) men det är känsligt.

Ja - fast vi tror att det kan finnas synpunkter bland vissa församlingsbor och att det kanske inte är helt enkelt därför. Men från ledningens sida finns tydlig inriktning att alla är välkomna.

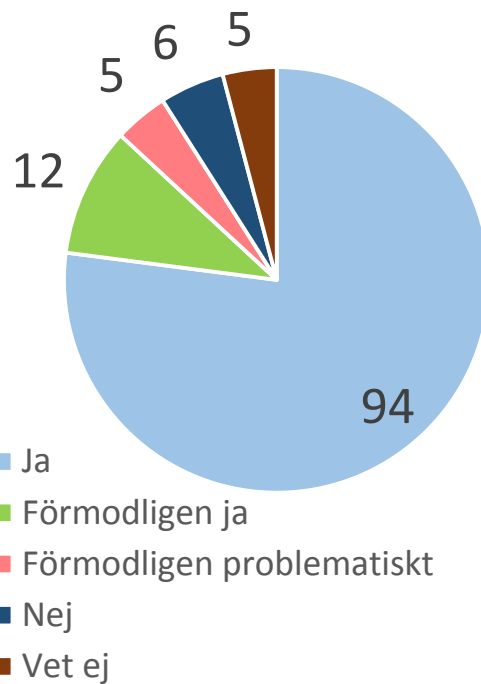
Kan bli konflikter i ungdomsarbetet med barnens föräldrar

Jag tror att många skulle tycka att det var svårt och att människor t.o.m. skulle dra sig för att skicka sina barn till församlingen i rädsla för det udda. Tyvärr.

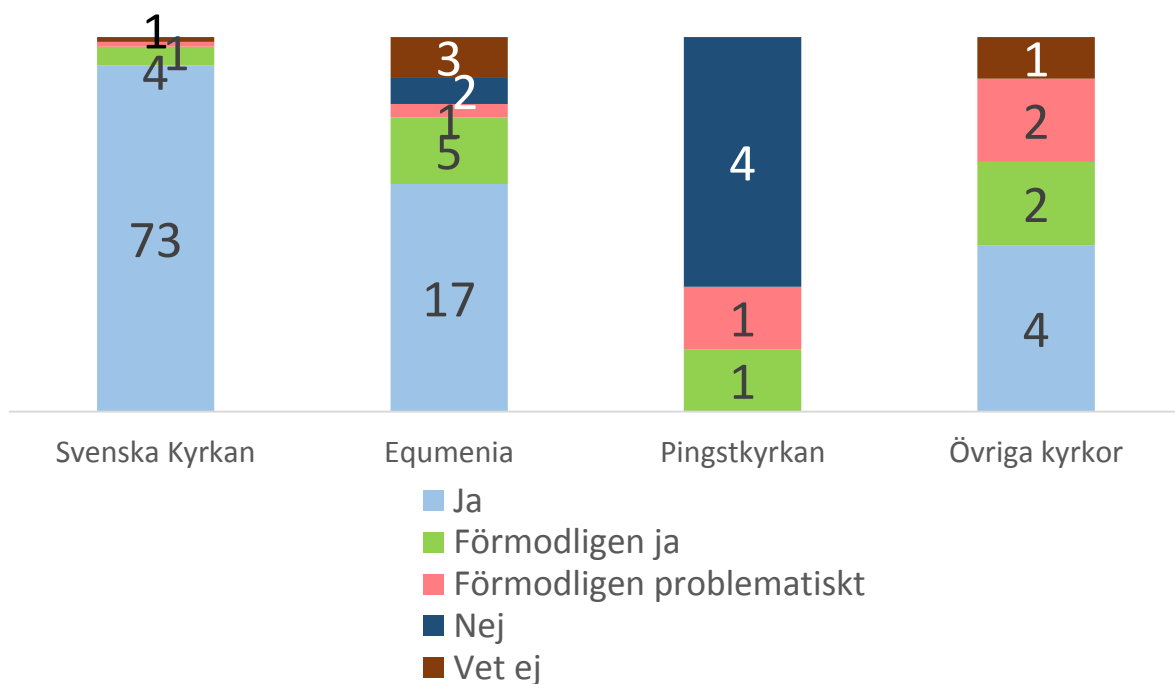
Drar vanära över sin skapare

Nej, inte om det innebär att han/hon går utklädd och drar vanära över sig själv och Guds församling och över sin skapare.

Kan en person som är öppet homosexuell, bisexuell eller transperson sitta i församlingens styrelse/kyrkoråd eller inneha annan post i beslutande ställning?

Fördelning mellan kyrkor

Kommentarer till beslutande ställning hbt-person

Valbar/röstas fram/nomineras

Är en person valbar i pastoratet är det upp till väljarna i kyrkovalet.

Nomineringsgruppernas beslut.

Ja, om denne person väljs av medlemmarna pga lämplighet precis som alla andra.

Ingen relevans. En person väljs in i styrelsen för de frågor och värderingar församlingen vill driva.

Bekymrad över församlingsmedlemmars reaktioner

Det är fullt möjligt utifrån församlingens stadgar och syn på medlemskap, men det skulle förmodligen stöta på motstånd hos vissa.

Vi tycker så (personalgruppen) men det är känsligt.

Frågar inte om läggning

Personens sexuella läggning och preferens efterfrågas inte. Skulle inte medföra några problem om den blev känd.

Vi ser till kompetensen ej till personens sexuella läggning.

Om man lever i synd kan man inte representera församlingen

En frälst pånyttfödd kristen har inte synden som hantverk, men ibland som tandvård, den som plågas av detta skyltar knappast med det och är "öppet" homo/bi/transsexuell. Men om någon som har en sådan "läggning" vill leva för Gud efter hans ord är han välkommen om han upplever Guds ledning och vi fått visshet om hans kallelse.

Om man inte lever ut sin läggning.

Den som lever i ett aktivt sexuellt liv utanför äktenskapet bör inte inneha en beslutande position. Oavsett sexuell läggning.

Övriga kommentarer

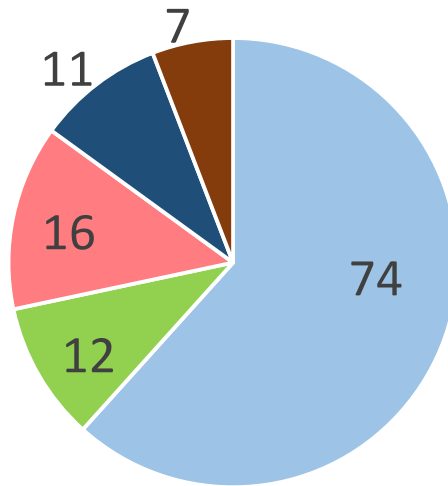
Vi vill men har ingen erfarenhet av det.

Förekommer redan.

Har inte ställts inför frågan - hoppas att det går bra!

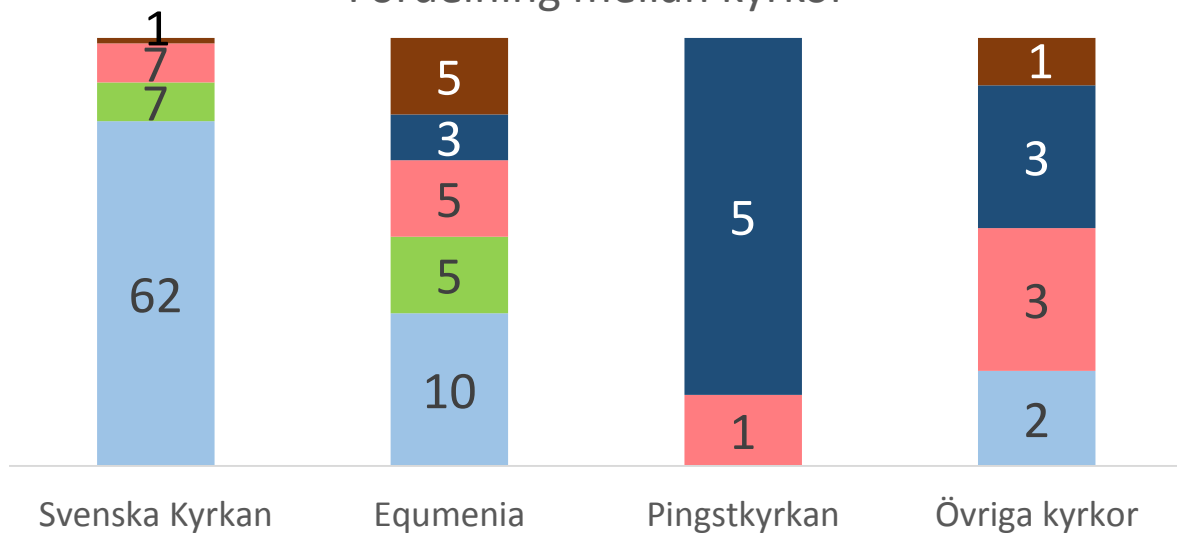
Alla har något att bidra med.

Är det möjligt för en person som är öppet homosexuell eller bisexuell att vara anställd som präst eller pastor i församlingen?

- Ja
- Förmodligen ja
- Förmodligen problematiskt
- Nej
- Vet ej

Fördelning mellan kyrkor

- Ja
- Förmodligen ja
- Förmodligen problematiskt
- Nej
- Vet ej

Kommentarer till homo- eller bisexuell präst/pastor

Någon annan anställer

Kyrkorådet anställer.

Församlingen som kallar och utser. Vi tror att åsikterna spretar ganska mycket.

Biskopen bestämmer vem är som är anställd som präst.

Positiva kommentarer

Kan inte tänka mig annat!

Lagbrott

Att neka någon anställning på grund av sexuell läggning är ett lagbrott!

Beror på....

Kan finnas församlingsmedlemmar som har fördomar men det beror ju också på hur personen fungerar tillsammans med människor.

Beror på hur man lever. Frågan är problematisk eftersom det finns så många definitioner av hbtq att en mängd olika förhållanden kan avses.

Allt beror på lämplighet för tjänsten.

Beror på om personen lever ett aktivt sexuellt liv utanför äktenskapet. Detta gäller oavsett sexuell läggning.

Församlingens anser att det är fel

Tror inte det finns någon skriven stadga emot detta, men då majoriteten av både de aktiva gudstjänstbesökarna och de anställda troligen har den synen att Gud inte menade att sexualiteten skulle levas ut mellan samkönade par så tror jag det finns andra församlingar där en sådan präst eller pastor skulle komma mer till sin rätt.

Ja, men problematiskt

Men det skulle sannolikt innebära lite funderande och tydligt stöd från chef.

Det är redan så och därför vet vi att det finns vissa synpunkter bland församlingsbor och vissa ekumeniska problem där vederbörande inte är välkommen att predika i alla kyrkor.

Jag tror att just anställning är mer problematiskt än att vara medlem. Självt anser jag inte att det är ett problem.

Lever i synd

Om det med "öppet" menas att han accepterar denna sin läggning och vill fortsätta med det har han en inställning, attityd som går stick i stäv med Ordet, och det funkar inte om man ska undervisa andra.

Om man inte lever ut sin läggning.

Inte tagit ställning/församlingen delad

Vi har inte tagit beslut i denna fråga - åsiktsbredden är stor som sagt.

Frågan är inte tillräckligt genomarbetad för att det på kort sikt skulle vara möjligt.

Det är möjligt men inte så troligt, då församlingen är delad i frågan.

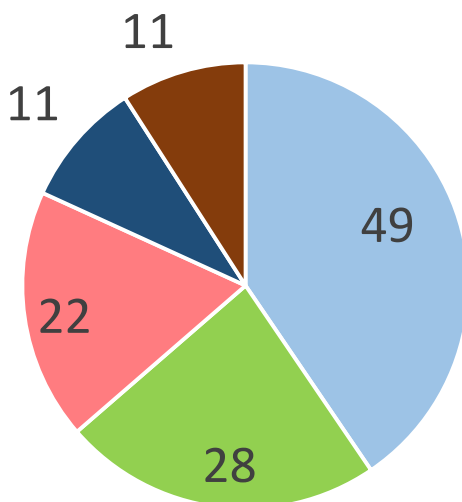
Problematiskt i samfundet

Dessvärre är det problematiskt i vår rikskyrka. Öppet homosexuella som lever i en fast relation antas i nuläget inte till utbildning.

Övriga kommentarer

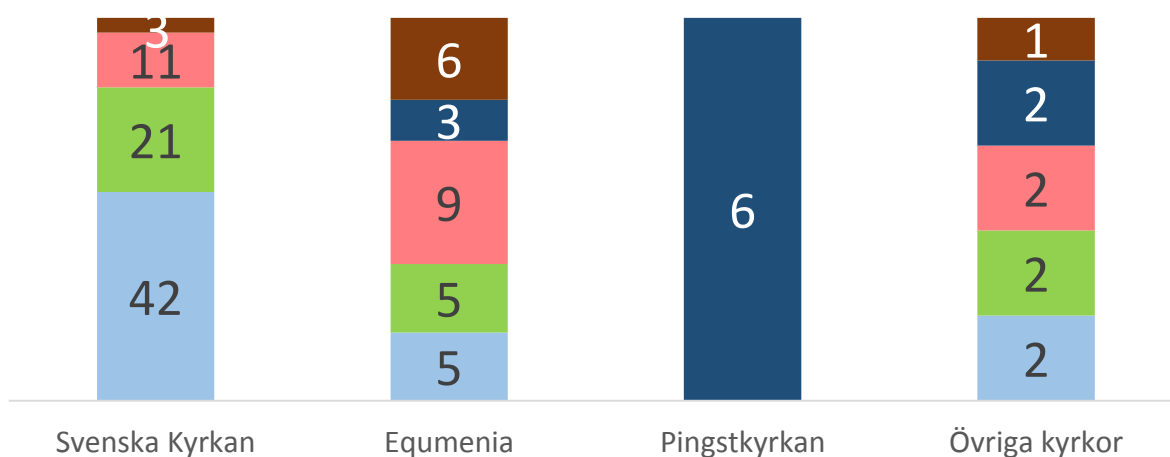
Ingen relevans i frågan. Den personen väljer inte en liten landsbygdsförsamling där alla känner alla.

Är det möjligt för en transperson att vara anställd som präst eller pastor i församlingen?

- Ja
- Förmodligen ja
- Förmodligen problematiskt
- Nej
- Vet ej

Fördelning mellan kyrkor

- Ja
- Förmodligen ja
- Förmodligen problematiskt
- Nej
- Vet ej

Kommentarer till transperson som präst/pastor

Positiva kommentarer

Svårt att veta egentligen, men det finns inget som hindrar!

Om personen har gått igenom prästvigningen och har bra meriter för övrigt så borde det inte vara något problem.

Lagen & att gå runt den

Att neka någon anställning på grund av sexuell läggning är ett lagbrott!

Lagen är ju klar men praktiken något annat. Där vet vi inte, det beror ju på hur personen är, hur utåtagerande eller återhållsam hen är.

Men här kan det smyga sig in ett glastak/vägg - kanske andra argument används för att inte anställa...

Beror på...

Beror på hur man lever. Frågan är problematisk eftersom det finns så många definitioner av hbtq att en mängd olika förhållanden kan avses.

Allt beror på lämplighet för tjänsten.

Oro över församlingens reaktioner

Jag tror det skulle vara ett hinder i kontakten med församlingen.

Ledningen önskar att det skulle fungera men tror att denna skulle få det svårt - att man skulle möta många fördomar och synpunkter.

Möjligt ja, men på grund av att de flesta i församlingen är ovana med transpersoner så skulle det nog behövas en tid innan de blev en avslappnad situation.

Om man lever i synd kan man inte leda församlingen

Att öppet göra uppror mot skapelseordningen och Ordet går inte ihop med att förkunna Guds ord och att leda församlingen.

Inte tagit ställning

Detta är en fråga som är svårare, då vi inte samtalat om det särskilt mycket.

Frågan är inte tillräckligt genomarbetad för att det på kort sikt skulle vara möjligt.

Annan som anställer

Kyrkorådet anställer.

Församlingen som kallar och utser. Vi tror att åsikterna spretar ganska mycket.

Kunskap om transfrågor

Här skulle det behövas mer undervisning. Erfarenheten är dock att det alltid handlar om huruvida personen är känd i församlingen. Inte för sin sexuella identitet utan som person/individ.

Det är bara en gissning. Här handlar det mycket om okunskap.

Övriga kommentarer

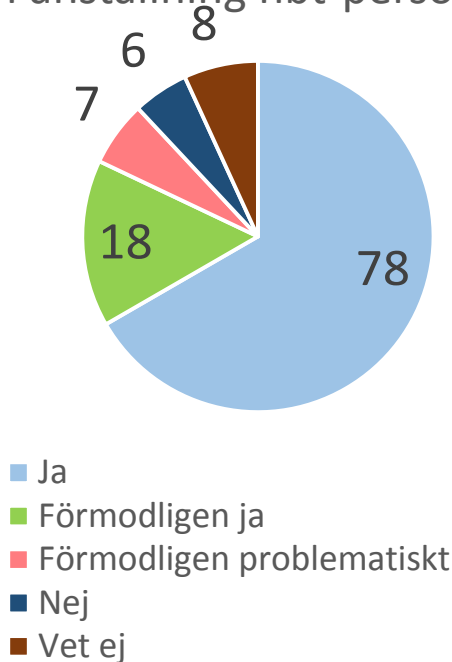
Ingen relevans i frågan. Den personen väljer inte en liten landsbygdsförsamling där alla känner alla.

Pastorns sexualitet skulle "stjäla fokus" från pastorns uppdrag.

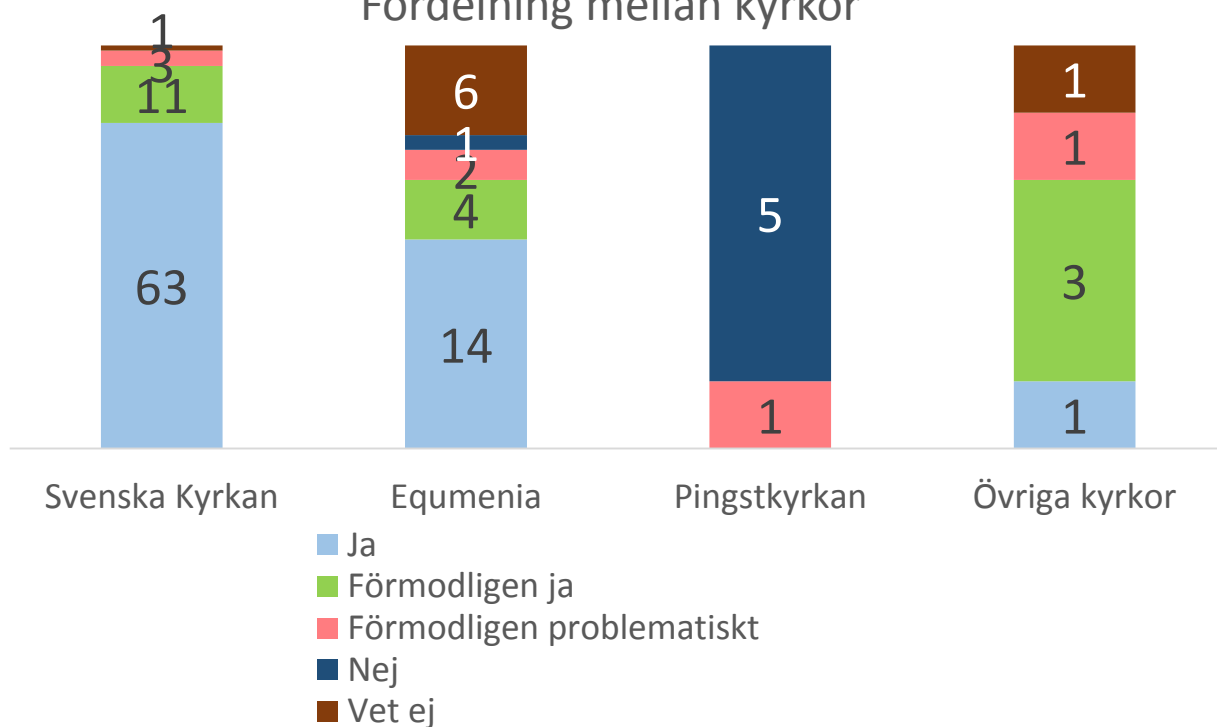
Jag tror att just anställning är mer problematiskt än att vara medlem. Själv anser jag inte att det är ett problem.

Är det möjligt för en person som är öppet homosexuell, bisexuell eller transperson att inneha anställning som inte innefattar pastoral/diakonal tjänst i församlingen? (t.ex. administratör, pedagog, musiker etc.)

Annan anställning hbt-person - Alla kyrkor

Fördelning mellan kyrkor

Kommentarer till ickepastoral/-diakonal tjänst hbt-person

Positiva kommentarer

Inga problem alls.

Vissa roller/tjänster

Tror det skulle vara lättare om det inte är någon som står i en undervisande ställning.

Ja, administrativ tjänst.

Finns inga andra anställda

Församlingen är lite för liten för att ha möjlighet till den typen av tjänster, så frågan är inte relevant för oss.

Annan anställer

Kyrkorådet anställer.

Församlingen som kallar och utser. Vi tror att åsikterna spretar ganska mycket.

Lagen/att gå runt den

Att neka någon anställning på grund av sexuell läggning är ett lagbrott!

Osäkert med transperson, lagen är ju klar men praktiken något annat.

Kompetens

Kompetensen viktig, ej sexuell läggning.

Allt beror på lämplighet för tjänsten.

Om man inte lever ut sin läggning

Om man inte lever ut sin läggning

Beror på om personen lever ett aktivt sexuellt liv utanför äktenskapet. Detta gäller oavsett sexuell läggning.

Inte tagit ställning/delade åsikter

Frågan är inte tillräckligt genomarbetad för att det på kort sikt skulle vara möjligt.

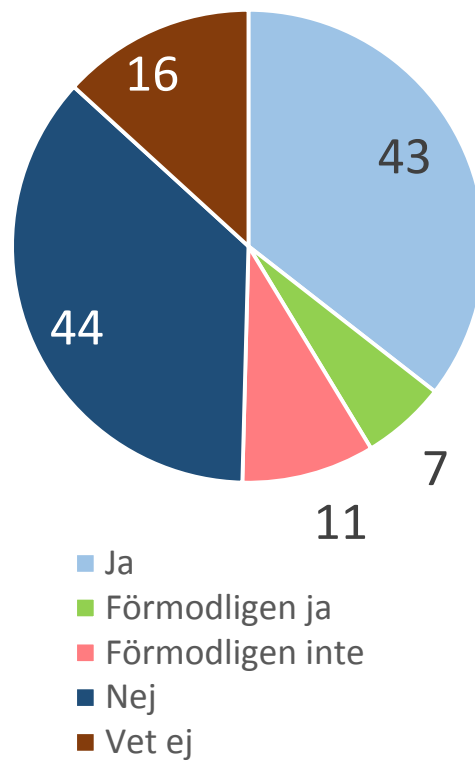
Övriga kommentarer

Finns redan sådan erfarenhet.

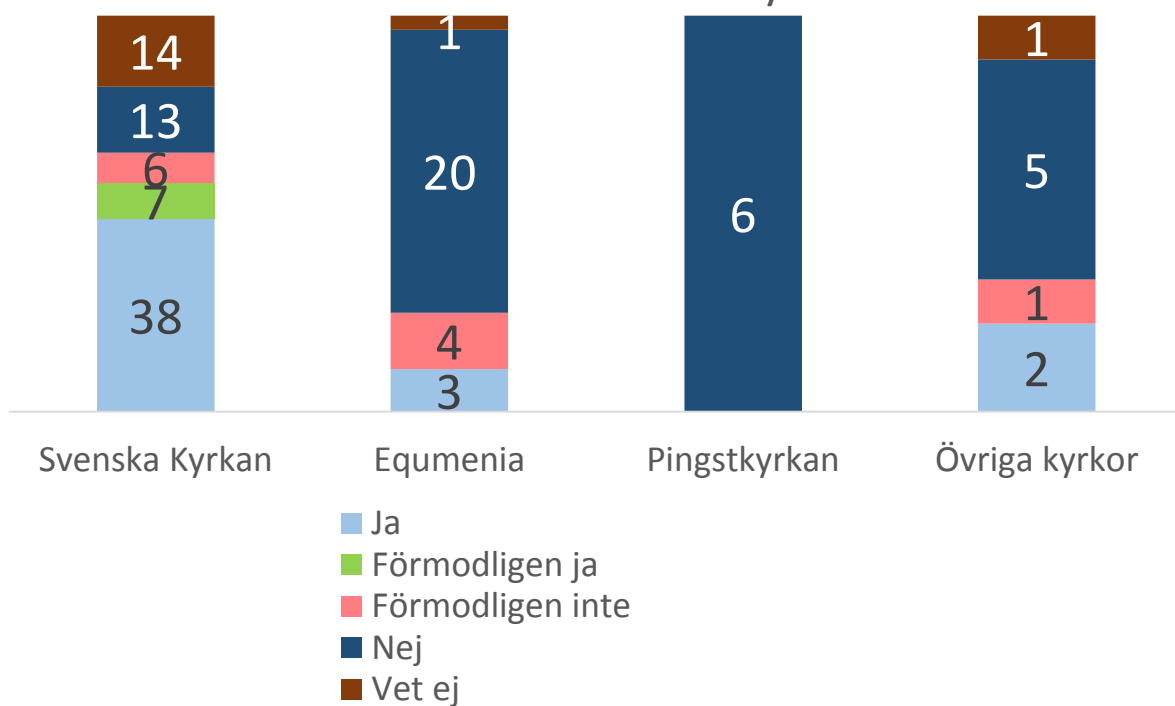
I en liten församling blir varje anställd i ledande ställning.

Ingen relevans. Blås inte upp den frågan.

Finns det eller har det funnits medarbetare i församlingen som varit öppett homosexuella, bisexuella eller transpersoner?

Har eller haft anställd hbt-person – Fördelning mellan kyrkor

Kommentarer till har/haft anställd hbt-person

Vi frågar inte om läggning

Vi frågar inte om sexuell läggning eller andra familjeförhållanden vid anställning.

Vi har aldrig frågat någon medarbetare om sexuell läggning.

Inte anställda men...

Endast medlem i ungdomsgruppen vad jag vet.

Ja, ideella medarbetare.

Inte anställda. Bara en anställd.

Inte öppet

De som vi har och har haft har valt att inte vara öppna i frågan.

Nej inte öppet, och vad människa eventuellt tyngs av hör hemma i själavård och bön, inte på gator och torg.

Övriga kommentarer

Svaret borde kanske vara: inte vad jag känner till.

Jag själv definierar mig som bi, fast jag just nu lever i en hetero-relation (äktenskap).

Har församlingsledningen pratat om gemensamma värderingar i hbtq-frågor? Vad har i så fall framkommit i de samtalen?

Nej, men...

Nej, men jag ska ta stiftet till hjälp med personer som kan komma och leda samtal i frågan och ge kunskap.

Nej - men det finns i plan för kommande år!

Likabehandling

Nej, inte mer än att vi har en policy för likabehandling.

Samkönade äktenskap

Ja, i prästkollegiet, Om hur vi bereder möjlighet till att gifta sig kyrkligt.

Samtal i olika former ledde till beslut om att tillåta samkönad vigsel

Till församlingen är man välkommen som den man är. Vi är öppna för samkönade vigslar.

Efter flera samtalstillfällen har församlingen fattat beslut att vi ska följa lagstiftningen beträffande äktenskap och att sexualitet inte handlar om att dela in människan i fack. Alla accepteras.

Ja. Vi har samtalat kring samkönade relationer och har beslutat i församlingen att dessa är lika välkomna som heterorelationer. Vi välkomnar människor och så har vi sexualiteten som ser ut på olika sätt. Vi har kommit fram till att vi erbjuder vigsel för samkönade par.

De samtal som förts har handlat om homosexualitet och äktenskap, rätten att utbildas och ordineras till pastor som homosexuell. Genomgående har synen varit förstående, bekräftande, ovilja att diskriminera eller kränka.

Mänskliga rättigheter & lika värde

Inte särskilt hbtq men mänskliga rättigheter.

Kyrkorådet har tydligt tagit ställning och även arbetat aktivt under flera år för att visa att församlingen tagit ställning för dessa frågor och alla människors rätt till sin sexuella läggning.

Att alla människor är lika mycket värda.

Mångfaldsplan & församlingsinstruktion

Mångfaldsplanens framtagande innebar samtal om värderingar. Planen ska revideras under mandatperioden.

Frågorna är aktuella och ingår i arbetet med en ny församlingsinstruktion som ska antas i höst. Församlingarna i pastoratet är en del av Svenska Kyrkan och gestaltar dess tro och värderingar i allt arbete som utförs.

Kyrkans ordning

Vi följer svenska kyrkans ordning.

Inte mer än att vi följer samhällets lagstiftning och kyrkans beslut.

Studiematerial/samtalsgrupper

Ja, vi har sedan några år tillbaka haft ett studiearbete i hbtq-frågor som mottogs positivt.

I mitten på 2000-talet hade vi studiecirkel om dessa frågor - tror materialet hette "homosexuell i Svenska kyrkan". Olikheter framkom givetvis men som församling/pastorat följer vi de riktlinjer som finns för Svenska kyrkan.

Det har varit svårt att föra samtal då några varit så "övertygande" från båda håll att det goda samtalet tystnat.

Samtal i personalgrupp

Vi har haft samlingar med personal. Majoriteten är öppna och några är väl insatta.

Särskilt besvärligt är det för personal med rötter i mellanöstern.

Ja! Vi har samtalat om detta på medarbetarsamlingar och volontärmöten. Arbetslaget är mångkulturellt och det finns olika uppfattningar. Församlingens linje är dock tydlig och det är alla medvetna om.

Nej, men personalen har pratat. Särskilt i samband med denna enkät.

Ja, vi har diskuterat dessa frågor på präst-diakonmöten. Vet inte om vi kommit fram till något direkt mer än att vi tänker lite olika och att vi ska vänta med att undervisa om frågan till att den blir mer aktuell - t ex genom att ett homosexuellt par börjar besöka våra gudstjänster. Annars blir det mer ett teoretiskt tyckande.

Frågan är inte problematisk

I och med att frågan inte upplevs vara problematisk har vi de facto inte samtalat om gemensamma värderingar i specifikt hbtq-frågor. Vi talar om gemensamma värderingar i, med, för de människor vi möter.

Äktenskapet är till för en kvinna och en man

Vår församling står för grundsynen att äktenskapet är till för en man och en kvinna.

Olika åsikter

Ja, det har vi gjort. Vi har olika åsikter och hanterar olikheterna pastoralt klokt.

Ja, för ett antal år sedan, när frågorna om ordination av pastor resp. vigsel av samkönade dryftades i Missionskyrkan. Styrelsen kan nog betraktas som mer försiktigt/homogent positiva, än vad man kan säga om församlingen i sin helhet.

Vi vet att vi tänker olika, och vi är överens om att vi behöver samtala mer om frågorna. I nuläget har vi avvaktat vad Equmeniakyrkan ska ge för signaler.

Församlingen har haft samtalskvällar i frågan, men vi har inte kommit fram till någon gemensam värdering/ståndpunkt.

Övriga kommentarer

Vi har kommit fram till att Guds ord är en klippa i väl och ve, också i denna fråga, och att Gud älskar alla människor, homo, hetero eller bisexuella och vill att vi ska bli frälsta och komma till kunskap om sanningen.

Många är positiva till välsignelse av partnerskap.

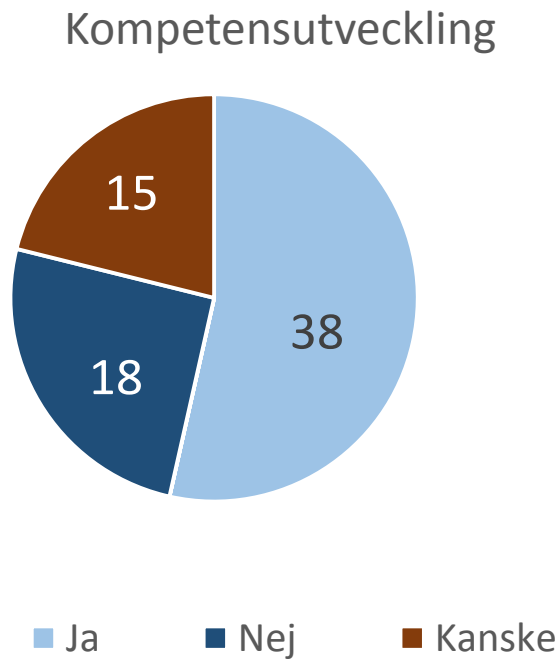
I församlingen arbetar flera öppet homosexuella, även kyrkorådet är representerat.

Ja, dock inte med det nya kyrkorådet och församlingsråden. Vi har också svårare för att se sambandet mellan hbt och q, då de förstnämnda värnar om kärleken till en person på ett annat sätt.

Kyrkorådet består till övervägande del av medlemmar till ÖKA= öppen kyrka till alla, som har en positiv syn till alla, även hbtq.

Anser ni att det finns ett behov av kompetensutveckling inom hbtq-frågor hos församlingens anställda, ledning, styrelse etc.?

Enbart ja, nej eller kanske:

Skriftliga svar:

Ja, men...

Ja, men frågan är hur stort intresset är.

Nej, men...

Nej, men vi skulle behöva be och fasta mera så att vi fick kraft att lösa människor från deras/våra bojor och band, ut till friheten i Kristus, oavsett vad man är bunden av.

Inte prioriterat

Kompetensutveckling är alltid bra, men just hbtq-frågor ligger inte högst på prioriteringslistan

Svårt att svara på. Kompetensutveckling är väl alltid bra men frågan är ju vilken relevans det har och hur man prioriterar i relation till annat som också måste arbetas med.

Ingen relevans. Vi vill föra människor till tro på Jesus Kristus vår Herre, där hamnar de frågorna långt ner på prioriteringen.

Det är inte ett problem

I och med att frågan inte upplevs vara problematisk har vi de facto inte samtalat om gemensamma värderingar i specifikt hbtq-frågor. Vi talar om gemensamma värderingar i, med, för de människor vi möter.

Kunskap är viktigt/kompetensutveckling är alltid viktigt

Det finns alltid ett skäl till regelbunden kompetensutveckling i viktiga och aktuella frågor.

Alltid. Vi är medvetna om det och kommer att arbeta vidare med dessa frågor.

Utbildning, samtal och möten med människor är alltid viktigt.

Fortlöpande

Det finns alltid behov av kompetensutveckling, det är inget man gör en gång utan ett pågående arbete. Så även i dessa frågor.

Relativt sett har vi arbetat länge med frågorna, kunskapen behöver dock alltid hållas uppdaterad.

Ja, det finns behov av kompetensutveckling. Det har hänt så mycket - många har "gammal kunskap".

Samtal

Tror att vi behöver tala om sådana frågor - våga lyfta olika sidor och ståndpunkter och fortsätta arbeta söka vad vi tror är Guds vilja, även om vi kommer fram till olika svar.

Ja, speciella områden

Ja, speciellt hur vi kan hantera dessa frågor i en mångkulturell miljö.

Både kunskap & grundläggande teologisk fördjupning.

Behövs alltid, inte minst angående t & q.

Övriga kommentarer

Beror på vem som anses kompetent och vem som skulle hålla i en sådan. RFSU har inte vårt förtroende. Men objektiv information välkomnas, samt biblisk vägledning.

Det finns nog många församlingar där det behövs mer än hos oss.

Har EKHO inbjudits till att besöka församlingen för att informera om hbtq och kristen tro? Varför/varför inte?

Ja

Ja, för att få relevant kunskap.

Ja, för att få kompetens och god information.

Ja, vi har deltagit i.../Ja för att...

Vi har haft information, församlingskvällar och deltagit i djupintervjuer.

Det efterfrågades. Vi har varit med vid ett par tillfällen vid mindre pride-festivaler och då firat regnbågsmässa.

Ja, vi hade en inspirationsdag hösten 2013 där vi bjöd in både kommun och kyrka till samtal och information kring dessa frågor.

Ja, vi har haft regnbågsgudstjänst och vi har haft representant från EKHO i konfirmationsundervisningen.

Ja, för att möta en människa och inte bara teorier.

Inte aktuellt/inget behov/inte viktigt/saknar relevans

Nej, det har inte varit aktuellt. Men vi har talat om att bjuda in två homosexuella personer där den ene lever ut sin sexualitet och den andre lever i celibat - för att få bägge synsätten.

Har inte tänkt på det, har inte varit aktuellt. Vi är en liten församling på landet. Under mina 11 år här har jag bara vid ett tillfälle stött på en negativ kommentar om hbtq-personer.

Nej, inte vad jag vet. Förmodligen pga att vi är en landsortsförsamling och ingen tänkt på att det även berör oss.

Nej, vi har aldrig haft någon hbtq-person som sökt sig till församlingen.

Inte prioriterat

Många andra frågor har känts mer angelägna för tillfället.

Nej, vi har fullt upp men det vore roligt!

Nej, har inte varit aktuellt, kunnat prioriteras då arbetet att göra Jesus känd i våra bygder känns viktigare.

Visste inte att möjligheten fanns

Vi har inte vetat om/tänkt på möjligheten. Kanske inte vore så dumt!

Nej, inte tänkt på det som en möjlighet, men det skulle kunna bli så.

Kan upplevas provokativt/vill inte orsaka splittring

Därför att det inte varit aktuellt m. gammal ledning tidigare - och att det sannolikt ännu en tid skulle uppfattas provokativt, vi väljer inte detta än.

Nej, inte intresserade att skapa debatt kring något som inte är aktuellt i vår församling.

Rädsla för splittring då frågan splittrar och polariseras i vår församling. Nej vi har inte inbjudit.

Ifrågasättande av EKHOs lämplighet/kompetens/ värderingar

Är övertygad om att Ni är underbara människor, men Ni behöver ändå bli frälsta och lösta precis som heterosexuella syndare, ingen skillnad!

Nej, vi delar inte samma värderingar.

Känner till er för lite. Generellt är en kristens roll inte att söka syndernas förståelse (vilket EKHO verkar syfta till), utan syndernas förlåtelse. All sex utanför äktenskapet är enligt bibeln synd och därmed skadligt för den som ägnar sig åt det. Om ni vill vara en "befriande gemenskap" tror jag att sann frihet inte kommer genom att sänka Bibelns standard för identitet/sexualitet, utan söka svar kring hur Bibelns standard genom Kristus kan bli verklighet för mig.

Annan utförare

Vi har haft en anställd som har arbetat på EKHO, andra anställda har också tillhört denna grupp.

Tidigare kyrkoherde var öppet homosexuell och stod för en banbrytande insats.

Lars Gårdfeldt var här men jag minns inte om han var officiell EKHO-representant då

Vi har en EKHO-aktiv i medarbetarlaget och vi kommer nog att ta upp dessa frågor via henne eller någon annan i EKHO. Helt enkelt inte planerat in innan.

Nej, däremot samtalskväll om samkönade äktenskap med en tydligt för, en tydligt mot.

Kan bli aktuellt

Församlingen har genomgått en stor omorganisation. Tidigare har det troligen inte känts angeläget men under nuvarande förhållanden kan det troligen finnas intresse för det.

Nej. Varför, säg det? Men om initiativet kom från EKHO skulle det säkert tas emot positivt.

Uppliver ni att det skett förändringar i attityder gentemot hbtq-personer de senaste 10 åren, i er församling och/eller i kristenheten i Sverige överlag? Om ja, hur skulle ni beskriva de förändringarna?

Större öppenhet, acceptans, tolerans, förståelse

Samhället är betydligt öppnare idag. Alla jag talat med är positiva, men nu vet inte där det skulle anställas någon hbtq-person hur denna skulle bli mottagen i praktiken, i de kringliggande pastoraten är man negativ.

1. Ecce homo utställningen i Uppsala domkyrka gjorde att frågan kom upp på dagordningen. Klimatet har blivit mer öppet. Tydligare vilken ställning man tar. 2. Välsignelse av samkönade. 3. Vigsel av samkönade.

Ja, det har generellt skett en stor förändring mot större öppenhet och acceptans inom kristenheten i Sverige och framförallt inom svenska kyrkan. Det gäller också i vår församling.

Ja, det finns en större öppenhet, mindre fördömande och mer kunskap om att kärleken tar sig olika uttryck. En strängare bibeltolkning finns förstås också förespråkare för i våra församlingar, men i stort är hbt-frågan en icke-fråga.

Ja, öppenheten är enormt mycket större nu. Inte minst i pastorat som vårt, som varit väldigt konservativt för drygt 10 år sedan.

Ja. Frågorna är inte lika känsliga att diskutera och en större vidsynthet märks. Dock inte alltid hos de yngre som man skulle kunna tro.

Större acceptans för homosexuella finns. Bi- och transfrågorna ligger år efter. Jag upplever att det finns möjlighet för personer med hbtq-läggningar att finnas som medlemmar och i gemenskapen, men att det finns olika syn på huruvida man ser på saken som ett problem eller inte.

Ja, helt klart. En mycket större öppenhet och förståelse. Samhället har gått före och kyrkorna har (om än långsamt) tagit intryck. Fördömanden hörs väldigt sällan, åtminstone i kyrkor vi har erfarenhet av.

Större kunskap/medvetenhet

Ja, förändringar sker konstant i vår värld. Ökad kunskap leder till ökad förståelse, också i kyrkan. Vi är betydligt mer "tillåtande" idag, eller öppna om man så vill.

Ja, absolut. Kunskapen är större, vilket medfört större öppenhet och förståelse.

Inte längre problematiskt/märkvärdigt

Svårt att göra en värdering. Kan mest svara utifrån lokalt perspektiv. Å ena sidan är attityden inte särskilt problematisk generellt. Minns inte när jag hörde några tveksamma eller negativa kommentarer senast.

Anställt hbtq-personer

Under de senaste 15 åren har församlingen anställt medarbetare som är hbtq-personer.

Positiva förändringar

Ja, det har skett positiva förändringar. Genom att regelbundet lyfta frågan ser vi också sådana förändringar i vår mångkulturella miljö.

Stora förändringar har skett till det bättre som varit positivt i Sverige överlag. I vår församling har vi sett förändringen mer tydligt i konfirmandarbetet - attityden har blivit mer öppen.

Svaret får gälla kristenheten i Sverige. Ja, jag tror att attityderna mot hbtq-personer generellt blivit mycket positivare (undantag finns alltid). En bidragande orsak är att frågan blivit mycket mer uppmärksammas, inte minst i media. Frågan om ett tredje kön verkar dock fortfarande vara provokativ!

Vi har upplevt ett enormt gott bifall från enskilda människor när regnbågsflaggan varit hissad utanför vårt församlingshem. Det råder en viss diskrepans mellan medievärlden och församlingarna i dessa frågor. Svårt att säga om det skett stora förändringar i församlingen, några är komna långt, andra är frågande/ifrågasättande i dessa frågor. Vi hoppas att attityden har förändrats till det positiva där vi får mer kunskap i dessa frågor.

Hos oss har nog öppenheten funnits i stort dessa tio år. Ja, förändringar sker i kristenheten i Sverige - tack och lov! Positiva förändringar.

Samkönade äktenskap

Framförallt att SvK beslutat officiellt att respektera olikheter i sexuell dragning/läggning, samt att vi nu välsignar samkönade relationer på samma sätt som heterosexuella genom vigslar. Generellt har mycket skett.

Stor förändring i kristenheten i Sverige, inte minst genom nya äktenskapslagen.

Arbetar med frågorna/frågorna får plats

I kristenheten överlag. Man talar mer om hbtq t.ex. på kyrkomötet, Svenska kyrkans högsta beslutande organ. Biskopen går i prideparaden. Tyvärr talas det inte mycket om hbtq i församlingar "ute på landet". Man t.o.m. undviker att tala om hbtq.

Vigsselfrågan är mer accepterad i församlingen. I kristenheten har hbtq-frågan varit mer på dagordningen. Fler kristna har mött personer som är hbtq och kristna. Vår uppfattning är att kristenheten överlag har fått en mer generös attityd till hbtq-personer. Men vi vet inte? I Equmeniakyrkan upplever vi att det är så.

Attitydförändringar

Ja! För 10-15 år sen var konfirmander övervägande emot homosexualitet. Idag är det tvärtom. Det framgår vid t.ex. värderingsövningar.

Förändringar har skett

Frågan är svår att svara på eftersom 10 år och kristenheten i Sverige är mycket stora områden att täcka. Naturligtvis har stora förändringar, och många, skett de senaste 10 åren.

Förändringarna är monumentala och oerhört intressanta att studera för framtida forskare.

Absolut - och i det sammanhanget tror jag att det är viktigt att lyfta fram att kyrkan är långt framme i dessa frågor (vilket inte alltid är bilden i t.ex. media), men jämfört med allmänheten i stort är medvetenheten/kunskapen i kyrkan mycket stor!

Det har hänt en hel del och för homosexuella tror vi det är lättare nu - men alls inte "klart". För transpersoner är det en längre väg kvar, tror vi.

Inga förändringar i församlingen

Inte förändringar i församlingen men i Sverige idag i tidningar, tv, debatter syns och hörs det ofta.

Nej, men skiljelinjen mellan troende, frälsta, pånyttfödda kristna som vill bli befriade från synden och vara Jesu lärjungar å ena sidan och de formreligiösa som vill hålla till i kyrkorna och kalla sig kristna men inte lägga av synden och följa Jesus har blivit tydligare.

Förändring åt flera håll

Stora förändringar. Större öppenhet att var och en får forma sitt liv som man själv vill. Allt mindre teologisk reflektion. Allt färre samtal om svåra frågor men en massiv propaganda.

Tydlig attitydförändring mot större acceptans men också en hårdare ton mot dem som har en avvikande uppfattning – d.v.s. står för en mer traditionell syn.

Ja, det finns en större öppenhet, mindre fördömande och mer kunskap om att kärleken tar sig olika uttryck. En strängare bibeltolkning finns förstås också förespråkare för i våra församlingar, men i stort är hbt-frågan en icke-fråga.

Mer acceptans att vara hbtq-person och leva ut sin sexualitet i samhället. Svårt att våga stå för något annat utan att betraktas som homofob - jmf församlingen i Kinna. Väldigt mycket fokus på denna fråga i debatten.

Större förståelse, samtidigt som det inom kristenheten finns ett konservativt stråk som inte kan bejaka något utanför heteronormen.

Ja, det har blivit öppnare och mer förlåtande attityd. Samtidigt har hbtq-personer och organisationer velat få kristna att framstå som homofober. T.ex. om man inte vill ha samkönade äktenskap i kyrkan.

Långsamt går det åt rätt håll. Idag sker väl en rätt stark polarisering där ställningstagande i hbtq-frågor åt ena eller andra hållet har bäring på hur församlingen uppfattas i själva grunden. Teologi, bibelsyn osv...

Precis som samhället

Jag överblickar inte så lång tid. Svenska kyrkan är inte annorlunda än gruppen "svenska folket". De värderingar svenska folket har finns också i kyrkan, för en del är det naturligt med "regnbågsfamiljer" för andra är detta otänkbart. Kyrkan är inte annorlunda än samhället

Ja, det tror jag. Tidigare var det en ickefråga i vår församling och bygd, så många hade inte reflekterat över frågan. I takt med att hbtq-frågorna blir mer och mer omdiskuterade i samhället aktualiserades de ju även mer och mer i församlingen. Fler och fler församlingsmedlemmar får ju också egna personliga kontakter med hbtq-personer och det gör att man inte längre kan hålla fast vid stereotypa bilder och fördomar om hbtq.

Övriga kommentarer

Ja, men jag tycker att det är konstigt att presentera sig och att ha sin identitet i sin sexuella läggning. Jag går inte omkring och säger Hej jag heter... och jag är heterosexuell. Vår identitet sitter inte enbart i sexuell läggning utan i vem vi är för övrigt också.

Tar alldeles för stor plats i media. Har tillsammans med idrotten tagit plats för de viktiga kristna frågorna som kan ena kristenheten i Sverige. Detta är en fråga där vi aldrig kan bli eniga i. Lagg ner all propaganda om hbtq. Då kommer ni att få delaktighet i den kristna gemenskapen på ett helt annat sätt.

Synpunkter på denna enkät:

Om enkätens innehåll & utformning

Många frågor med liknande innehåll

Saknar att ni inte berör en av de svåraste frågorna - hur man kan få genuin sexuell läggning att förenas med B och Q. Genuinitetsbegreppet menar jag är centralt när man talar om ansvar och trohet. Vi kan inte ha olika sexualmoral för hbtq-personer och heterosexuella. Det är vidare lätt att få intrycket att EKHO menar att varje känsla av förälskelse bör kunna få sexuell utlevelse men så tänker vi inte när det gäller dem som blivit förälskade i en person som redan är gift, eller?

Väldigt enkelriktad enkät. Var är frågorna om vår Gud och Gudsrelationen i enkäten? Vinklad enkät. En fråga som är ställd på 25 olika sätt.

Om att enkäten riktas till hela församlingen

Kanske något svår att svara på utifrån att vara pastorat i Svenska kyrkan.

Svårt att ge svar för en hel församling där alla tankar och åsikter finns.

Det är svårt att svara då många olika åsikter och attityder finns i församlingen. Man vet inte hur folk blir mottagna i gemenskapen oavsett sexuell läggning.

Många frågor var svåra att besvara. Det finns så många olika åsikter inom församlingen.

Om behovet av enkäten

Till viss del kan jag förstå behovet, och samtidigt inte. När det handlar om människor, om tro, är inte människans sexualitet det främsta. Den av Gud skapade människan förtjänar mötas och bemötas som den hon/han är. Bara så, i kärlek och vänskap.

Varför ta upp självklarheter?

Känns diskriminerande. Självklarheter behöver inte tas upp.

Om ordval och tolkning av frågorna

Flera frågor är nästan omöjliga att ge ett 100-procentigt riktigt svar på. "Att få vara med i..." är kanske inte riktigt samma sak som att känna sig välkommen! En negativ person kan åstadkomma mycket.

Förenklar frågorna kring hbtq där mångfalden är enorm. Därför mycket svårt att ge vettiga svar.

Frågorna känns inte så dramatiska och åsiktsskiljande i vår församling och har möjligen inte fått den uppmärksamhet de förtjänar.

Ordet "öppet" skulle ha varit tydligare definierat. Betyder det bara att de övriga i församlingen vet om personens problem, eller betyder det att han/hon är öppet nöjd och stolt över och vill leva kvar i synden?

Övriga kommentarer

Svårt att svara generellt. Frågan i sig har fått oproportionellt stor uppmärksamhet i jämförelse med många andra problem.

”Syndens lön är döden, men Guds gåva är evigt liv genom Jesus Kristus vår herre.” Rom 6:23

Eftersom ämnet ur vår synvinkel inte är lätt att hantera kan utredande frågor inte besvaras i en enkel enkät.

Egenformulerade svar

Några av församlingarna besvarade utskicket av enkäten med ett brev. Breven liknade varandra, de flesta innehöll resonemang kring att frågorna upplevdes relevanta men att de inte kunde besvaras i nuläget av olika skäl. Nedan finns två av breven.

Till EKHO Göteborg med anledning av enkäten projektet Församling för alla?

Vår församlingsledning väljer att inte besvara enkäten. Frågorna får ligga kvar som underlag för framtida, förnyade samtal.

Styrelsen anser att hbtq-frågorna vara församlingsnära och aktuella. Syftet, att uppmuntra till samtal, har styrelsen tagit till sig med enkätfrågorna som underlag. Frågorna är alltid aktuella men har en tendens att bortprioriteras av andra skäl. Nu avsatte vi en kväll för samtal och fördjupning.

Med ödmjuk medvetenhet om att det finns olika sätt att tolka Guds ord, bestämde vi att var och en under en vecka skulle tänka till och läsa text som behandlar frågorna ur kristet perspektiv, innan vi tillsammans skulle gå igenom vad vi kommit till för slutsatser.

De första åtta frågorna är svaren "förmodligen ja" och "förmodligen problematiskt". [...]Övriga frågor är underlag för fler samtalsmöten i b.l.a styrelsen. Många av frågorna skulle ju med nödvändighet leda till ja- eller nej-svar som en konsekvens beroende av olika människors bibelsyn och även åldersgruppsstillhörighet.

Som styrelse ser vi det nödvändigt att med bibeln som rättesnöre utifrån vår förmåga att tolka och med hänsyn till olika människors synsätt, behov och livssituation, att på ett så vist sätt som möjligt råda när dessa frågor till och från dyker upp.

Hälsningar ordförande i [EFS-församling]

Hej EKHO Göteborg!

Vi har haft uppe enkäten i vår styrelse och konstaterar att de flesta av dessa strikt specificerade frågor endast kan besvaras hypotetisk mening. Och det kan vara gott nog, men vi kände att det blev lite för mycket att anta och gissa för att det skulle bli en trovärdig bild. För att ge en konkret bild av vår församlings förhållningssätt så gäller följande policy hos oss.

Generellt är vi återhållsamma vad gäller kyrkliga akter vad gäller icke församlingsmedlemmar. ALLA som bekänner Jesus Kristus som Herre är däremot välkomna som församlingsmedlemmar. Hur denna bekännelse gestaltar sig i varje enskild medlems liv har församlingen egentligen inga synpunkter på. Det handlar om att ge och ta, ALLA medlemmar i församlingen får del i det som församlingen erbjuder, dvs dop, nattvard, vigsel osv. ALLA församlingsmedlemmar kan också få en ledarposition utifrån demokratiska regler.

Det innebär att församlingsmedlemskapet är avgörande. Är man församlingsmedlem så äger man också rätt till allt det som kyrkan kan erbjuda, oavsett hudfärg, sexuell läggning, politisk uppfattning etc.

Detta blir vårt svar och jag hoppas det kan vara till nytta för ert arbete.

Allt gott!

Analys och sammanfattning av enkätresultatet

Församlingsgemenskap

Enkätens frågor följer en viss ordning, och de första frågorna rör möjlighet till medlemskap och församlingsgemenskap. Undersökningen är ekumenisk, och vi är medvetna om att Svenska Kyrkan och de andra kyrkorna har olika definitioner av vad ett medlemskap innebär, men frågan om församlingsgemenskap är densamma.

Vi tror att det är något annorlunda att komma ut i en församling respektive söka sig till en ny församling som hbtq-person. Ifråga om fortsatt medlemskap/gemenskap för en församlingsmedlem som kommer ut som homosexuell svarade en majoritet ja.

Nästa fråga gäller huruvida en person som är öppen som homosexuell är välkommen som ny medlem, snarlikt kan tyckas men en liten skillnad från föregående fråga är värd att notera. Några av de svarande indikerar att den person som redan är känd i församlingen och kommer ut som homosexuell möter en mindre problematisk situation än den som i sitt första möte med församlingen är öppen med sin identitet som homosexuell. Bland pingstkyrkorna finns däremot en församling som visar på motsatt attityd. Skillnaden är liten men synlig, våra svaranden verkar ha förstått skillnaden mellan de två olika frågeställningarna. Resultatet ser relativt gott ut, en klar majoritet av församlingarna har svarat ja. De flesta har valt att inte skriva någon kommentar, men det som dyker upp i originalenkäterna är att ja-svaret problematiseras eller villkoras. Detta kan visa på vikten av personliga möten med hbtq-personer, eftersom vi tror att den typen av svar inte möjliga om hbtq-personer redan är en del av församlingsgemenskapen. En del församlingar inom Svenska Kyrkan refererar till kyrkans ordning, vilket kan betyda att några församlingar svarar utifrån vad de upplever vara Svenska Kyrkans officiella ståndpunkt, men som inte representerar den egna församlingen.

Resultatet för samma frågeställning för bisexuella personer är snarlikt, med några små förändringar. En skillnad är att fler pingstförsamlingar svarar att det är möjligt om personen inte lever i en samkönad relation, vilket vi tolkar som att de förstått att en bisexuell person såklart också kan leva i en heterosexuell relation. En annan kommentar menar att det skulle vara enklare för en homosexuell person, en tanke som tyvärr inte utvecklas mer än så. I andra kommentarer är bisexualitet som begrepp och identitet återigen missförstått eller sammanblandat med polyamori.

En större förändring kan ses när det kommer till transpersoners möjlighet till församlingsgemenskap. Fortfarande ska det noteras att en majoritet av församlingarna svarar ja, men skillnaden gentemot föregående frågor är tydlig. Den svarskategori som ökat är "Förmodligen ja". Flertalet kommentarer antyder att frågan inte har diskuterats eller att församlingen inte känner några transpersoner. Kanske vet inte heller alla att transpersons-begreppet är brett och innefattar även intergender.

En intressant detalj är att några församlingar antyder att det kan vara lättare att komma ut i en församling som homo- eller bisexuell än att komma in i församlingen utifrån, men

på frågan om transpersoners möjlighet till församlingsgemenskap går den svaga trenden åt andra hållet. Några församlingar antyder att det kan vara lättare att som transperson komma till en församling, än att som känd församlingsmedlem komma ut som transperson. Kanske finns här tankar om att trans inte alltid är synligt, många transsexuella personer passerar, dvs. uppfattas som den könsidentitet som de också identifierar sig med. Kanske finns det tankar om att en transition i sig kräver mer av en församling ifråga om stöttning och bekräftande av eventuellt nytt namn eller pronomen, än att inkludera någon som är klar med en process. Generellt sett är graden av klara svar något lägre än hos samma fråga om församlingsgemenskap för homosexuella, men det kan vara värt att notera att så inte är fallet i kategorierna Pingstkyrkan och Övriga kyrkor. Kanske kan detta bero på att församlingarna uppmärksammar skillnaden mellan sexuell identitet och könsidentitet, och att sexualitet kan uppfattas som en svårare fråga.

Själavård och möten med människor i kris

Enkätens upplägg är tänkt att skapa ett samtal som utvecklas under besvarandets gång. Frågorna styr samtalet genom h, b och t, vilket uppmuntrar till att förhålla sig till de olika sätt som människor kan leva sina liv som hbtq-personer inom församlingen, liksom att hålla isär begrepp kring könsidentitet och sexualitet. Efter frågor som rör potentiella situationer för sina egna församlingsmedlemmar om församlingsgemenskap, och de hbtq-personer som söker sig till församlingen, ställer vi frågor om vilka möjligheter som finns i medlemskapet ifråga om själavård, vigsel och undervisning.

Frågan om själavård fick bland annat en kommentar som uttryckligen refererar till Uppdrag Granskningens program:

Är hon/han utsänd av "Uppdrag Granskning"?

Det är mycket möjligt att programmet påverkat även andra svar till denna fråga. Generellt sett får frågan mycket positiva svar, det är övervägande kommentarer om att bekräfta, se och stötta hbtq-personer i själavård. Andra betonar att bemötandet är detsamma oavsett sexuell läggning eller könsidentitet.

Precis så som jag bemöter varje person: respektfullt. Det kan vara Kristus jag möter.

Det finns också ett antal enkäter som svarat med tveksamhet i sina kommentarer om församlingsgemenskap för hbt-personer, men som understryker vikten av att lyssna, stötta och bekräfta i själavård. Det visar på förståelse för att vissa processer och inkludering i en församling inte alltid är okomplicerade, men att själavårdarens ansvar är större än så.

Alla tänker inte likadant, men från alla präster och diakoner är jag övertygad om att personen skulle få respekt, bli bemött med kärlek och ödmjukhet och bli lyssnad på. Liksom alla andra vi möter!

Ett fåtal kommentarer handlar dock om att uppmuntra till omvändelse, med perspektivet att befria från synd. Det är detta perspektiv, att icke-heterosexualitet eller transidentitet kan "botas" med förbön som kritiserats. Vilka vi är och vem vi älskar kan inte "botas" med förbön, och många vittnesmål finns om hur skadlig den här typen av förbön är. Tyvärr är det något som fortfarande förekommer, och som Pernilla berättar om i sitt personporträtt längre fram i rapporten.

Följande fråga anknyter till själavården, nämligen betydelsen av kunskap om hbtq-frågor i att stötta människor i kris. Även här understryker merparten av svaren att ett gott bemötande också kräver kunskap.

Stor relevans. Det brister oerhört mycket i kunskap hos många präster, pastorer och diakoner. Utbildning behövs!

Stor! En människa i kris ska inte behöva förklara sig eller sin livssituation.

Något som gläder oss är de kommentarer som påpekar vikten av kunskap, att konfidenten inte ska behöva utbilda själavårdaren i hbtq-frågor. En kommentar lyfter särskilt upp kunskap om transpersoners och transsexuellas situation.

Kunskapen ökar förståelse för processen, i synnerhet om en medicinsk transformation är med i bilden.

2015 presenterade Folkhälsomyndigheten en rapport över en omfattande undersökning av transpersoners hälsa⁷. Folkhälsomyndigheten fann att en majoritet av informanterna hade god eller mycket god psykisk hälsa, men att graden av psykisk ohälsa såsom depression och självmordstankar förekommer i betydligt högre grad än hos befolkningen som helhet. Rapporten menar också att det är främst livsvillkoren som påverkar transpersoners hälsa. Kyrkan är en plats dit människor vänder sig för att få stöd och vägledning, och för att som transperson få ett fullgott stöd i själavård och krishantering är det rimligt att önska att själavårdaren har kunskap om hur en könsidentitetsutredning går till, vilka krav som ställs på transsexuella för att få tillgång till könsbekräftande behandling och insikt om att användandet av rätt namn och pronomen är fullständigt avgörande för ett förtroendefullt samtal.

En kommentar reflekterar också över kyrkans ansvar att ta till sig kunskap i hbtq-frågor utifrån perspektivet att misstag har begåtts genom historien.

Ju mer vi får kunskap, desto fler fördomar får ge vika. Här har vi genom decennierna gjort oss skyldiga till mycket okänslighet och moralism.

Andra kommentarer vill inte kännas vid frågans relevans.

⁷ Hälsan och hälsans bestämningsfaktorer för transpersoner En rapport om hälsoläget bland transpersoner i Sverige. Folkhälsomyndigheten, 2015.

Inget, det får alldeles för stor plats i vårt samhälle. Lägg fokus på att föra ut det kristna budskapet istället om den naturliga grundsynen om det kristna livet och äktenskap mellan man och kvinna. Sedan ska vi inte döma medmänniskor som väljer att leva på annat sätt.

Ett annat perspektiv kan vara att tystnad också kan vara ett fördömande av andra sätt att leva. Heteronormativitet behöver till sin karaktär inte uttalat fördöma hbtq-personer, men uteslutandet i sig kan omöjliggöra en god församlingsgemenskap för hbtq-personer.

Samkönade äktenskap och vigsel

En av de mest omdiskuterade hbtq-frågorna i kyrkan är förmodligen samkönade äktenskap. Nästintill alla församlingar i Svenska Kyrkan svarar att det är möjligt för ett samkönat par att gifta sig i församlingen, några kommentarer menar dock att de skulle behöva anlita en annan präst. Några svenskkyrkliga församlingar refererar till kyrkoordningen, att detta är ett beslut som inte tas av församlingen. Att alla Pingstkyrkor svarar nej är heller ingen större överraskning då detta brukar framställas som en mer eller mindre officiell linje hos Pingst. Hos Equmeniakyrkan svarar ungefär hälften av församlingarna att samkönade par kan gifta sig i församlingen, en dryg tredjedel svarar att det förmodligen blir problematiskt, medan tre svarar nej.

Ett par kommentarer avvisar tanken att ett samkönat pars äktenskap ens är ett äktenskap.

En dryg tredjedel av de svenskkyrkliga församlingarna uppger att församlingen har förrättat vigsel för samkönade par, liksom två av Equmeniaförsamlingarna.

Konfirmation och undervisning

Frågan om hur hbtq, kön och normer diskuteras i ungdoms- och konfirmandundervisningen besvaras med flertalet utförliga kommentarer och exempel på undervisning. Många lyfter fram vikten av undervisning om människovärde och rätten till sin egen identitet, liksom uppmuntran av ett öppet samtal och inbjudna gäster som själva är kristna hbtq-personer. Några berättar om att grundläggande normer om respekt, trohet och kärlek i en kärleksrelation är desamma oavsett sexuell läggning eller könsidentitet. Andra förespråkar tydligt ett heteronormativt perspektiv där äktenskapet och sexualiteten är förbehållen man och kvinna.

Det är inte bara tonåringar som behöver prata om hbtq-frågor, så enkäten efterfrågar också vilka perspektiv som lyfts i predikan och annan undervisning. I några församlingar uttrycks från predikstolen att församlingen står bakom samkönade äktenskap, liksom inkludering av olika sorters relationer i samtal om trohet, äktenskap och kärlek. Några församlingar menar att det är svårt att prata om hbtq-frågor i ett mångkulturellt arbetslag, medan ett par andra understryker vikten av att göra just det.

Ideellt engagemang, förtroendeuppdrag och församlingsledning

Att vara en del av en församlingssgemenskap innebär ofta att engagera sig ideellt i församlingens verksamhet, ett uppdrag som ofta upplevs meningsfullt och förtroendefullt. Hur ser möjligheterna till ideella uppdrag ut i församlingarna?

Resultatet kyrkorna emellan följer liknande mönster som vid frågor om medlemskap. Flera kommentarer handlar om att det är beroende på person och situation, att det kan vara problematiskt i vissa grupper men kanske lättare i andra. Däremot finns en markant skillnad mellan homo- och bisexuella respektive transpersoner. Det är betydligt fler församlingar inom Svenska Kyrkan och Equmeniakyrkan som menar att den som vill engagera sig ideellt och också är transperson kan möta en mer problematisk situation än cis-personer. Pingstkyrkan visar inte på detta, möjligtvis för att både homo-, bisexuella och transpersoner har mycket begränsade möjligheter att engagera sig i församlingen. Eller så är faktiskt frågan om sexuell läggning svårare än frågan om trans inom Pingströrelsen. Det kan tyda på en intressant skiljelinje i synen på genus.

Många församlingar styrs och tar beslut genom sitt kyrkoråd eller församlingsstyrelse. Vilka möjligheter har hbtq-personer att påverka församlingens arbete och sitta i beslutade ställning för församlingens verksamhet? Flertalet församlingar poängterar att alla har möjlighet att demokratiskt väljas in till beslutande ställning. Resultatet följer fortfarande samma mönster kyrkorna emellan, men det kan vara värt att notera skillnaden gentemot frågan om församlingssgemenskap för t.ex. homosexuella. Det verkar vara lägre tröskel att få vara del av en församlingssgemenskap än att ha inflytande i densamma.

En församling är också ofta en arbetsplats, där präster, pastorer och andra tjänster finns. På frågan om församlingen kan tänka sig en homo- eller bisexuell präst eller pastor svarar majoriteten av de svenskkyrkliga församlingarna ja, samtidigt som en andel av de svarande som helhet anser detta som ett problematiskt scenario.

Tror inte det finns någon skriven stadga emot detta, men då majoriteten av både de aktiva gudstjänstbesökarna och de anställda troligen har den synen att Gud inte menade att sexualiteten skulle levas ut mellan samkönade par så tror jag det finns andra församlingar där en sådan präst eller pastor skulle komma mer till sin rätt.

Det är redan så och därför vet vi att det finns vissa synpunkter bland församlingsbor och vissa ekumeniska problem där vederbörande inte är välkommen att predika i alla kyrkor.

Andra svarar ja, men pekar också på att det inte är helt enkelt och kräver tydlig support från arbetsgivaren.

Men det skulle sannolikt innebära lite funderande och tydligt stöd från chef

Anställa präst eller pastor som är hbtq-person

Hur många församlingar i Västra Götaland har reflekterat över möjligheten att anställa en präst eller pastor som är transperson? Betydligt fler efter att de mottagit vår enkät vill vi tro. Det är också här som något markant händer med de illustrerande diagrammen. Det är på denna fråga som vi får enkätens mest spridda resultat. Betydligt färre svarar ja, både inom Svenska Kyrkan och Equmeniakyrkan. En intressant detalj är att den skillnaden inte syns hos Övriga kyrkor. Flertalet kommentarer handlar om medvetenhet om okunskap om trans, att församlingen inte tror sig ha träffat transpersoner förut eller att frågan inte har tagits upp.

Här skulle det behövas mer undervisning. Erfarenheten är dock att det alltid handlar om huruvida personen är känd i församlingen. Inte för sin sexuella identitet utan som person/individ.

Möjligt ja, men på grund av att de flesta i församlingen är ovana med transpersoner så skulle det nog behövas en tid innan de blev en avslappnad situation.

Men här kan det smyga sig in ett glastak/vägg - kanske andra argument används för att inte anställa...

En handfull kommentarer är transfobiska och menar att transpersoner gör uppror mot skapelseordningen, och därför inte kan leda församlingen.

Att öppet göra uppror mot skapelseordningen och Ordet går inte ihop med att förkunna Guds ord och att leda församlingen.

Det finns präster och pastorer som är transpersoner i Västra Götaland, och detta resultat visar tydligt att deras situation inte är helt enkel. Längre fram i rapporten berättar Liam, som är präst och transperson, om sina tankar och erfarenheter.

Att anställa en hbtq-person i annan tjänst än som präst eller pastor verkar vara något lättare hos flertalet av församlingarna. Ungefär hälften av församlingarna inom Svenska Kyrkan och tre Equmeniaförsamlingar uppger sig ha eller haft en anställd hbtq-person.

Samtal om hbtq-frågor och gemensamma värderingar

De flesta församlingarna uppger att de pratat om hbtq-frågor i församlingen. Det verkar framförallt vara samkönade äktenskap som diskuterats. Flertalet kommentarer handlar också om att hantera människors olika perspektiv på ett respektfullt sätt. Merparten av församlingarna anser också att det finns ett behov av kompetensutveckling inom hbtq-frågor. Några anser att det finns ett behov av utbildning i en mängd olika frågor, men att hbtq-frågor inte är prioriterade i sammanhanget.

Både kunskap & grundläggande teologisk fördjupning

De samtal som förts har handlat om homosexualitet och äktenskap, rätten att utbildas och ordineras till pastor som homosexuell. Genomgående har synen varit förstående, bekräftande, ovilja att diskriminera eller kränka.

Kompetensutveckling är alltid bra, men just hbtq-frågor ligger inte högst på prioriteringslistan

Några församlingar har anlitat EKHOs informatörer eller annan föreläsare till att prata om hbtq-frågor.

Förändringar de senaste 10 åren

En av grundtankarna till att genomföra projektet just nu är att vi upplever att samtalet och situationen för hbtq-personer på många håll i det kyrkliga Sverige förändrats radikalt, också inom en så kort tidsperiod som tio år. Är församlingarna av samma uppfattning, och vilka förändringar har de i så fall märkt av? Merparten av församlingarna beskriver stora skillnader. Här presenteras ett extra stort urval av kommentarer eftersom vi anser just denna fråga extra intressant utifrån att denna rapport är ett porträtt av processer i vår samtid. I stort sett alla kommentarer menar att stora förändringar skett, alla är dock inte positiva till detta.

Enkäten avslutas med möjligheten att lämna en avslutande kommentar kring enkäten. De flesta kommentarer handlar om svårigheter att besvara allmänt ställda frågor, något vi är medvetna om och därför är vi också tacksamma över att så många församlingar tagit sig an utmaningen. Vissa kommentarer ger konstruktiv kritik kring antalet frågor, perspektivet och definitioner av vissa begrepp.

När vi skickade ut enkäten hade vi nog förväntat oss att från vissa håll få en bunt välkända bibelord som tolkats fördöma i första hand homosexuella män som svar, men så har inte skett. Enstaka bibelord har dykt upp, och det är bara en respondent som tar tillfället i akt att avsluta enkäten med ett bibelord genom att citera Romarbrevet 6:23 "Syndens lön är döden, men Guds gåva är evigt liv genom Jesus Kristus vår herre". Den enkäten förhåller sig i övrigt till hbtq-frågor som något problematiskt och har gett relativt negativa svar på frågor om hbtq-personers villkor i församlingsgemenskapen. Vi som författare kan inte undgå att tänka på hur det kan vara att växa upp och vara ung hbtq-person i församlingen. Vi är ändå tacksamma att församlingen tagit sig tid att besvara enkäten. Vi tror också att varje reflektion kring frågorna på ett eller annat sätt kan leda till förändring och en tryggare församlingsmiljö för unga hbtq-personer.

Intervjuer – Präster, pastorer och församlingsrepresentanter

Equmeniaförsamling – större stad

EKHO Göteborg samtalar med tre personer: en pastor, en anställd ungdomsledare och en medlem.

Vad tyckte ni om enkäten?

Eftersom vi tagit ett beslut om att viga samkönade par så tänker vi att vi är mer bekväma med den typen av frågor som EKHOs enkät innehåller. Här var det en ganska stor majoritet som röstade för samkönade vigslar även om det föregicks av långa diskussioner. Men det känns ju konstigt och obekvämt för någon som identifierar sig som hbtq-person att höra argument för och emot. För församlingar som inte utgår från att dem som frågan gäller, alltså hbtq-personer, finns i församlingen verkar nog enkäten mer obekvämt och vissa frågor blir kanske till och med obegripliga.

Hur kom ni fram till den hållning till hbtq som ni har idag?

Det har varit en process som nådde sin kulmen i och med beslutet att viga samkönade par 2012. Så det är inte jättelängesedan. Man pendlade mellan att söka efter en pastor som kunde tänka sig att viga samkönade par och efter någon där den personens åsikt skulle avgöra huruvida församlingen skulle besluta sig för ett "ja". Processen var märklig, både för det samkönade par i församlingen som ingått partnerskap och blivit välsignade i församlingen några år tidigare, och för den pastor som sökte sig hit. Vi båda som är anställda här har fått frågan om vi kan tänka oss att viga samkönade par och det var ganska uppenbart att man förväntade sig ett "ja" på den frågan.

Hur ser det ut i församlingen idag? Är det mycket skiljande åsikter eller börjar det bli någon slags enighet?

Det har ju inte kommit upp några "testfrågor". En sådan fråga hade kunnat vara om församlingen skulle vilja hålla en gudstjänst tillsammans med EKHO här. Det hade säkert blivit diskussion. Samtidigt så skulle en sådan fråga inte vara fruktbart att ta på ett årsmöte, utan skulle höra hemma i ett verksamhetsråd för att sedan bollas tillbaka till styrelsen. Vi gör ju saker här som inte alla tycker är toppen givetvis. Men även om man länge har haft åsikten att det är självklart att homo- och bisexuella människor ska vara en del av gemenskapen så har detta med äktenskapet blivit en teologisk diskussion i t.ex. Equmenia i Uppsala. Det finns till och med människor som varit engagerade i EKHO som tyckt att samkönade par inte ska få gifta sig.

Vad tror ni är orsaken till att man idag har den hållning man har i församlingen när det gäller äktenskapet?

Här i församlingen har man mest utgått från människan. "Det finns medlemmar som är homosexuella. Jag gillar dem, då får väl vi gilla varandra." Det finns också föreställningar om att det är äldre personer som skulle vara skeptiska, eller unga konservativt karismatiska. Men här i församlingen verkar det som om folk kan förena detta med fromhet och politik. Du kan både sjunga lovsånger och ha ett politiskt engagemang på vänsterkanten till exempel. Så mer politik och medmänsklighet tillsammans med teologi.

Vad tänker ni att det betyder för ekumeniken kyrkor och samfund emellan just i hbtq-frågor?

Det är ju väldigt klurigt. Vi samverkar ju en del med studieförbundet Bilda som ju fångar in de katolska- och ortodoxa kyrkofamiljerna också, så det är klart att det påverkar. Kanske mest tydligt i Palestinafrågan. Det kan ju påverka samarbetet med progressiva organisationer som EKHO också till exempel, att man är rädd för att trampa någon på tårna. Vi lever ju i en slags inre ekumenik inom Equmeniakyrkan sedan ett antal år tillbaka där tre samfund skulle bli ett och där det finns olika traditioner i hur mycket en enskild församling får besluta på egen hand. I dåvarande missionskyrkan togs ju ett beslut på kongressen att ingen som levde i partnerskap skulle kunna bli ordinerad som pastor, och det har aldrig tagits bort. Det är en sorg och inte så tydligt vad som gäller i och med bildandet av ett nytt samfund. Frågan ligger begravd i teologiska kommittén för Equmeniakyrkan. Jättekonstigt.

Hur tror ni att hbtq-personer upplever sin plats i den här församlingen?

Det är ju både och. Vi är ju några hbtq-personer här som känner att vi är väldigt accepterade och att vi känner oss trygga och engagerade. Men när äktenskapsfrågan togs upp och det blev diskussion blev det lite svajigt, hur ställer sig folk till om man får barn och så vidare. Det är många steg. Församlingen vänjer sig succesivt vid förändringar och det blir alltid lättare om det är någon de kan relatera till som vågar vara öppen. Men det

finns ju säkert unga människor i kulisserna som inte vill eller vågar vara öppna. Det kan vara av olika skäl förstås. Och så finns det andra som är skeptiska och samtidigt vet att nu har vi tagit det här beslutet om att viga så då finns det ett rätt och ett fel. Det är svårt det där...

EKHOs enkät handlar ju om trans också. Varför pratar kyrkan inte lika mycket om t:et som om h:et och b:et?

Tror att det kan ha med individperspektivet att göra. I församlingar där någon identifierar sig som transperson blir säkert samtalet om trans mer levande. Vi har haft uppe det i ungdomsförbundet Equmenia därför att det finns barn och ungdomar som inte definierar sig binärt. Det måste hanteras, som exempel kan nämnas hur vi sover på läger så att alla ska känna sig bekväma. På ett vis kan frågor om sexualitet vara mer känsligt och samtidigt är det så mycket ny kunskap när det gäller könsidentitet så det är svårt att hålla sig uppdaterad. Trans kan också vara osynligt på det viset att om någon är transexuell och genomgår hela processen med att byta juridiskt kön och korrigera sin kropp så passerar personen ofta helt som det kön hen är innerst inne. Då kan det vara som om den inte vill identifiera sig som transperson längre. Vi försöker jobba med alla könsroller så att folk ska kunna vara sig själva oavsett, men det är som att det är mer komplicerat än så. Det skulle vara bra om någon kom hit och pratade. Kanske EKHO kan sprida lite ljus kring detta? Kanske en regnbågsmässa tillsammans?

Vi har ju pratat ganska mycket om hbtq och kyrkan. Men hur tror ni att hbtq-personer som inte är kristna ser på kyrkan som helhet?

Om det finns något som det finns ännu mer okunskap om än om hbtq i samhället så är det om kyrkan. Men om man går specifikt till hbtq-personer utanför ett kristet sammanhang så kan det tänkas att bilden av kyrkan kan vara färgad av media. Om misshandeln i Marks kommun till exempel där det framkom att den misshandlade hade hört av sig till kyrkan när han skulle gifta sig med sin man och blivit dåligt bemött, där framstod ju inte kyrkan i så bra dager precis. Eller programmet "Bögbotarna" från Uppdrag granskning. Å andra sidan har vi den nya Påven som uttalat sig angående homosexuella på ett sätt som är ett jättekliv framåt för hela den katolska kyrkan, och Påven är ju "ofelbar" i någon mening. Om vi går till kyrkorna i den här stan så är det ju ytterst få församlingar som inte tillåter medlemskap för öppet homosexuella personer, det går ju framåt och händer en del. Det finns ju ingen anledning för hbtq-personer utanför kyrkan att vara positiva så länge de nås av budskapet om att den värsta homofobin finns i högerextrema kretsar och i kyrkan. Men det är ju också få platser där kärleken till alla människor blir så tydligt manifesterad som just i kyrkan. På Stockholm Pride i Kärlekens Mässa är det extremt starkt att få vara med att dela ut nattvarden, och där är nog en hel del som inte brukar gå i kyrkan.

Hur upplever ni samtalsklimatet kring hbtq-personers plats i församlingen? Är det högt i tak när man pratar om de här frågorna eller är folk rädda för att visa vad de tycker?

Det är ganska komplext för de som pratar om kärlek, sexualitet och samlevnad inom kyrkan är ofta de konservativa. Då handlar det om äktenskapsskola enligt heteronormen. Överhuvudtaget finns ju problemet redan i det att kyrkan har en slags familjenorm, en tvåsamhetsnorm. Det gör det känsligt att prata om sexualiteten. Det är mycket som berör det känsligaste i livet och det kan vara vilken läggning du har, barnlöshet, ensamhet med mera. Det handlar kanske om att lyfta detta så objektivt som möjligt med en gudstjänst och ett efterföljande samtal. Det är nog ganska högt i tak här så länge du pratar positivt. De som inte är så positiva till att inkludera hbtq-personer är troligen ganska få. Det känns ju ofta bra att veta att man inte är ensam som hbtq-person i församlingen och då är väl synliggörande den enda vägen. Annars är det väldigt lätt att vissa människor känner sig ensamma i sin situation.

Just nu så är det ju flera kyrkor som diskuterar hbt-certifiering, både inom Svenska kyrkan och andra kyrkor. Vad tycker ni om det?

Det verkar bra ur vissa synvinklar men vi måste nog veta exakt vad det skulle innebära innan vi kan svara. Å ena sidan har vi hbtq-personer i församlingen som inte vill bli utpekade, å andra sidan har vi folk som är på väg in för att de flyttar hit för att plugga, de vill ju veta var de är välkomna.

Vårt projekt heter "Församling för alla?". Vad tänker ni att det innebär att vara en församling för alla? Inte bara ur hbtq-perspektiv utan i stort?

Mycket lätt att säga att alla är välkomna men svårare att få alla att uppleva att det är genuint. Det första är väl att bemöta alla med ett välkommen och med nyfikenhet. Sedan är normen i den här kyrkan som i så många andra frikyrkor medelklass. Hyfsat välutbildad medelklass. Klassmässigt är det en enhetskultur där ingen kommer hit och har en dålig dag. Det borde vara självklart att få komma hit med sin trasighet. Det finns ju en tystnad också kring det där med utanförskap, fattigdom och psykisk ohälsa. Så det gäller inte bara hbtq-personer. Vi ska ställa upp en husvagn utanför kyrkan där det ska bo en romsk familj som antagligen kommer in här och deltar i något sammanhang, det är ett projekt som Räddningsmissionen har. Även om vi inte kör en hbt-certifiering skulle det nog vara bra med en utbildning om bemötande, och då handlar det väl mycket om språk. Alltså vilka ord använder vi och vilket språk är välkomnande, och då gäller det ju alla människor och aspekter.

Diskussionsfrågor

- ❖ I samtalet berättar deltagarna om hur beslutet att viga samkönade par föregicks av långa diskussioner, men att detta också blev obekvämt för det samkönade par som lever i församlingen. Samtidigt svarar en handfull andra församlingar i enkäten att de inte kan eller behöver diskutera frågan eftersom de inte har några samkönade par eller transpersoner som medlemmar. Hur tänker du att en församling kan diskutera hbtq-frågor på ett bra sätt? Vad tror du är viktigt att tänka på i sådana samtal?
- ❖ Ifråga om ekumeniken säger en person i intervjun att det finns andra frågor som också är känsliga i kyrkan, som till exempel Israel-Palestina-konflikten. Kommer du på några fler frågor som är som heta potatisar i kyrkan?
- ❖ Deltagarna i intervjun nämner också att andra saker också kan vara svåra att prata om i kyrkan, till exempel barnlöshet och ensamhet. Vilka fler tabun upplever du att det finns i kyrkan idag?
- ❖ En av deltagarna säger att det inte finns någon anledning för hbtq-personer att vara positiva till kyrkan så länge de nås av budskapet om att den värsta homofobin finns i högerextrema kretsar och i kyrkan. Vad tänker du att kyrkans inställning till hbtq-frågor betyder för kyrkans rykte i samhället?

Svenska kyrkan församling – mindre stad

EKHO samtalar med en präst som är anställd i församlingen

Hur upplevde du att fylla i enkäten?

Att det finns så många olika definitioner av de olika bokstäverna h, b, t och q. Även om ni hade skickat med en ordlista så tyckte jag att det var för hugget i sten. Medan så som jag har förstått det så är begreppen vidare. Det tycker jag var svårt.

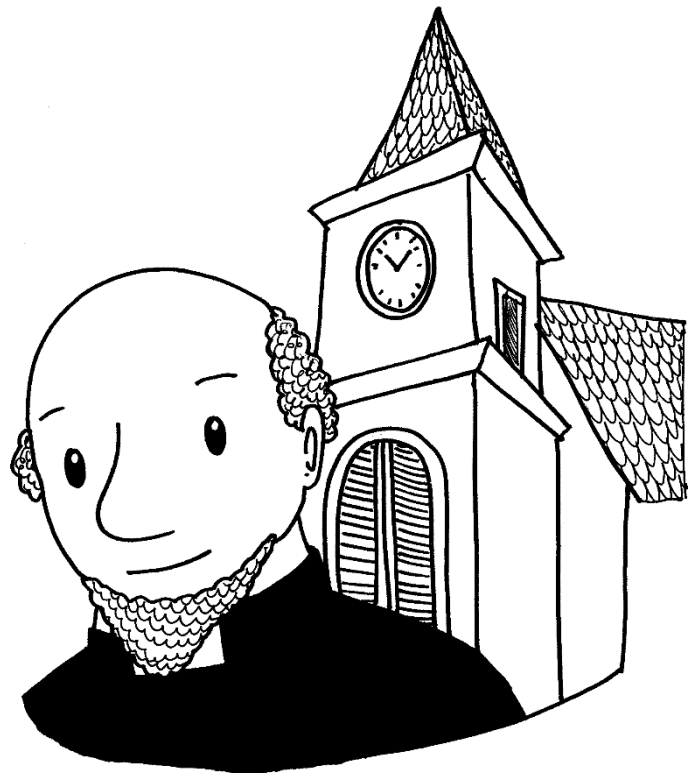
Har enkäten väckt några samtal i församlingen eller är det bara du som sett den?

Hela tillvaron föranleder många samtal i församlingen. Inte själva enkäten i sig men vi lever i den värld vi lever. Det föranleder många samtal.

Hur har ni kommit fram till den syn på hbtq-frågor som du tänker råder idag?

Det finns ingen enhetlig syn utan det finns många syner. Jag har ett sätt att se på det. Jag tror många ligger hyfsat nära. Men det finns många som har en helt motsatt uppfattning. Vad vi än pratar om så är det på det sättet. Jag har ju varit kontraktsprost nu i nio år. När jag började anordnade jag en dag för alla anställda och förtroendevalda i det här kontraktet och i grannkontraktet. Syftet med dagen var att vi skulle lyfta frågorna och få igång ett samtal. Vi fick hjälp med att belysa frågan ur olika aspekter. Vi hade bjudit in två olika teologer med olika ställningstaganden och bakgrunder. De fick ge var sin teologisk grund till varför man säger si eller så. Med oss fanns även två personer som båda har en homosexuell läggning och som berättade om hur de kommit fram till att leva som de gör. Det blev en bra dag i god samtalston som många kommenterade efteråt.

Det jag ofta reagerar på idag det är att när man pratar om samtal så ska det vara givet på förhand vad du ska tycka. Då menar jag att det är propaganda och inte samtal. Och det gör att många tystnar. Sedan har vi en anställd i församlingen som lever i en öppen samkönad relation som också föranlett samtal. När hon skulle gifta sig var det självklart att vi skulle uppvakta henne som alla andra som gifter sig. Samtidigt som en del tycker att det här är konstigt. Respekt för människor måste vi alltid ha. Vi väljer att förhålla oss olika till olika saker, men det grundläggande är att vi alltid måste respektera varandra. När hon blev

anställd och var öppen med sin relation och skulle gifta sig så var det självklart att vi skulle uppvakta precis som med alla andra som gifter sig, sen tvingar vi ingen att lägga pengar. Vi skrev "från dina arbetskamrater" på kortet. Det är två olika saker hur man ser teoretiskt på den frågan och hur man bemöter en människa. Man får bejaka den personens livsval. Och hon säger ju här att hon trivs utmärkt och blir väl behandlad även om hon vet att hon är i en miljö där ingen av oss präster viger personer av samma kön.

Då har du beskrivit lite hur det skiljer sig åt bland er anställda, men med församling menar vi ju också den gudstjänstfirande församlingen.

Detta är ju en bygd där den gammalkyrkliga väckelsen lever kvar och det präglar våra församlingar. En vanlig söndag samlar vi ungefär 400 personer till gudstjänst. Det finns ett starkt engagemang och många engagerade. Utan att veta exakt skulle jag tro att det är en majoritet har en mer avvaktande hållning till samkönade relationer, men jag vet ju också att många av dessa människor har nära anhöriga som brottas med frågorna eller som lever i det. Alla lever ju i verkligheten. Så därför tror jag aldrig på att tysta ner frågor. Grundtonen här är lite mer konservativ även om det inte är hela sanningen.

Vi har sett i enkätsvaren att många upplever att frågor om hbtq har fått ett stort utrymme i församlingen de senaste åren, vad tror du det beror på?

Hela samhällssituationen tror jag. Och att det är ett väldigt tryck i Svenska kyrkan på hur man ska tycka i frågan om samkönade äktenskap. Vår förre biskop Carl-Axel menade att en samkönad relation aldrig kan räknas som ett äktenskap i klassisk teologisk bemärkelse men att det är viktigt att vi värnar människors relationer. Så det är viktigt att de som är homosexuella och vill leva i ett tryggt, stabil relation som är garanterad av samhället kan göra det. Jag har inte alltid delat den ståndpunkten, men jag har respekt för den och kan tycka att det finns goda skäl för den. Men så fort man hade tagit det beslutet så följde b,t och q med automatiskt. Och det har vi inte ens börjat diskutera i kyrkan än så det tas bara som en självklarhet. Har man sagt ja till h så säger man ja till allt annat också.

Jag hade ett par timmar långt samtal med vår biskop för en månad sedan efter det att tidningen Korsväg⁸ hade kommit ut. Jag var ombedd att skriva en alternativ artikel, men jag avböjde. Dels för att jag inte är någon god skribent och dels för att jag inte vill framstå som "stiftshomofoben". Han som tillslut fick uppgiften blev ganska upprörd över att vara ensam i denna kör av röster som säger en enda sak. Han kände sig idiotförklarad. Jag hade ett långt samtal med biskop Per om detta. Vi känner varandra väldigt väl.

När det kommer till relationer så har kyrkans svar alltid varit att leva i en livslång relation med fokus på trohet och kärlek. Och livsvaraktighet. Det tycker inte jag att kyrkan säger längre. När man nu ska säga att allas relationer är lika okej för oss. Och hur säger vi det

⁸ Korsväg, nr 3 – 2014.

när det gäller b, t och q? På ett sätt menar jag att frågorna är på olika plan. Hbtq handlar om identitet. Men kyrkan säger ju nästan ingenting längre om hur vi ska leva i trofasta relationer som är det grundläggande. Och då tänker jag så här då i frågan om bisexualitet till exempel. Om kyrkan säger att det viktiga är trofasthet och livsvaraktighet grundat på löften om kärlek livet ut, om man då också har öppnat för äktenskap för personer av samma kön, då spelar det ju ingen roll. Då har vi ju inget mer att säga till en bisexuell person om det är okej att leva i ett tvåkönt äktenskap eller i ett samkönt äktenskap. Men för de flesta idag, som det också står i tidningen Korsväg, är bisexualitet något som levs ut tillsammans med människor av olika kön, och det får jag inte in i min skalle hur vi motiverar det utifrån kyrkans grundläggande syn på kärlek och trohet mot en person och livsvaraktigheten. Så det finns så många frågor i detta som vi inte ens har börjat prata om än. Utan det bara förutsetts att vi ska hålla med.

Men om du tänker på bisexualitet som en förmåga att bli kär i en person oavsett kön och kärlek kan vi ju känna till många personer under en livstid. En bisexuell person är en person som har förmåga att älska och en önskan om att leva tillsammans med en person oavsett kön.

Men det blir ju en definition och svarar på frågan om identitet. Kyrkan traditionellt har behandlat frågan om vilka relationer vi bejakar. På ett vis rör sig frågan på olika plan. Men när jag satt och pratade med några präster som inte har samma hållning som jag så säger flera stycken att det handlar idag om att ungdomar prövar sig fram med än den ene än den andre och står för ett väldigt promiskuöst liv. Det uppfattas ju som om alla får definiera sig själva och alla sätt att leva är okej, då vet inte jag vad vi ska prata om. Vad är kyrkans bidrag till vårt sätt att leva tillsammans då? Det har jag sagt till biskop Per också. Jag vet att många värdesätter att han gick i West Prideparaden och här är många väldigt, väldigt upprörda. Och jag sa till honom att jag förstår hans intentioner, vad han menar med det, men i mina församlingar är det många som uppfattar det som att han bejakar en attityd av att "gör som ni vill, allt är okej". Och det köper inte folk. Vår anställda här är inte alls positiv till Pride. Hon vill vara precis som en vanlig människa. Hon kan inte alls identifiera sig med det sättet att uttrycka sig.

Fast vi kan nog anta att även heterosexuella inte kan identifiera sig med alla heterosexuella?

Självklart. Men det jag vill säga är att vi nästan har slutat att prata om livslånga relationer grundade på trohet och kärlek. Det tycker jag att vi behöver säga tydligare för det har kommit bort utifrån att vi nu ska bejaka allas uttryck för sexualitet. För det tycker inte jag är lika enkelt. Det stora problemet i samhället idag är inte den ansvarstagande sexualiteten även om den tar sig olika uttryck, utan den ansvarslösa sexualiteten för den är väldigt utbredd. Alltså alla människor som lever ansvarslöst, utifrån ett kristet perspektiv, med många partners och byten och gör andra till ett ting och så vidare.

En homo- eller bisexuell person är per definition inte mer promiskuös än andra. Vad tänker du om det?

Men om en definition av att vara bisexuell är att leva ut sin sexualitet med personer av olika kön... Hur uttrycker man det utifrån en kristen grundsyn? Och frågan om trans har ju inte att göra med frågan om hur någon lever ut sin sexualitet. Jag har läst Roxbergs bok och jag var med på Åh och lyssnade till [henne]⁹. En väldigt gripande bok tycker jag. Det är ju en fråga om identitet mer än om utlevnad det [hon] beskriver.

Attityden kring hbtq-frågor skiljer sig ganska mycket åt mellan församlingar och mellan samfund, vad tänker du att det betyder för ekumeniken?

Bra fråga. Jag var på en resa i Spanien i flera veckor i huvudsak tillsammans med katoliker, och en homosexuell katolik var med. Vi har mötts då och då. Jag är med i en arrangörsgrupp för retreatare och andlig vägledning, och han finns med i det arbetet och jobbar i katolska kyrkan. Han är öppen med sitt äktenskap med sin man men lever i en katolsk organisation. De har ibland en förmåga i Katolska kyrka att lägga ribban högt men är generösa mot hur människor gör. Det kan jag fascineras av, sedan vet jag inte hur enkelt det är. Men jag tror att ekumeniken försvåras av att etikfrågor ställs i fokus i en församling.

Konsekvensen av efterföljelsen i våra liv är såklart viktig men ställningstagande i olika etiska eller andra frågor får aldrig bli kyrkoskiljande. Om vi tror att budskapet, det grundläggande budskapet, är ett ställningstagande i olika etiska frågor tycker jag att vi skjuter över målet och där tycker jag att Svenska kyrkan har ett väldigt fokus på underlivsfrågor. "Vem ska få vara präst?" eller "Vem ska få dela säng med vem", jag menar att vi siktar fel. Det betyder inte att de frågorna alltid är oviktiga. Jag tror att det spelar roll hur Svenska kyrkan, om vi nu ska ta den som utgångspunkt, förhåller sig till de som inte delar nyordningen.

Hur tror ni att hbtq-personer upplever sin plats i den här församlingen?

Jag vet inte såklart. Utifrån den som är anställd hos oss så känner hon sig helt inkluderad. Om det grundar sig på en egen erfarenhet av att vara med i församlingslivet, då tror jag att man känner sig lika räknad med som alla andra. Om man går efter fördomar och attityder om hur det tycks i olika församlingar då känner man sig utestängd utan att fråga tror jag. Det här är något jag lyft upp i olika sammanhang, att om vi nu är en församling med flera personer som inte vill viga samkönade par så behöver vi jobba extra. Hur gör vi så att de människor som definierar sig som hbtq inte känner sig exkluderade? När den nya lagen om samkönade äktenskap kom samlade jag alla präster i kontraktet. Det var för att omedelbart skapa en beredskap för att dem som begär en sådan vigsel aldrig ska

⁹ Prästen använder fel pronomen om Ann-Christine Ruuth, fd Roxberg, vars pronomen är hon

komma i kläm. Då måste vi bakom kulisserna, administrativt, lösa det så att den som kontaktar också är den som kan utföra vigseln, så att de som beställer detta blir rätt bemötta. Det har varit ett sätt för mig att göra det här tydligt. Kyrkan har den här hållningen, vi får tycka om den eller ogilla den, men enskilda människor får inte komma i kläm. Det är också viktigt att vi som kollegor i kontraktet inte hänger ut varandra.

Hur tror du att hbtq-personer som inte är kristna uppfattar kyrkan som helhet?

Det hänger ju på vad man väljer att se. En del ser att kyrkan äntligen har öppnat för hbtq-personer på ett sätt som aldrig skett tidigare och att det är fantastiskt. Andra ser bara att alla inte tycker samma sak och väljer att fokusera på det, så jag tror att det är väldigt olika.

Vi har sett i den här enkätundersökningen att det skiljer sig både i kunskap och uppfattning när det gäller h, b och t. Ibland är h och b mer accepterat och det finns en bredare kunskap medan trans är mer problematiskt och svårare att få grepp om. Vad har du för tankar om det? Det var i och för sig lite av det du nämnde förut, men om vi går tillbaka ...Vad tänker du om transfrågor till exempel? Som inte har med sexualitet att göra.

Jag fick en fråga "vad tycker prostens i hbtq-frågan"? Är det *en* fråga? Det är för mig hundra frågor. Jag har inget bra svar. Men jag kan tänka att vår könsidentitet sitter väldigt djupt. Som ni sa en gång, det första folk frågar när någon får barn är "vad blev det"? Det här med vår könstillhörighet det sitter väldigt, väldigt djupt hos oss. Så jag bara spekulerar utan att kunna så mycket. Jag kan tänka mig att det kan vara lättare att förstå att man kan vara kär i någon av samma kön. Att någon vill byta kön är något som är svårt att förstå, jag tror att trans väcker något som är svårt för oss att greppa. Vi förstår inte.

Jag har i min nära familj på min brors sida, en ung kille som nu är kvinna som var med på ett bröllop jag hade i somras. Det är klart jag tänker jättemycket när jag ser det. Det måste vara starkt och jag tänker på Roxberg också. En sådan person måste ha en enorm drivkraft som gör att man är beredd att gå igenom en hel del. Jag tänker att det ändå är ett lidande som har ett högt pris, att känna att jag måste genomgå detta för att bli den jag är på något sätt. Men jag har svårt att förstå det. Hörde talas om en mamma som skulle bli pappa, skatteverket hade först överklagat men nu skulle personen få bli pappa. Nyförlöst. Det väcker det som handlar om livets byggstenar, hur själva tillvaron är funtad.

Du har pratat litegrann om hur du upplever samtalsklimatet men hur tycker du att det är nu i kyrkor och samfund när det gäller h, b och t frågor?

En katastrof, och detta är en av de sakerna som jag pratat mycket med biskop Per om. Jag var på en kurs om hbtq-frågor som jag inte tyckte var bra, jag tyckte att det var propaganda. Ingenting som öppnade till samtal. Därför att håller man med så blir man styrkt i sin övertygelse, men håller man inte med så skapas inget utrymme där de frågorna

kan lyftas utan att det blir fel. Jag tycker numret av tidningen Korsväg var ett exempel på den propaganda man bedriver. Det här gör att vi som tycker fel känner oss ännu mer inträngda i ett hörn och jag tycker att man i Svenska kyrkan idag mest pratar maktspråk som skrämmer mig. Samma vecka ungefär som Korsväg kom ut frågade jag Per: Jämför du min ståndpunkt med nazism och apartheid, är det så du ser på mig? Det menade han ju inte. Men samma vecka säger kyrkomötets politiska företrädare att de som inte viger samkönade borde inte få vara kvar i Svenska Kyrkan. En ung pastorsadjunkt ställde en fråga till mig, jag tror att vi står ganska nära varandra teologiskt, han undrade om jag tror att det finns en framtid för honom i Svenska kyrkan? Ja sa att för ett halvår sedan hade jag sagt "Ja självklart". Men idag måste jag svara "Jag är inte övertygad om det". Jag har tio år kvar till pension och jag vet inte om det bär tio år till. Så jag tycker att vi har lämnat samtalet bakom oss och nu är det bara maktspråk. Och vi är allt fler som tystnar. Så för ett tag sedan kom det in en artikel i Kyrkans tidning där ett antal personer mot tidningens policy fick skriva under anonymt. Anledningen var att man inte ville gå ut offentligt av rädsla att bli straffade. Svaren på den artikeln blev i stort sett "Ni ska bort". Jag menar att om man nu vill ha mångfald måste de olika fromhetstraditionerna som varit med och format Svenska kyrkan ha en plats.

Både Svenska kyrkan, men också andra kyrkor, har pratat om att hbtq-certifiera sina församlingar. Vad tänker du om det?

Att jag inte har velat. Därför att det så lätt blir som om man fallit för trycket. Men kanske om det handlar om att lära sig att svara korrekt på expeditionen. Det behöver inte botten i att man tycker att det är fel att göra det, utan det handlar mer om att det är en del av den stora talkören idag och då blir folk rädda och tänker "vi är fel och vi ska inte finnas."

Vad innebär det för er att vara en församling för alla?

Det jag tror är den stora utmaningen här är inte bara vara en kyrka för de präktiga, för de som har lyckats. Utan vara en kyrka dit alla har tillträde. Jag har varit här i tolv år och jobbat mycket med att stärka det diakonala arbetet. Vi har sedan fyra år ett arbete tillsammans med frikyrkorna en stadsmission. Där får missbrukare mat tre dagar i veckan och där vi har en anställd person. Vi har även jobbat mycket med EU-migranter. Så det är på ett väldigt brett plan som vi vill uppfattas som en kyrka där inte bara lyckade och rättroende och liksom allmänt fungerande i livet har tillträde. I en sådan här bygd kan det vara så här att om du har det för jobbigt i livet är tröskeln till kyrkan lite högre och dit kan höra att misslyckas på det sexuella området. Nu menar jag inte att hbtq är synonymt med att misslyckas. Det finns många sätt där det gått fel i livet och att vägen tillbaka till kyrkan kan vara längre då. Vi jobbar väldigt mycket med hela vår framtoning. Tror det är viktigt att inte förstärka den typen av grejer som gör att tron förutsätter skenhelighet, luftslott eller att vi mörkar hur verkligheten är. Utan vi måste se det som är våra liv och hitta hur vår efterföljelse ska vara. Så tänker jag.

Diskussionsfrågor

- ❖ Prästen tycker att det nuförtiden redan är förbestämt vad som är "rätt" åsikter i hbtq-frågor. Tänker du att alla åsikter om människor alltid är okej? Finns det frågor i kyrkan där det inte är acceptabelt att ha vilken åsikt som helst?
- ❖ Prästen ställer hbtq-frågor som motsats till trohet och kärlek. Är det så? Varför tror du att han gör den kopplingen?
- ❖ Prästen verkar inte vilja ta till sig vad bisexualitet är, utan håller fast vid sin egen definition som han sammankopplar med promiskuitet. Vilket ansvar har präster som är kritiska till hbtq-frågor att åtminstone ta till sig vad orden betyder och frågorna handlar om?
- ❖ Vilka skillnader finns mellan normkritik och normlöshet?

Equmeniaförsamling – liten ort

EKHO samtalar med tre engagerade medlemmar och en pastor som är anställd i församlingen

Känner ni till EKHO Göteborg?

Ja att föreningen finns och vad den står för. Men berätta gärna kort.

Vi jobbar på EKHO med det här projektet som heter Församling för alla, och med EKHOs medlemsverksamhet, såsom samtalsgrupper, gudstjänster och programträffar i Göteborg.

Vi har kontor i centrala Göteborg och har gudstjänst i olika kyrkor i staden, då i Svenska Kyrkan och i Equmeniaförsamlingar. Vem var det som besvarade enkäten härifrån? Har ni några tankar kring den kring den?

Det var jag som är pastor som svarade. Bra och tydlig men svår att besvara eftersom hela bredden av tankar, känslor, åsikter och erfarenheter finns i församlingen. Jag har ju mina. Var står vi?

Det finns inga beslut utan spridda röster. Spänner från riktigt negativt till mycket positivt. Den stora gruppen är den i mitten. Vi hade några träffar för en del år sedan om frågan om vigsel, församlingsmöten där frågan kom upp. Ordinationsfrågan var uppe i början 2000-talet. Varje pastor får ta ställning till vigsel och varje församling får ta beslut, pastorn är beroende av församlingens vilja.

Vad skulle hända om jag som pastor skulle vilja viga? Kanske liknar det ibland frågan med barndop, en förtroendefråga. Vi tar det när det kommer. Ett luddigt svar kanske.

Känner ni att det hänt något med hbtq-frågorna i kyrkan de senaste 10 åren?

Ingen aktiv process på församlingsmöten. Men om vi skulle gå 20 år tillbaka då hade frågorna inte ställts och misstänksamheten var stor, det skulle vara mycket svårare att ta upp frågorna överhuvudtaget som om de gällde oss. Men utvecklingen sker ju i samhället och människor upptäcker ju att hbtq-personer finns och när frågor blir ansikten på människor så det blir mer tydligt och inte bara ett fenomen.

Det handlar om människor man känner och tycker om. Det är ofta då man förändras. Den stora mittengruppen dras mer till den positiva gruppen än till den negativa.

Hur upplever ni samtalsklimatet i den här frågan i samhälle och kyrka?

Det är ju uppe på bordet i olika sammanhang och det är nog så att det är olika samtalsklimat i olika sammanhang. Det är inte lika bekvämt längre att ta upp frågan om man är kritisk. Här i församlingen är det ingen fråga. Vi är kanske konflikträdda och har svårt att prata om frågor där vi har på känn att vi inte är överens, och frågor om sexualitet överhuvudtaget... Det är känsligt.

Finns det en rädsla för att det finns personer i församlingen som identifierar sig som hbtq och inte vågar komma ut eftersom en inte vet hur en kommer bli bemött?

Nej det tror jag inte. Snarare är man nog lite rädd för att det finns människor som är starkt övertygade om att samkönade relationer är synd och som man är rädd för ska lämna församlingen om vi beslutar viga par av samma kön. Man vill inte splittring.

Men många ser det nog som en ickefråga. När ni kontaktade oss och ville göra en fördjupande intervju, då blev det väldigt tyst. De flesta tyckte att det räckte med att vi besvarat enkäten men så var vi några stycken som ändå tänkte att det var intressant. Det fanns nog en rädsla för att det skulle komma på pränt vad vi tyckte i just den här frågan och att inte några få av oss kunde föra hela församlingens talan.

Och då vill vi passa på att inflika att vi inte kommer nämna församlingens namn någonstans.

Ja och det vet vi, och vi hoppas ju naturligtvis att den dag vi närmar oss ett beslut i de här frågorna att det är generöst mot människor. Att vi ska klara av att respektera alla så långt det går. De som har svårast för det här och stödjer sig på bibelord i Moseböckerna och Paulus ord, i förhållande till dem känner man sig flummig. Det handlar om tolkningar... och då blir det argumentation och jag tror att det är fel plan att diskutera det på. Då kan vi ta upp hur vi ska klippa håret och ha vårt skägg och så vidare.

Jag tänker ju mycket på det en av er sa att "det är ju ingen som knackar på dörren". De kanske inte behöver knacka på eftersom de redan är inne? Har ni tänkt den tanken?

Ja jag tänker ju det. Här har vi ju på ett sätt en väldigt speciell församling med mig som pastor. Jag är nämligen gift men har inga barn. I övrigt är det här en församling där precis alla andra gifta har barn. Vi har en otroligt familjeorienterad församling och by överhuvudtaget. Och hur blir det så? Jo unga människor som flyttar härifrån återkommer bara om de bildar en traditionell familj. Om man inte gifter sig eller lever i en homosexuell relation väljer man kanske att inte flytta tillbaka. Det är för homogent och samtidigt har vi ensamstående i församlingen... Så det är självklart att vi mycket väl kan ha homosexuella som medlemmar som vi inte vet om.

Och bland dem som växer upp här kanske?

Ja definitivt. Ungdomar. Det vet jag att vi har i byn. Jag vet inte om vi har någon homosexuell medlem men flera släktingar till församlingsmedlemmar. Det vet jag. Men det är ju inte säkert att alla vet det, det är inget man pratar om direkt, och jag har ju fått berättat för mig att det är flera personer som flyttat här ifrån för att det är så.

Jo men det är kanske för att utbudet är större och man har chans att leva sitt eget liv. Det är ju inte så lätt på en mindre ort. Därför att det inte är helt naturligt. Och det är bara så. Ja eller naturligt och naturligt förresten, kanske jag ska säga att det inte är helt vanligt? Men det fanns ju två kvinnor här som levde ihop men det gör de inte längre. Och det är ju trist, för det hade hjälpt oss på traven. Den ena av dem är ju härifrån byn och flyttade tillbaka tillsammans med en kvinnlig vän. De bodde väl här ett och ett halvt år ungefär.

Som pastor vet jag att det skulle kunna komma ett par och jag rent konkret skulle få frågan om att viga, även om församlingen gärna skjuter frågan ifrån sig så kan ju inte jag göra det. Om jag inte varit bunden till någon församling då hade jag sagt "ja" direkt.

Har du i din utbildning också ställts inför det här och samtalat om detta?

Jo även om det var väldigt längesedan. Ungefär 20 år sedan och då var det kurskamrat som var homosexuell och fick en jättetuff resa. Församlingen där personen anställdes stöttade och skyddade men det var oerhört turbulent och det var demonstrationer både utanför och inne i kyrkan. Dödshot till och med. Även om det var ett tag sedan så tänker jag att det blir skarpt läge ibland och det ställs inte vi inför som vanliga medlemmar. För min del tror jag inte att det var så mycket diskussionerna på utbildningen utan i livet och mötet med människor som gjort mig tydligare i mina tankar och mitt ställningstagande. Det var nog en ickefråga för mig när jag växte upp också. Jag ställdes aldrig inför det som tonåring eller så. Men allt efter som livet gått har jag en hel del goda vänner som är homosexuella. För ett par år sedan blev det också klart att min fostersyster var homosexuell. I dag lever hon i en relation med en tjej och de har en liten dotter.

Som pastor, hur skulle jag ställa mig till om det kom ett samkönat par och knackade på dörren här och ville bli vigda? Då hade jag svarat att det vill jag gärna men jag kan som pastor inte göra det utan församlingen bakom mig i det. För skulle jag göra det så skulle jag nog vara rätt körd här. Men, säg att min syster skulle komma och fråga, och då skulle det kanske inte bli den här kyrkan eftersom hon inte har någon anknytning hit. Men, om det skulle bli en fråga som gjorde att jag tappade förtroendet här så skulle nog min syster gå före. Då skulle jag ställa min tjänst till förfogande. Jo men det är svårt att svara på om jag skulle göra det för vem som helst. Om det var några av mina församlingsmedlemmar här skulle jag också vara beredd att ta det beslutet. Men det hade krävt någon form av relation, men det är svårt.

En dag kanske vi är mogna att fatta beslut om att viga?

Men då för fem, sex år sedan så bestämdes det väl att det skulle vara upp till pastorn? Var det verkligen så tydligt?

Men då betyder det ju att församlingen skulle stå bakom ett sådant beslut och i så fall innebar det kanske att vi var väldigt trygga med den dåvarande pastorn...Ja jag vet inte.

Svenska kyrkan men även en del Equmeniaförsamlingar har diskuterat hbt-certifiering. Vad tänker ni kring det?

Det var en ny tanke. Vad skulle det betyda och innebära? Kan ju tänka att Svenska kyrkan har en helt annan struktur och situation med anställda.

Här blir det ju väldigt tydligt vad det innebär att vara ensam pastor. Det blir många frågor jag får deala med på egen hand. Det finns ju tankar om att kyrkoråd och styrelser också skulle kunna vara en del av en certifiering. En slags kombo av förtroendevalda och anställda som ett arbetslag.

Vi har sett en del skillnader i hur svaren fallit ut beroende på om vi frågat om h, b eller t. Vad tänker ni kring det?

Vad svårt. Det är ju verkligen jättesvårt. Ifråga om medlemskap har vi inga restriktioner om vem som kan vara med utifrån könsidentitet och sexuell läggning. Som medlem välkomnar vi var och en som tror på Jesus. Skillnaden ligger väl i hur vi ser på olika personer. En transperson är kanske mer synlig än en homosexuell till exempel. Det blir något ovant. Så jag tycker nog att det skulle vara svårare med en transperson i församlingen. Det blir mer kullerbyttor i huvudet i mitt bemötande.

Men om det är en person som du känner?

Då har du ju tagit in den personen. När vi är ovana vid något blir vi ju ofta osäkra och den osäkerheten tycker vi inte om hos oss själva. Det vi saknar kunskap om kan vi lära oss mer om ifall vi är öppna för det och motiverade till det. Vi har ju mycket svårare att acceptera en man med kvinnliga attribut än en kvinna med manliga...

När någon får ett ansikte blir hela personen mer självklar i största allmänhet. Det gäller även transpersoner förstås.

Ja men så är det ju.

Diskussionsfrågor

- ❖ Det är en sak att diskutera frågor, en annan när frågorna blir människor i ens närhet. Varför tror du att det är så?
- ❖ Vilken betydelse kan en församlings inställning i hbtq-frågor få för hbtq-personers situation på landsbygden?
- ❖ Pastorn berättar att hon skulle kunna tänka sig att stå upp för sin systems rätt att gifta sig även om det skulle innebära risker för henne som pastor. Har du i ditt liv tagit risker eller vågat stå upp för någon du älskar?
- ❖ Intervjun avslutas med att deltagarna reflekterar över att situationen för transmän och transkvinnor kanske inte är helt identisk. Varför kan det vara så tror du? Vilka normer spelar in?

Svenska kyrkan församling – strax utanför större stad

EKHO samtalar med en präst som är anställd i församlingen

Vad är din uppfattning om hur synen på hbtq-frågor är i den här församlingen?

Det är ingen fråga vi har diskuterat. Den har inte heller blivit aktualiserad. Det har varit en icke-fråga här.

Är det något ni tar upp i konfirmandundervisningen eller i ungdomsgruppen?

Nu har jag inte konfirmander själv men jag vet ju att de har tagit upp det. Det jag kan reagera på är att det blir som ett utfall på det här valfrihetssamhället. Jag tycker att samhället ska vara heteronormativt. Jag menar att vi har bägge tendenserna i oss men i socialisationsprocessen så är det

mest ändamålsenliga fortplantningsmässigt heterosexualitet. Det är först när vi möter på något annat än detta som det kan bli läge att aktualisera en annan möjlighet, men inte att ställa fjortonåringar inför frågan om de är hetero, bi eller homo. Vi ska förutsätta och utgå från heterobeteendet. Det är först när vi möter på patrull som vi ska börja problematisera, menar jag.

Tänker du att det främst gäller ungdomar eller gäller det överlag?

Från början när jag kom i kontakt med de här frågorna så talades det om genuin homosexualitet. Det begreppet var nyckeln som öppnade dörren så att säga. Jag tänkte: "Javisst, vi har vissa problematiska bibelord, men om nu Gud har skapat en människa på det här sättet så inser jag ju att jag inte kan vara trogen min skapare utan att bejaka denna läggning". Men sedan när h:et väl var inne i kyrkan så förökade sig den bokstaven och blev även b, t och q. Samtidigt försvann begreppet "genuin". Då var vi inne på 80-talet och det postmoderna tänkandet. Ingenting är genuint, allt är dynamiskt och föränderligt, skapas hela tiden nytt och så vidare. Och samtidigt inser jag ju att genuinitetsfrågan blir problematisk inte minst ur ett queerperspektiv. "Genuin sexualitet" så som jag tolkade det

då var samma sak som en medfödd sexualitet. Det var inte ett resultat av att det bodde enbart killar på en internatskola till exempel.

Men bisexualitet, kan inte den vara genuin?

Ja det är ju det jag funderar på. Det blir någon slags ultraliberalism att inte bara kunna välja på halva befolkningen utan på hela. Det finns någon slags girighet i detta.

Men tror du inte att det är möjligt att bli kär i fler än en person under ett liv?

Jo men att förneka känslor är inget konstigt menar jag. Skulle vi agera på allt vi känner så skulle pedofili och incest vara ok, men om det bara handlar om vad som sker i huvudet kan man vara mer generös.

Men om vi ser till två vuxna individer... Kanske har vi inte hela eller halva jordens befolkning att välja på, utan kanske handlar det om att vi möter ett visst antal personer under en livstid. Om dessa personer råkar vara av olika kön. Hur ser du på det?

Blir inte risken då att vi erotiserar all kärlek? Alltså jag kan ju tycka om en människa och ha starka känslor för den utan att utveckla några sexuella känslor. Jag har nog svårt att begripa mig på detta. Jag upplever att vi går utanför de ramar som är satta i skapelsen. Minns du det här programmet Bögbotarna från Uppdrag granskning? Där får ju jag problem. Om vi nu har släppt begreppet genuinitet och ser på sexualiteten som något föränderligt och dynamiskt, varför är det då ett problem att människor kommer och vill ha förbön för sin sexuella läggning om den nu är flytande?

Ett problem är kanske att den situationen är uppdiiktad av Uppdrag granskning och att den metoden skapar ännu mer slutenhets hos de i kyrkan som är tveksamma till samkönade relationer. Hur ser du på det?

Jag tänker att det finns något gräsligt över att kyrkan bestämmer hur alla ska tänka och agera i en viss fråga. Som tyska kyrkan på 30-talet och idag förbannar vi dem som var lydiga. Flöjlarna som viker sig inför minsta politiska vinddrag. Så jag tycker att vi ska vara rädd om de samvetsömma. De där som är känsliga och känner av om vi är på väg åt rätt håll eller inte.

Fast det är ju så att det är viss skillnad på motiv när det handlar om den nazistiska rörelsen i Tyskland och dem som pläderar för vigsel oavsett kön...

Men det är inte det som är grejen utan det är detta med att kyrkan förutsätter att alla ska lyda order.

Tänker du att man borde tagit samtalet på ett annat vis?

Framförallt behöver kyrkan kunna härbärgera olikheter. Det blir ju absurt om alla ska förväntas tänka likadant eftersom kristen tro i sig är paradoxal. Det som var så konstigt i Uppdrag granskning det var att det liknades vid att en svart man skulle ha bätt om förbön för att kunna bli vit, och då är vi ju tillbaka i genuinitet. Men det verkar ju hbtq-rörelsen ha lämnat som jag förstår det?

Eller så finns det en mer komplex bild på tal om att kunna härbärgera olikheter. Som exempel kan vi tänka oss att någon som har olika hudfärger i sina arvsanlag. Du kommer ju alltid att "se" det som avviker från vithetsnormen, som är vanligast förekommande där vi är.

Ja det ena är en norm det andra en avvikelse.

Därför kommer du också att lägga märke till en bisexuell person som lever i en samkönad relation på ett annat vis än en som lever i en olikkönad relation, på grund av heteronormen.

Ja det är möjligt. Men det är väl man själv som kallar sig bisexuell? Det där b:et är det väl ingen annan som klistrar på en? I de bästa av världar tänker jag att människan själv måste få identifiera sin sexualitet. Men om det är så att sexualiteten är mer mångfacetterad, och vare sig genuin eller helt flytande, skulle man kunna tänka sig utifrån denna pluralism att bejaka det förändringsbara? I så fall skulle det ju kunna vara okej att be för någons sexuella läggning, och det är då jag inte förstår. Fördömandet kommer ju inte bara från Uppdrag granskning utan det kommer ju även från Ärkebiskopen.

Men tänker du att en präst kan be för en person om vad som helst utan att den bönen föregås av ett själavårdande samtal där det framgår vad kyrkan faktiskt ställer sig bakom?

Jag tänker att det blir ju ett slags kolonialt tänkande om jag ska avgöra vad som är rätt att be för.

Vi kan ju avgöra vilka böner vi vill medverka i, och kanske ha med perspektivet på vad som ligger bakom att någon har problem med sin homosexualitet?

Jo visst, och vi måste ju hantera att det finns olika åsikter i kyrkan även om det centralt beslutats att kyrkan viger samkönade par. Utan att någon enskild ska drabbas givetvis, och det har ju gjorts genom att ha en handlingsplan för vad som ska ske när någon ringer och beställer en vigsel.

Vi har stött på att präster som är tveksamma till att viga samkönade par är trötta på frågan samtidigt som de menar att de inte har något att säga till om eftersom kyrkan har bestämt sig. Vad tänker du om det?

Ja det är klart att det är ett oproportionerligt fokus på en enda fråga och jag efterlyser en förståelse för att alla inte har hängt med. Även om kyrkan har beslutat att viga även samkönade par så tar det 500 år att vända ett sådant här skepp.

Vad tänker du om att det finns hbtq-personer i församlingarna som är anställda och förtroendevalda och som inte är öppna för att de vet att deras chef inte viger samkönade par?

I praktiken tänker jag inte att det skulle innebära något problem, mer än på ett mänskligt plan, till exempel om en nära medarbetare som man duschat och bytt om tillsammans med skulle visa sig vara homosexuell. Berättade jag för dig om mitt första möte med en homosexuell? Det var när jag hade utlandstjänst och jobbade tillsammans med kille där. Efter ett tag kom hans kompis dit på besök och vi umgicks alla tre och hade kul. Året efter när jag gjorde vapenfri tjänst och hälsade jag på hos honom i Sverige. När vi satt där ensamma i prästgården så frågade han om jag förstod att killen som varit och hälsat på oss hade varit svartsjuk på mig, då först förstod jag att de var homosexuella. Jag hade inte fattat något tidigare.

Det är ju intressant att tänka på varför du inte hade förstod det? Tänker att heteronormen även påverkar hbtq-personer, så starkt så att de döljer sin kärlek.

Man önskar ju att det hade blivit så självklart vid det här laget. Tycker om att jämföra med USA där det ju verkligen kan vara homofobiskt men samtidigt finns en sorts acceptans för mångkulturalitet och pluralism. Medan Sverige är mer som ett gammalt enhetssamhälle. Vi har svårt att tänka åt mer än ett håll samtidigt. Det hade varit så mycket värt om vi kunde samexistera och tänka "Där går en homosexuell och där går en som har jättestora problem med homosexualitet". Jag efterlyser en mer avslappnad attityd istället för det här "ängsliga".

Det är ju intressant att tänka på om kyrkan kan härbärgera flera synsätt. Kan samhället göra det och hur gör vi för att något ska vara framåtskridande? För det finns ju ändå saker i kyrkan historia som vi har lämnat.

Vi bränner inte häxor längre nej, och visst har det skett en förändring i kyrkans historia. Men Svenska kyrkan är ju långt före de flesta andra i just frågan om samkönade relationer. En del lyfter fram det som att det påverkar ekumeniken och någon slags eftertanke tror jag att vi bör ha. Vi kanske måste ställa oss frågan om vi har för bråttom? Om vi nu plöjer vägen och går före så måste vi ju skapa redskap för att hantera olikheter också. Annars tror jag att det kan komma en backlash förr eller senare.

Men om vi måste tänka på att om förändringar måste gå sakta så finns det ändå människor för vilka det spelar stor roll om det sker nu eller sen. Och det är hbtq-personerna för vilka det är helt avgörande.

Jo för en stor del av deras liv är det ju det. Men jag menar att det för anständighetens skull behöver finnas en del värdekonservatism i ett samhälle annars öppnar vi för det mindre anständiga. Sverigedemokraterna och liknande. Jag tänker att kyrkan har haft den rollen länge men har tappat den mer och mer. Frågan blir vem som då har den uppgiften?

Det finns ju även exempel på när kyrkan har gått före resten av samhället och har tagit ställning för den lilla människan.

Det sägs ju att ett samhälles etiska kvalitet avgörs av hur vi tar hand om dem som saknar egen röst och i vissa fall har det ju varit de sexuella minoriteterna. I andra fall har det varit homofoberna. Eller de värdekonservativa, de kvinnliga prästerna, kvinnoprästmotståndarna eller vad du vill. Vi måste hela tiden ha koll på hela bredden där.

Jag är osäker på om en person som är kvinnoprästmotståndare är skyddsvärd just i det att den är kvinnoprästmotståndare...

Men ta då en person som prästvigdes innan vi vigde kvinnor till präster i Svenska kyrkan, vi kan inte tvinga den personen att samarbeta med en kvinnlig präst. För jag vet kvinnliga präster som har känt att de inte vill forcera det här.

Men efter nästan sextio år med kvinnor som präster finns det fortfarande personer i ämbetet som är tveksamma till det. Vad tänker du om det?

Det tycker jag att man kan reagera på och vi måste ju förhålla oss till vår omvärld. Vi är inte alltid säkra på vad Gud vill med varje enskild fråga men vi kan inte alltid ta hänsyn till det eftersom vi inte har "råd" att ha personer som underkänner kollegor pga. kön.

Vad har hbtq-personer för plats i församlingen i dag?

Det är en ickefråga av den anledningen att det inte finns en stor homosexuell grupp här. Vi utgår ju alltid från hur det ser ut här. Men finns det så måste jag ju få kunskap om det annars har jag svårt att se vad vi skulle kunna göra. Möter ni på EKHO människor som inte är välkomna i sina församlingar?

Jo det gör vi. Uttalat eller outtalat. Vi möter också anhöriga som ställs inför ett dilemma: "Det som fördöms från predikstolen är mitt barn". Och frågan de ställer är naturligtvis hur de ska hantera detta.

Om det ringer någon härifrån och har haft en sådan här upplevelse, får vi kännedom om det då? Eller svävar vi i fortsatt ovisshet?

Jag hoppas ju naturligtvis att det ska gå att jobba med detta inom församlingarna. Men det ska vi komma ihåg att människor är lojala med sina församlingar och funderingar finns ofta på om det som min tonåring känner kanske förändras och då vill man inte riskera något genom att ta upp det. Kanske känner man att det också skulle innebära risker för den tonåringens sociala situation att tala om det. Det vi kan göra är ju att stötta individen och familjen och visa att de inte är ensamma, de får träffa andra i liknande situation. De vi möter mår ibland dåligt över den attityd som finns i deras ungdomsgrupp som ofta är starkt färgad av ungdomsledarna och ledare i församlingen. Jag menar att dessa har ett mycket stort ansvar för vilka värderingar man för fram. Därför är det viktigt att få syn på hur normerna ser ut och ifrågasätta dem. Det gäller alla aspekter av att vara människa.

Jag drar mig till minnes en begravning för tre fyra år sedan av en man som varit mycket aktiv i kyrkopolitiken och inom kyrkan. Alla visste att han var homosexuell. Men han kom aldrig ut. Hans bror, som han hade talat väldigt varmt om, sade vid kaffet att inte ens han fått det förtroendet att hans bror pratat med honom om det. Det känns så jättekonstigt att ha en begravning utan att kunna ta farväl av den människa han var. Det hade jag väldigt svårt att förstå. Varför kom han aldrig ut?

Diskussionsfrågor

- ❖ Prästen berättar att det inte finns en stor grupp homosexuella i hans församling, och att det därför inte går att jobba med hbtq-frågor. Vad tänker du om det? Har du några förslag på hur en församling kan arbeta för att bli välkomnande för hbtq-personer?
- ❖ Vad kan följderna bli av att konsekvent inte prata om hbtq med konfirmander?
- ❖ Vilka problem kan du se i att försöka förändra någons sexuella läggning eller könsidentitet med förbön? Vilka signaler sänder detta till den människan?
- ❖ På frågan om prästen kan se några problem med att människor som arbetar i kyrkan inte vågar vara öppna på sin arbetsplats, pekar prästen på att det är ett problem för heterosexuella medarbetare. Vilka problem kan du se med att människor inte vågar berätta om sig själva och sina liv på jobbet?
- ❖ När prästen pratar om bredd beskriver han att både kvinnliga präster, kvinnoprästmotståndare, hbtq-personer och homofober måste få plats i kyrkan. Är rasister lika skyddsvärda som de som drabbas av rasism? I vilka fall utesluter människors åsikter andra människors utrymme att leva och finnas till?
- ❖ Prästen nämner både nazismen och Sverigedemokraterna som om de hörde ihop med hbtq-frågor, trots att tusentals hbtq-personer mördades i förintelsen. SD tar tydligt ställning mot hbtq-personers rättigheter och deras företrädare har upprepade gånger har uttalat sig mycket hatiskt mot hbtq-personer. Vilket ansvar har kyrkan att stå upp mot rasism och nazism? Vilket ansvar har kyrkan att stå upp för hbtq-fobi?
- ❖ Intervjun avslutas med berättelsen om mannen som kanske aldrig berättade om sin homosexualitet, trots att det verkar som att alla visste. Varför tror du att han inte kom ut?

Equmeniaförsamling - Landsbygd

EKHO samtalar med en pastor anställd i en Equmeniaförsamling på landsbygden.

När vi fick enkäten hade jag med den på styrelsemötet, och vi sa att jag kunde fylla i den. Jag tror att jag har en känsla ändå för hur det ser ut i församlingen.

Det är exakt känslan vi frågar efter, vi vet också att det är svårt. Har ni något samtal igång i församlingen om hbtq-frågor?

För några år sedan så fanns det en del frågor ute på remiss inför att Gemensam framtid skulle bilda Equmeniakyrkan. Men själva hbtq-frågorna rann ut i sanden inför att kyrkorna skulle gå ihop, till exempel att diskutera ordningar för vigsel. Sen sköt vi på diskussionen, men jag kan tänka mig att frågan kommer tas upp väldigt snart igen. Frågan, som om det vore en fråga, men ändå.

Jag tänker framförallt på vigsel av par av samma kön, och andra frågor som följer på det naturligtvis. Det är ett samtal som jag tror att vi behöver ha, det är inte alldeles enkelt som ni säkert vet.

Vi har två killar som lever som ett par i församlingen som gifte sig borgerligt för två år sedan. Det var inte så att de fick nej här, men de kanske valde att inte fråga. Jag var där och uppvaktade dem och församlingen hälsade dem Guds välsignelse. Vi är en församling som är öppen för olika människor, men vi har kommit olika långt i vissa frågor. Kanske är vi lite bekväma, det finns ingen vilja att ställa till det för någon.

Hur tänker du att en församling kan föra ett sådant samtal, om till exempel vigsel av samkönade par?

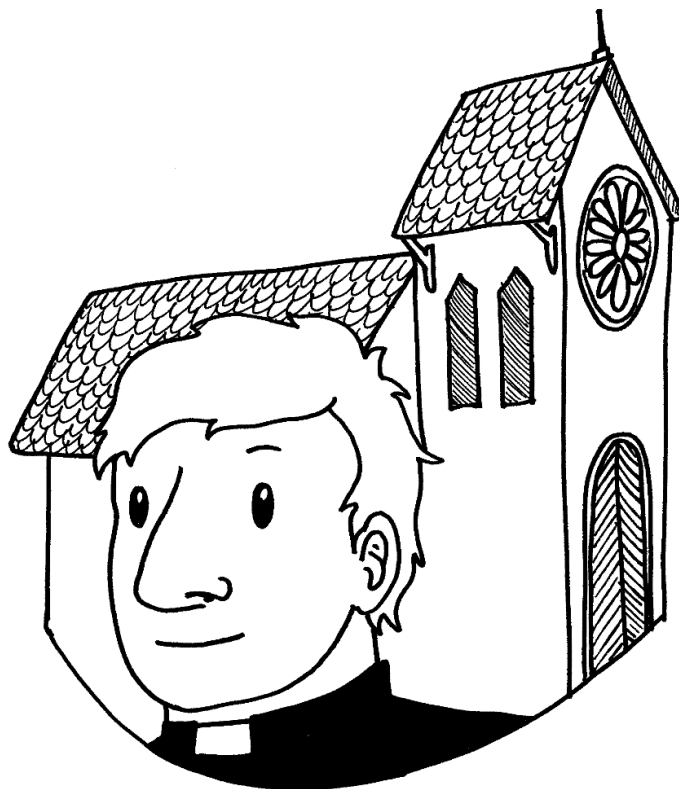
Är ni inlästa på mina enkätsvar?

Nej, det är vi inte.

Så jag behöver inte utgå från att ni vet hur jag svarade?

Nej, det behöver du inte göra.

Jag vet att det finns olika åsikter i de här frågorna, allt från dem som tycker att det är självklart till dem som hotar med att gå ur församlingen om det kommer på tal. Men den stora majoriteten tycker nog inte att det är svårt att prata om hbtq, såsom det kanske var

för 10-20 år sedan. Jag upplever att vi kan föra samtal om många frågor där vi inte alltid är överens, men jag tänker att vi i framtiden kommer hålla församlingskvällar där vi försöker få lite olika perspektiv och se vart det leder. Försöka hitta en väg. Det finns ändå en öppenhet för samtal och diskussion i församlingen som grund, så jag tror det kan gå bra att skicka ut de här frågorna i församlingen. Vi är ungefär 75 medlemmar, har vi ett församlingsmöte där hälften är med så räknar jag det som mycket välbesökt. Då är vi ju aldrig fler än att vi kan dela upp oss i smågrupper och låta alla delta i diskussionen.

Hur tycker du att samtalsklimatet är i kyrkan i stort när det kommer till hbtq?

Ja i Sverige och kristenheten finns det olika falanger tänker jag. I vissa är det svårare att tala om, i andra lättare. Vår församling är nog åt det lättare hållet. Equmeniakyrkan är ju lite spretig, men ändå homogen. Så är det kanske i alla samfund. Jag tänker att det också finns en stor spretighet inom Svenska Kyrkan. Pingströrelsen till exempel har väl kanske börjat prata om frågorna, fast de är fortfarande väldigt restriktiva. Alla är vi en del av landskapet, av det talbara landskapet.

Så länge det handlar om att prata om frågorna tror jag inte att det är några problem i den här församlingen. Men det är svårare med konkreta beslut om hur vi ska utforma vår verksamhet, då blir det lite knixigare för en del.

Tänker du att hbtq-frågorna har betydelse för ekumeniken?

Lokalt så är ekumeniken väldigt enkel, det finns en Equmeniakyrka och en församling i Svenska Kyrkan på orten. Så ser det ut i grannbyn också, och sen finns det inga andra på några mil. Vi har ett väldigt gott samarbete kring skolarbete, konfirmation och gudstjänster. Relationen är bra och såsom jag uppfattar det är Svenska Kyrkan här relativt hbtq-vänlig, och jag tänker att om vi skulle ta beslut om att viga samkönade par så är det inga problem ekumeniskt. Vi är den enda frikyrkan i bygden så människor kommer från olika sammanhang och bakgrunder, så vi har med oss olika erfarenheter. Vi som församling spretar kanske mer än en stadsförsamling där man kan välja församling på ett annat sätt.

Hur tänker du att hbtq-personer som inte är kristna uppfattar kyrkan?

Jag skulle gissa att man tror att kyrkan är ganska negativ, och det är inte bara på grund av debatten utan också vanliga fördomar mot kyrkan. Varje gång vi har konfirmation så blir människor som inte är kyrkvana överraskade av att prästen är personlig och att kyrkan inte är stel, grå och tråkig. Jag tror att den bilden också finns i hbtq-kretsar, som också såklart spås på av andra händelser. Som hbtq-person tänker man nog att det inte är enkelt.

I enkäten gör vi skillnad på h, b och t, och vi ser skillnad i svaren angående om homosexuell, bisexuell eller transperson kan vara en aktiv del av församlingen. Vad tänker du om det?

Jag tänker att det beror på okunskap, att en inte har mött allt på samma sätt. Homosexualitet möter nästan alla någon gång, medan bi och trans inte lika tydligt syns i

samhället. Jag tror jag svarade ganska likvärdigt på frågorna i enkäten, jag tycker inte att det är så stor skillnad.

Ibland ser vi att frågor om homosexualitet är lättare att prata om, eftersom det är så vanligt. Nästan som att det är "som vanligt folk, men tvärtom". Men att trans ibland anses vara skrämmande eller spektakulärt. Å andra sidan möter vi ibland attityder om att det är lättare att prata om transpersoner, eftersom det har med identitet att göra och inte handlar om sexualitet.

Jag tror det handlar mycket om att vänja sig. Det är väl ungefär som samboskap var tidigare, som inte är särskilt kontroversiellt längre. Samkönade relationer har tagit första steget in i samtalet. Trans kan kännas nytt, vi har inte pratat så mycket om det.

Jag gissar att det finns dem som tänker att bisexualitet inte är något problem, att då kan man ju välja "rätt", så att säga. En del kanske tycker att hbtq krånglar till det! Att man fått grepp om att människor ibland är homosexuella, men att det sen kommer en andra massa frågor i sitt tänkande när flera saker klumpas ihop. Det kanske trasslar till processen lite, om jag får vara lite kritisk. Sen förstår jag ju att det i botten ofta är samma frågor, men i den allmänna tankeverksamheten så krånglar det kanske till det. Jag tror folk tänker på dragqueens, och får inte ihop det med frågor om samkönade äktenskap.

Equmeniaförsamlingar tar sina egna beslut, men Svenska Kyrkan diskuterar just nu om de ska hbt-certifieras, att alla medarbetare ska genomgå utbildning i hbtq-frågor. Tänker du att det kan vara möjligt i Equmeniakyrkan?

Det ser jag inte som en omöjlighet. Men det blir säkert en debatt om hur det ska utformas och vad det ska innehålla. Kanske är det enklare än en vigselordning. En utbildning är alltid utbildning, jag uppfattar att vi inte är särskilt kunskapsrädda i Equmeniakyrkan. Sedan kan en ha olika åsikter utifrån den kunskapen. Det skulle kanske kunna finnas som ett erbjudande, som att varje församling nu tar eget beslut om att viga samkönade. Det blir svårt i samfundet om det kommer uppifrån att "nu ska ni tänka såhär". Alla måste få vara delaktiga i förändringar.

Om jag ska vara personlig så tänker jag själv att jag inte är färdig. Jag uppfattar mig själv som en öppen person, samtidigt som jag ändå anser mig vara bibeltrogen. Låter kanske lite konstigt, men bibeltrogen i en bra mening, även om vi såklart behöver verktyg för att läsa Bibeln. Jag brottas med de här frågorna, och jag önskar det vore jätteenkelt men för mig är det inte det. Jag behöver brottas med både Bibeln och verkligheten, ännu har jag inte fått ihop allt kring Bibeln och hbtq. Men i grund och botten tänker jag att medlemskap grundas i en tro på Jesus. Då är det inte relevant med en människas läggning, hudfärg eller åsikter. Egentligen har jag inte svårt rent teologiskt med människor som lever i en samkönad relation. Jag tror att Gud förstår allting. Men i fråga om vigsel så står jag i en position där jag ger välsignelse från Gud. Och där är jag inte färdig med mina tankar än. Det är inte mod som saknas, jag vill, men jag är osäker på mandatet från Gud. Det finns så himla få bibelord som kan handla om homosexualitet, det går inte att bygga teologi på det. När jag möter de här frågorna i den teologiska debatten så är det antingen de här enstaka

bibelorden, eller att det räcker att älska sin nästa som sig själv. Det är lite tunt åt båda hållen, jag vill ha lite mer i soppan! Jag vill att det ska gå ihop i en större teologisk helhet.

Ibland får vi i EKHO kritik för att vi pratar om människors rättigheter, eller bara sällar oss till kärleksbudet, men det beror ju på att vi inte vill slå bibelord i huvudet på folk såsom vi har upplevt att andra gjort mot oss. Jag kan absolut förstå att det är viktigt med bibelsyn och att alltid ha fokus på Bibeln. Jesper Svartvik har till exempel skrivit en bok som heter Bibeltolkningens bakgator, där han går igenom hur bibelord har använts för att förtrycka svarta, judar och homosexuella med Bibeln i hand, och att detta görs enligt ungefär samma mönster. Bibeln kan både välsigna och förbanna. Frågan är ibland vilket vi väljer.

Ja, jag vill inte hamna i något dike på grund av tradition. Jag har väldigt svårt att se vad som kommer hända i framtiden. De som går på högstudiet och gymnasiet idag tänker ofta positivt om hbtq-frågor, det har aldrig varit sjukdomsstämplat under deras livstid. Kyrkan utvecklas som samhället, på gott och ont, om 20 år så är det här ingen stor fråga. Om det nu går åt det hållet, det kan bli en motreaktion också. Om jag ska generalisera så tror jag att det kommer vara okomplicerat om 20 år. I pingströrelsen kommer det säkert bli en motreaktion. I Eumeniakyrkan blir det nog olika i lokala församlingar. Om en församling om 20 år ska vara konservativ eller restriktiv i hbtq-frågor så behöver det undervisas att det är fel, och så är det inte idag. Det är ovanligt att en församling undervisar att det är fel att vara homosexuell. Det kanske dyker upp här och där, men oftast prioriteras helt andra saker. Men det är svårt att säga hur teologin kommer utvecklas de närmsta åren överlag. Världen förändras. Allt som har liv växer och utvecklas.

Diskussionsfrågor

- ❖ Pastorn beskriver att det killpar som lever i församlingen kanske inte vågade fråga om de kunde gifta sig i församlingen. Vilka anledningar kan finnas till att ett par inte vågar fråga en sådan sak?
- ❖ Vilka fördomar mot kyrkan tänker du finns i samhället?
- ❖ Varför tror du att vissa människor tycker att hbtq är krångligare än att bara prata om homosexualitet? Hur skulle en församling kunna göra för att fler ska förstå vad hbtq handlar om?

Sammanfattning och analys – präster, pastorer och församlingsrepresentanter

I intervjuerna med präster, pastorer och andra församlingsrepresentanter får olika resonemang kring hbtq-frågor utrymme att utvecklas och diskuteras.

Den första Equmeniaförsamlingen berättar om processen kring församlingens beslut att viga samkönade par. De beskriver att eftersom de redan haft sådana diskussioner så var det lättare att besvara EKHOs enkät. Diskussioner om vigselfrågan förde med sig andra ställningstaganden också, och när den nya pastorn skulle anställas var dennes inställning mycket viktig för hur beslutet skulle fattas. De båda som nu är anställda kände att församlingen hoppades att de skulle svara ja på frågan vigsel om samkönade par.

Det finns en medvetenhet om att det också såklart finns andra frågor som människor har olika åsikter om under samma kyrkotak, frågan är kanske hur det kan skapas goda blandningar där det ena inte utesluter det andra. Församlingen har en öppenhet kombinerad med en medvetenhet om svårigheter, som kanske är en god grogrund för hur samtalet kring knepiga frågor kan komma framåt. Under intervjun föreslås egna lösningar och initiativ såsom att bjuda in föreläsare eller fira regnbågsmässa tillsammans. För kyrkan är en plats där kärleken till människor kan manifesteras, och en av de intervjuade berättar att det var en stark upplevelse att få vara med och dela ut nattvarden på Kärlekens mässa under Pride i Stockholm.

Deltagarna diskuterar också andra normer i kyrkan, att börja arbeta med hbtq-frågor och inkluderande församlingsarbete öppnar församlingsgemenskapen för många som bryter normer kring t.ex. familjeliv. Familjenormer kring hur en "riktig familj" ser ut kan vara starka i kyrkan och inte bara exkludera hbtq-personer utan också andra stjärnfamiljer. Det verkar finnas en längtan efter att kunna vara en inkluderande och kärleksfull församling. Det finns också en medvetenhet om att det kan vara enkelt att säga att "alla är välkomna", men att osynliga normer kan göra detta svårt att leva upp till. Öppenheten för människor verkar ha varit avgörande. Kanske är vi många gånger rädda helt i onödan för vad som ska hända när samtalet kommer igång?

En annan Eumeniaförsamling valde också att delta i intervjun med flera personer. De beskriver att det finns en bredd i åsikter inom församlingen och att de inte riktigt haft några diskussioner om t.ex. vigsel av samkönade par just på grund av känslan av att de inte kommer att vara överens. Men även om det inte finns någon aktiv diskussion om hbtq-frågor så upplevs det ändå som att det skulle vara lättare att ta upp frågan nu än för 20 år sedan. Det svåra kan vara att de röster som motsätter sig hbtq-personers rättigheter i församlingen gärna tar till bibelord, men att detta upplevs vara ett besvärligt sätt att ta sig an diskussionen. Frågor om bibeltolkning och om hur vi hanterar enskilda verser skulle i så fall leda till helt andra frågor. Om vi kristna kan klippa skägget eller äta räkor är kanske inte aktuella frågor i kristenheten i Sverige idag, men det är lätt att glömma att liknande frågor har varit diskussionsämnen genom hela kristendomens historia.

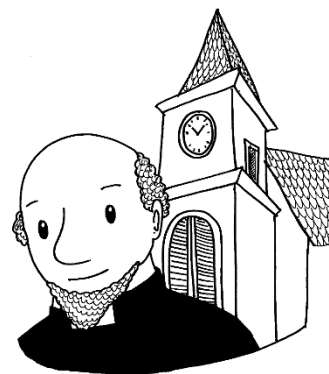

Diskussionen handlar också om betydelsen att vara en församling på landet. Många som flyttar från bygden återvänder när de skaffar familj, men en medvetenhet finns om att det kanske är beroende av om en passar in i gällande familjenormer eller inte.

Pastorn beskriver att hon vill viga samkönade par, men att det inte är hennes beslut att ta utan församlingens beslut. Men, hon berättar att om hennes fostersyster som lever med en annan kvinna skulle vilja bli vigd av henne, skulle hon kunna tänka sig att viga även om det skulle innebära att hon riskerade mycket i sin yrkesroll som pastor. För hbtq-frågorna blir något annat när de blir människor med ansikten. Även när samtalet handlar om transpersoners möjlighet att kunna vara en del av församlingen handlar diskussionen tillslut om att det kanske inte spelar någon roll, det skulle ju handla om en person som en känner. Människan blir viktigare än frågan. Mötet med människor som frågorna berör är en utgångspunkt för goda samtal, och skapar ett helt annat fokus än att ställa lösryckta bibelverser mot varandra.

Vi intervjuar två präster ur Svenska Kyrkan, som båda intar en mer konservativ hållning till hbtq-frågor.

En präst i Svenska Kyrkan berättar om hur han har varit med och arrangerat samtalskvällar om homosexualitet med teologer och kristna homosexuella som berättat om olika ståndpunkter och resonemang. Därifrån beskriver prästen att det nuförtiden är på förhand givet vad som ska tyckas. Han inleder intervjun med att inte vilja ställa upp på givna definitioner av vad orden inom hbtq betyder, vilket också gör det besvärligt senare i intervjun när det blir svårt att försöka tala om samma saker.

Prästen beskriver att de har en anställd i församlingen som lever i ett samkönat äktenskap, och att hon såklart är respekterad som en i arbetslaget. Hon uppvaktades på bröllopsdagen precis som alla andra. Han återkommer till hennes åsikter senare i intervjun. Å ena sidan är det såklart gott att lyssna till andra människors erfarenheter. Å andra sidan kan det vara problematiskt att använda andra som alibi, om han använder hennes åsikter för att legitimera sina egna. En medarbetare och hbtq-person i en kyrkan kan också ha skäl till att försöka undvika konflikter.

Han är kritisk till att hbtq är ett sammansatt begrepp, som han verkar ställa som motsats till livsvaraktighet, trohet och kärlek. Särskilt kritisk verkar han vara mot bisexualitet, och det är här det blir svårt att samtala när det finns en ovilja att ta till sig betydelsen av bisexualitet. Ingen skillnad görs mellan normkritik och normlöshet, utan det verkar som om kyrkan skulle inkludera fler sätt att leva och bilda familj, så finns inget mer att säga om relationer överhuvudtaget.

Senare i intervjun menar prästen att ställningstaganden i etiska frågor aldrig får bli kyrkoskiljande och att Svenska Kyrkan har ett överdrivet fokus på "underlivsfrågor". Han menar att det är att missa målet att diskutera frågor såsom "Vem ska få vara präst?". Det märkliga är kanske att det inte är den kristna hbtq-rörelsen som vill att sådana frågor ska vara kyrkoskiljande. Trots enkätens frågeställning om en transpersons möjligheter att arbeta som präst i församlingen, så är ju vår förhoppning att detta ska vara en icke-fråga en vacker dag. Vi arbetar för att hbtq-frågor inte ska vara kyrkoskiljande, och framförallt inte uteslutande för människor som lever i kyrkan. Det kan vara värt att notera att vår målsättning här är densamma, även om ståndpunkterna är motsatta. Kanske kan detta vara en något oväntad utgångspunkt för samtal kring hbtq-frågor i kyrkan.

Prästen beskriver att de som inte håller med om propagandan numera är inträngda i ett hörn och pratar om att kyrkan behöver mångfald. Det är intressant hur prästen använder ord som mångfald och beskriver utestängande processer när han pratar om sig själv, ord som har använts för att beskriva hbtq-personers situation och använts som argument för dessa ska kunna vara en del av kyrkan. Han reflekterar inte över att denna känsla av att inte längre tillhöra normen som han haft de senaste åren, bara en är glimt av hbtq-personers erfarenheter av att inte vara önskvärda i kyrkan genom hundratals år. Mångfald handlar om människor, inte om att ge plats åt strukturer och åsikter som skadar

och utesluter människor. Kanske kan även känslan av att vara marginaliserad skapa en gemensam erfarenhet som en väg in till samtalet?

En präst i Svenska Kyrkan resonerar kring hbtq-frågor som om de handlar om valfrihet och menar att eftersom heterosexualiteten "fortplantningsmässigt" är att föredra så borde all undervisning vara heteronormativ. Han tycker att konfirmander inte ska prata om hbtq och att hbtq-frågor kan tas upp först när någon inte lyckas leva upp till heteronormen. Det han inte verkar reflektera över är hur detta påverkar församlingen som helhet, utifrån hans avslutande fundering varför en församlingsmedlem aldrig kom ut som homosexuell.

Att ha en sexuell läggning verkar stå synonymt med att bara välja någon ur ena halvan av befolkningen, vilket vi kan tycka är ett märkligt sätt att se på kärleksrelationer. Prästen beskriver bisexualitet som "girigt" och refererar till gränslöshet som pedofili och incest, utan att ta till sig vår kommentar om att det kanske handlar om att en kan blir kär i några individer under en livstid.

Prästen reflekterar över begreppet genuin homosexualitet som han upplever har försvunnit ur debatten. Kanske har det försvunnit därför att ordet genuin förutsätter en motsatspart som i detta fall brukar vara promiskuös. Lösningen till hans funderingar kan finnas i ett normkritiskt förhållningssätt. Vad förutsätter detta motsatspar? Varför pratar inte kyrkan om genuin respektive promiskuös heterosexualitet? Att det inte är rimligt att människor skulle vara homosexuella för skojs skull i en homofob heteronormativ omvärld är en annan möjlig lösning. Sexualiteten är förvisso föränderlig, människor kan upptäcka nya känslor och förändra sina relationer, men det innebär inte att vår sexuella orientering också samtidigt kan vara medfödd och oföränderlig.

Intervjun svänger åt alla möjliga håll under samtalets gång. Kring heteronormativitet har prästen inga problem med att formulera värdet av en tydlig värdegrund. Men när det kommer till att formulera en värdegrund som han inte ställer upp på beskriver han detta som ett resultat av vindflöjlar. Att enas om vilken människosyn och vilka etiska ställningstaganden som kyrkan kan ta ifråga om riktlinjer vid förbön beskrivs som kolonialt, han reflekterar inte över hur den här typen av förbön kan skada en människa och att kyrkan därför kan avkrävas ansvar. Hans tankar verkar kretsa mycket kring att kyrkan riskerar att förlora alla normer. Men att samkönade par kan gifta sig i kyrkan står ju inte i motsats till att prata om trohet och tillit i kärleksrelationer. Normkritik och inkluderade församlingsarbete är inte samma sak som kaos. Kanske kan vi lättare samtala om hbtq-frågor om vi kan lugna denna oro och rädsla för normlöshet?

Prästen menar att en kvinnoprästmotståndare inte kan tvingas arbeta med en präst som är kvinna. Vad skulle hända om samma princip tillämpades på honom själv, att andra

präster skulle kunna få ha uttalad ansvarfrihet att slippa arbeta med präster som inte är positivt inställda till hbtq-personers rättigheter? Svaren på frågorna saknar ofta reflektion över makt och normer. Frågan om hbtq-personers situation i kyrkan som arbetsplats besvaras med att det kan vara problematiskt för heterosexuella att t.ex. byta om med någon de inte vet är homosexuell. Homofober beskrivs ha lika stort skyddsvärde som hbtq-personer, liksom kvinnoprästmotståndare lika skyddsvärda som präster som är kvinnor. Det som inte nämns är att åsikter kan utesluta andra människors utrymme att leva och finnas till. Intervjun avslutas med berättelsen om mannen som kanske aldrig berättade om sin homosexualitet, trots att det verkar som att alla visste. Kanske kan denna berättelse leda till reflektion över vilka normer som påverkar människor i församlingsgemenskapen och att heteronormativitet leder till tystnad.

Vi intervjuar en pastor i en Equmeniaförsamling på landsbygden. Han beskriver att församlingen skjutit på diskussionen om samkönad vigsel men tänker att det kommer bli aktuellt i framtiden. I församlingen lever ett killpar som inte gifte sig i kyrkan, och pastorn reflekterar över att de kanske inte vågade fråga. Kanske vågade de inte vara katalysatorn till diskussionerna, i den första intervjun med en Equmeniaförsamling beskrivs att diskussionerna om vigsel var jobbiga för det par som levde i församlingen. Ändå tänker pastorn att det hänt något de senaste 10-20 åren, att han har en känsla av att det skulle vara lättare att prata om hbtq-frågor nu.

Processer går framåt, och han jämför med frågan om samboskap som tidigare har varit kontroversiell i kyrkan men inte längre. På samma sätt börjar homosexuellas rättigheter bli alltmer självklara, och att det kanske också snart gäller transpersoner när transfrågor blivit mer etablerade.

Pastorn tycker också att begreppet hbtq kan trassla till processen och att alltför många frågor klumpas ihop. Men till skillnad från de svenskkyrkliga prästerna lägger han ingen moralisk värdering i de olika begreppen. Han menar att det blir krångligt, men samtidigt förstår han att det i botten handlar om samma frågor: kön och sexualitet. Kanske är han därför positiv till utbildning inom hbtq-frågor i Equmeniakyrkan, för att det just handlar om kunskap som sedan kan bli grund för olika åsikter. Det är i så fall en process som bör ske i varje församling, han menar att alla församlingar måste vara delaktiga för att det inte ska upplevas som att beslut fattas över deras huvuden.

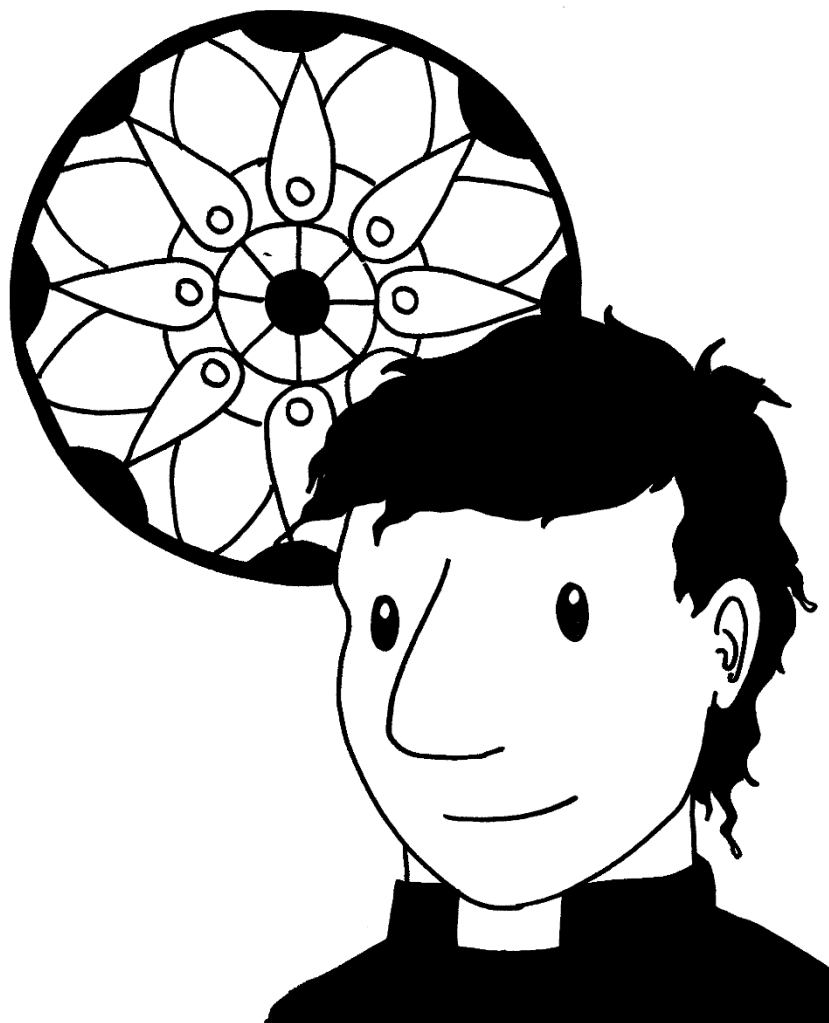
Pastorn reflekterar över frågan om vigsel och säger att han tror att Gud förstår allting, men att han själv inte är färdig i sitt teologiska överläggande. Han menar att teologin är ganska tunn, både från konservativa och queera röster. Men i framtiden tror han att kyrkan kommer utvecklas och att hbtq-frågor inte kommer vara en stor fråga om 20 år.

Vi uppskattar att pastorn menar att kunskapen om vad hbtq-frågor handlar om måste komma först, och att det är utifrån den kunskapen som kyrkan kan skapa olika åsikter och förhållningssätt. Vi märker i enkäten och intervjuerna att bristande kunskap ofta leder till motvilja mot hbtq-frågor. Framförallt är det problematiskt när bristen på kunskap skapar stora missförstånd och leder in samtalet på ämnen som inte hör ihop med hbtq-frågor.

Intervjuer – kristna hbtq-personer

Intervju: Liam

Jag heter Liam, mitt pronomen är han. Jag är präst och jag öppen som transperson. Min familj är inte kristen, jag har tre syskon och ingen av oss syskon var döpta när vi var små. Men jag började konfirmationsläsa och tänkte att jag skulle ge kyrkan en chans. Det var inte så roligt, det var roligare att röka och busa än att läsa Bibeln, haha. Jag fullföljde konfirmationsåret och samma dag som jag skulle konfirmeras var jag på gudstjänst med nattvard innan, och jag satt längst bak i kyrkan. Då kände jag en dragningskraft från altaret, så jag gick fram och tog emot nattvarden. Jag tänkte: Okej Gud, jag ger dig en chans. Plötsligt förstod jag att jag skulle bli präst, jag visste det där och då.

Sen var jag med i Pingstkyrkan några år, gick på en folkhögskola som drevs av Pingst. Men jag kände mig aldrig hemma där. Jag förnekade mig själv extremt mycket, jag skrev på protestlistor mot samkönade äktenskap, allting gjorde jag för att skydda och dölja mig själv från mig själv. Sen hittade jag tillbaka till Svenska Kyrkan efter att ha mellanlandat i Pingst, och bejakade mitt kall och utbildade mig till präst.

Du är öppen i ditt församlingsliv, hur känns det?

Det är lite spännande, för nu sedan jag börjat på hormoner så behöver jag inte komma ut i alla sammanhang. Innan var det min röst och mitt androgyna utseende som "avslöjade" mig, nu kan jag välja mina fajter. Alla i arbetslaget vet inte om att jag är transperson. Nästan ingen i församlingen vet om det, konfirmanderna vet inte om det. Och det är skönt, för då kan jag välja själv när jag vill att andra ska få veta och behöver inte bli placerad eller bedömd utifrån den jag är som hbtq-person. Det är inte så att jag döljer det på något sätt, men min transidentitet är inte alltid relevant. Jag känner mig inte lika trött längre nu när jag inte måste vara beredd att försvara mig själv i alla sammanhang. Jag är öppen som

trans och det är en del av min identitet, men det är inte hela min identitet, jag är så mycket mer!

Det är också annorlunda nu när jag och min partner kodas som vilket heteropar som helst. När jag tidigare levde i queera relationer har jag varit van att snegla över axeln, och samtidigt känna samhörighet med andra queera. Nu när jag passerar som kille förändras så mycket i bemötande. Bara en sådan sak som att människor flyttar på sig på bussen. Jag behöver inte be om ordet i något sammanhang, jag får ordet. Det är så stora skillnader på hur jag behandlas beroende på vilket kön andra uppfattar att jag är. Det skaver ganska mycket i mig att det är så stor skillnad, bara baserat på röstläge och vem jag ser ut att vara.

Finns det fortfarande platser eller situationer i kyrkan där du känner dig otrygg? Känner du att du fortfarande sneglar över axeln i vissa sammanhang?

Det är väl när människor som outar mig i kyrkliga sammanhang inför människor som inte känner till min historia. Men i övrigt passerar jag helt och hållet, det är ingen som tittar två gånger och funderar på om det är något märkligt med Liam, för min transition har gått smidigt och enkelt. Annars märker jag inte av att det finns några otrygga rum för mig längre, för nu har jag gått in i den största normen av alla inom prästerskapet: en ung vit man som är präst. För unga vita män som är präster finns det bara trygga rum.

Tror du att din syn på kyrka och människa hade sett ut om du varit cis, utifrån din prästroll?

Jag tror den hade varit betydligt snävare faktiskt, jag tror den hade varit mer begränsad. Ett grundstråk i min teologi är att komma från ett underifrånperspektiv. Hur breddar jag det här rummet? Hur sparkar jag upp kyrkporten inifrån? Jag tror inte jag hade haft med det perspektivet om jag serverades privilegiet att vara cis. Jag är väldigt glad över att ha de här erfarenheterna i mitt sätt att bygga församlingen. För det handlar inte om cis eller trans, utan om att möta människor där de befinner sig som en jämlike.

I den här undersökningen som vi har gjort så har vi delat upp hbt i h, b, t eftersom det är olika situationer och identiteter. Det vi kan se är att när det kommer till H så finns det mycket åsikter, när det kommer till B är det ibland missförstått som polyamori eller en möjlighet att välja heterolivet. Trans är ofta också missförstått, att det tolkas som enbart transvestiter liksom en missförstår att det inte alltid är synligt. På frågan om de svarande tror att de skulle kunna ha en transperson som präst, pastor, förtroendevald eller ideell medarbetare i församlingen är det flera församlingar som svarar att det är problematiskt eller inte möjligt. Det är uppenbart att det fattas mycket transkompetens i kyrkan, märker du av det?

Transinkompetensen är stor inom kyrkan, folk vet inte om att begreppet är såpass brett utan utgår från fördomar om män i kvinnokläder. En stor del i transinkompetens är

människors tankar kring kön och genus, föreställningen om att det bara finns två kön och att ditt biologiska kön är stringent med din identitet. För de flesta är detta inget problem, eftersom majoriteten av befolkningen är cis. Jag tror att det börjar hända något inom kyrkan nu, hbtq-frågor har lyfts, vi hbtq-personer får plats och får vara med. Jag tror inte det handlar om illvilja, jag tror det handlar om okunskap. Det är människor som jobbar inom kyrkan som ställt de mest privata frågorna till mig. "Hur mycket man är du egentligen? Hur mycket kirurgi ska du göra? Vad händer nu när du tar testosteron? Hur funkar det med din partner?" Men alltså, nej, jag är inget allmänt uppslagsverk! Jag är inte intresserad av andra människors anatomi, så varför känner de att de har rätt att ställa sådana frågor?

Jag har berättat att jag är trans för en kollega och igår pratade vi läger med konfirmanderna. Då pratade vi om rumsindelning och då sa vi att delar in tjej- och killrum även om det absolut inte är ett optimalt sätt att dela in, och då var det en konfirmand som sa att: "Jag känner mig som en kille inombords, jag är inte tjej egentligen!" Jag tog inte den diskussionen utan min kollega gick in och sa att: "Om du känner så, så kan vi prata om det, men det är inte okej att raljera över det om du inte du känner så på riktigt." Och det kändes väldigt skönt att någon annan kunde gå in i den situationen, att det inte är självklart att jag ska ta alla diskussioner om könsidentitet bara för att jag själv är transperson.

I vår undersökning, i både enkäter och intervjuer, märker vi av att det finns starka argument och en utpräglad teologi i frågor om homosexualitet, både positiv och negativ. Men när det kommer till transfrågor står många både öppna och transfoba församlingar rätt handfallna, det finns ingen tydlig teologi och motståndet är ganska outvecklat i sina resonemang. Skulle du önska att det fanns en tydligare teologi kring trans?

Ja, det önska jag, i och med en tydligare teologi kring mänskliga rättigheter och människovärde. Jag tänker särskilt på Galaterbrevet 3:28, Nu är ingen längre jude eller grek, slav eller fri, man eller kvinna. Alla är ni ett i Kristus Jesus. Och Jesus säger själv att det finns de som är födda utan kön och som gjort sig könlösa för himmelrikets skull i Matteus 19:12. Men, jag är ändå inte så mycket för att plocka ut enskilda verser egentligen, de största motståndarna mot hbtq-personer använder lösryckta bibelverser och jag vill inte göra så. Men jag känner en person som räknat antalet bokstäver i de verser som brukar tolkas tala mot hbtq-personer, och det är 224 bokstäver. I hela Bibeln finns det mer 720 000 bokstäver. Det är en så oerhört lite del att bygga någon slags teologi på. Jag tror snarare på en genomgripande teologi med en människosyn utifrån Rom 2:11, Gud gör inte skillnad på människor. Bibelns äldsta texter är 5-6000 år gamla, vi lever i en helt annan kontext och i ett helt annat samhälle nu. Jag har hört argument som går ut på att vi tillåter samkönade äktenskap så kommer vi snart tillåta flersamma vigslar, men det finns ju jättemycket stöd för polyamorösa äktenskap i Bibeln! Där faller deras bibeltolkning rätt platt, det var ju snarare norm under Bibelns tid att ha flera fruar. Äktenskapet såsom vi ser på det idag är ett förbund grundat i kärlek, och så var det inte när Bibeln skrevs.

Argumenten mot hbtq-personer är så tunna, men jag blir ledsen av att det innefattar en så snedvriden människosyn. Det blir en så tydlig skillnad på människor, det finns bara svart och vitt, rätt och fel. Då boxas även Gud in i en låda. Gud är alltid mycket större än vad vi kan förstå. Jag tänker att om Jesus gått på jorden idag så hade han gått längst bak i Prideparaden, han hade inte gått längst fram utan längst bak för att stötta alla så de kan känna Jesus kärlek i ryggen.

Det ska bli spännande att se vad som händer framöver. Vi transpersoner finns i församlingarna, vi jobbar i kyrkan och att kyrkan måste ta sitt ansvar för att bli medveten om vår situation och om hur vården ser ut för transpersoner. Vården är nästan obefintlig, det är så långa väntetider och en stor trög myndighetsapparat som en ska in i. I utredningsteamet är det oftast 5-6 personer som är cis som ska bedöma om jag verkligen är trans, fast de själva inte har någon egen erfarenhet av detta. Det är väldigt snäva normer i utredningen, du måste vara väldigt stereotyp manlig eller kvinnlig i din identitet för att inte bli ifrågasatt.

Det finns ingen annan diagnos som är på pass allvarlig som hanteras på det här sättet, det finns ingen annan diagnos som innehåller ett krav på att det måste ta minst två år innan du får den.

Det är så bisarrt på så många nivåer, att en ska kämpa så mycket och bli så lycklig för en diagnos! När jag gick till psykolog för att få en remiss till min utredning så felkönade den psykologen mig konstant, och när hon fick veta att min mormor lidit av psykisk ohälsa kopplade hon det till min tro! Trots att jag underströk att eftersom jag är präst så är det rimligt att jag är troende, försökte hon koppla det till att jag var psykotisk. Hon menade att en religiös tro kunde vara ett tecken på psykos, men jag sa att vi i så fall alla är i en masspsykos, de flesta tror på något oavsett om det är Gud eller vetenskapen. Hon undrade om jag sett under eller sett Jesus. Och nej det hade jag ju inte, det funkar inte så att Jesus ställer sig framför mig i koret och berättar vad jag ska predika om! Dessutom vägrade hon skicka remissen direkt till Lundströmsmottagningen¹⁰, utan skickade den till Öppenpsykiatri i Göteborg istället. Det kommer ta så mycket längre tid, och den remissen bara förhalas så just nu går jag inte på någon utredning. Men, så fick jag veta att även en präst kan skriva en remiss till Lundströmsmottagningen¹¹! Så nu ska en vän som också är präst skriva min remiss till utredningen. Det är så svårt att få tider hos psykologer eller via vården, och det är svårt att hitta någon som förstår vad det handlar om.

Jag har varit arg på Gud många gånger, räckte det inte att hen kallade mig till präst utan också till transperson? Tänk vad enkelt det hade varit att bara passa in! Jag är glad för att

¹⁰ Lundströmsmottagningen är en utredningsenhet för könsidentitet, könskorrigering och könsbekräftande behandling i Västra Götaland.

¹¹ Det finns andra utredningsenheter i Sverige som inte accepterar remiss från präst.

jag är trans, nu när jag mår bra. Jag har känt mig ensam många gånger, det finns så många som lider i tysthet. Jag har haft tur att bo i Göteborg nästan hela livet, på många andra platser finns det inga queera sammanhang och mycket trans- och homofobi. Där tänker jag att kyrkan har ett ansvar, att kyrkan sluter upp och visar att alla är välkomna.

Det diskuteras just nu om Svenska Kyrkan ska hbtq-certifieras, vad tänker du om det och vad borde en hbtq-certifiering innehålla ur ett transperspektiv?

Grundläggande kunskap om kön, normer, genus och hur brett transbegreppet är! Jag tycker det är bra med hbtq-certifiering, för jag vill inte tro att fördomar handlar om illvilja utan att det handlar om okunskap. Jag har sett en del av arbetet med materialet, och det som gör mig upprörd är att det inte är några transpersoner involverade i projektet! Vi kristna hbtq-personer har så mycket kunskap, och ändå är det personer som inte har någon egen transerfarenhet som sitter och skriver. Vi kan bredda och fördjupa, vi har ovärderlig kunskap! Jag och en annan präst som är transperson ska skriva en teologisk bilaga nu, och det är bra. Jag märker ju hur viktigt det är med identifikation när jag möter konfirmander som är transpersoner. Det är jätteviktigt vid en certifiering att människor som själva är hbtq är med hela tiden. Att församlingen får prata om genus, trans och cis med någon som har erfarenhet av att leva som hbtq-person. Hbtq-certifiering kan vara ett verktyg för att bli en kyrka för alla.

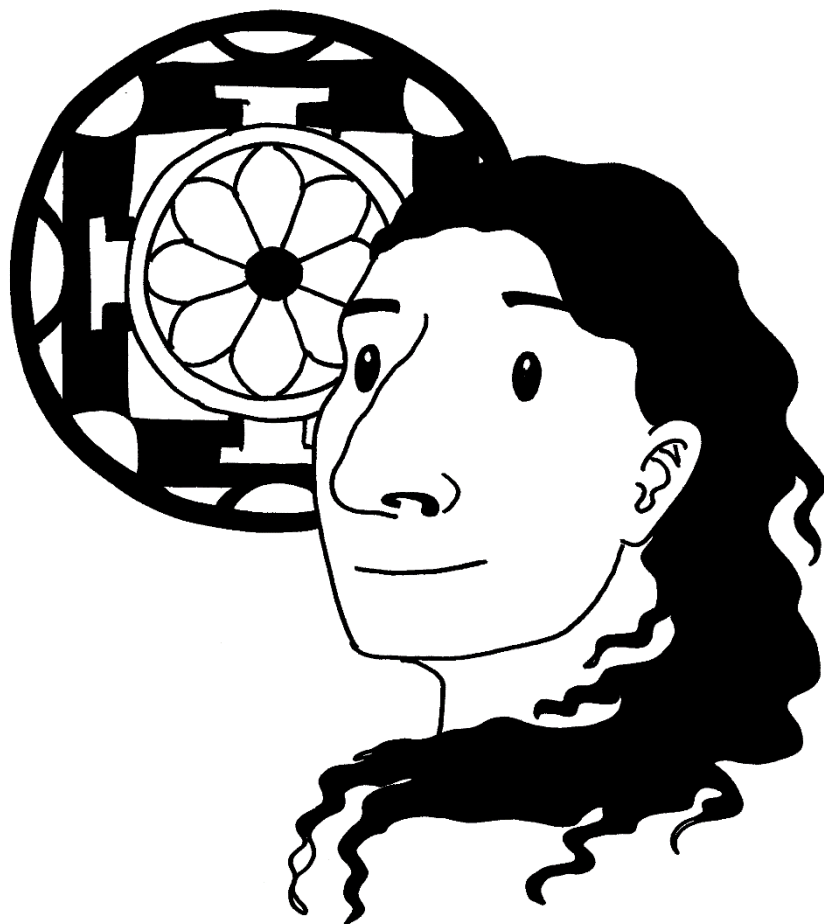
En grundläggande bult i min teologi är att det aldrig handlar om vi och dem, utan om oss. Alltid. Det värsta jag vet är att den lilla vita biten i prästkragen ger så mycket makt. Människor skärper till sig, blir nervösa och ifrågasätter sig själva. Det är jätteviktigt för mig att visa att vi är alla människor, punkt. Vi är jämlika. Samtidigt har vi som har en röst ett förbaskat ansvar att ge de röstlösa en röst, att vi som har makt ger de maktlösa makt. Precis som du säger att det här projektet utgår ifrån, att hbtq-personer finns överallt och att vi måste alltid möta människor som de är, där de befinner sig.

Diskussionsfrågor

- ❖ Liam beskriver hur han förnekade sig själv i flera år. Vilka konsekvenser kan det få att förneka sig själv, hur påverkar det ens självbild och gudsrelation?
- ❖ Liam beskriver att han är glad över att ha erfarenheter av att vara transperson, att de hjälper honom i han arbete som präst att bygga upp en församling. Har du några erfarenheter av utanförskap eller svårigheter som nu är en tillgång för dig?
- ❖ Den lilla vita biten i prästkragen ger makt. Vilket ansvar har präster att reflektera över sin maktposition och sitt inflytande?

Intervju: Esmeralda

Jag heter Esmeralda, jag identifierar mig som kvinna och homosexuell. Jag är uppvuxen i en pingstförsamling i Skåne men gick ur när jag var 16 år och kom aldrig ut i pingstkyrkan. Nu tillhör jag och arbetar i Svenska Kyrkan, jag känner mig bränd i frikyrkliga sammanhang. Jag är öppen i arbetslaget men väntade med att berätta tills provanställningen gick ut. Ville att folk skulle få lära känna mig som person först. Församlingen vet i den mån de ställt frågan om familj eller liknande. Ingen har reagerat på något särskilt sätt eller behandlat mig annorlunda. "När får vi träffa din fru?" har varit den enda frågan. Alla tycker att jag funkar bra i mitt arbete, jag får många uppmuntrande ord om hur jag sköter det. För mig känns det självklart att berätta vilken människa man är innan man berättar vem man lever ihop med. Mina föräldrar är också aktiva i Svenska kyrkan nu. När jag berättade hemma reagerade pappa genom att säga "Jag förstår dig, jag tycker också att karlar är äckliga. Jag vet vad det står i Bibeln men vi kan väl skita i det?" Mamma visste om det i ett helt år men vi pratade inte så mycket om det. Hon behövde väl tid att förstå och att acceptera. Hon tog ett ställningstagande på ett släktkalas när min farbror ondgjorde sig över invandrare och homosexuella. Då ställde hon sig upp och frågade om det var någon som tyckte att det var något fel på deras dotter. Det slutade med att de reste sig och gick därifrån. Så det tog lite längre tid för henne men de har alltid accepterat mig och älskat mig för den jag är.

Har du någon gång känt dig otrygg i ett kristet sammanhang?

Har aldrig känt mig otrygg i kyrkan och jag har goda erfarenheter av att vara öppen. Positivt att se att de flesta tycker att det är helt ok. Visserligen har det blivit teologiska diskussioner med präster men det är inget jag är rädd för eftersom jag har lätt för att argumentera. Men ibland blir jag irriterad eller bara tyst. Jag får ofta höra bland personalen att jag ett annat perspektiv på saker och ting.

Hur är det att vara kristen i ett hbtq-sammanhang?

Jag tycker att det är jobbigt med hbtq-communityt. Jag tycker inte om när man sätter folk i grupper. Parader är inte min grej. Känner mig mer hemma i hetero-världen än i den här hbtq-världen. Det är inte för att jag skäms för att jag är homosexuell, jag vill ju inte veta vad kyrkoherden gör med sin fru heller. Hade jag sagt att nu ska vi ha en regnbågsflagga på väggen så hade alla tyckt att jag varit ett UFO. Jag vill bara bli accepterad för den jag är. Min mormor som är 96 år sa en gång att "man blir ju kär i en person och kan inte folk fatta att sex är en ganska liten del av en relation". Jag får finnas till som Guds barn och det är det som är det viktiga, så jag tror att jag kan ge en positiv bild av homosexuella här i församlingen. Man måste börja där folk är.

Vad skulle du önska av kyrkan när det kommer till hbtq-frågor?

Kanske att kvinnor skulle få mer plats. Här är det väldigt mansdominerat bland prästerna, men folk skulle inte fatta vad en regnbågsmässa är. Jag går inte själv på några regnbågsmässor. För jag får gå dit jag vill. Så jag vet inte hur man ska öppna mer. Jag kan ju bara göra min del. Jag är mig själv och jag delar ju många åsikter om att man inte behöver skylta med sin sexualitet. Svenska kyrkans flagga innefattar alla.

När jag berättade för kyrkoherden att jag levde med en annan kvinna undrade han om vi skulle gifta oss. Han visade tydligt att han tyckte att tvåsamheten var det som var viktigast oavsett kön. När jag svarade ja på den frågan ville han berätta att ingen i det här pastoratet kunde tänka sig att viga samkönade par, men att det går att hitta en präst utifrån i så fall. "Jaja", svarade jag, "jag vill inte bli vigd av er heller". Som om jag skulle vilja bli vigd av någon som står där och inte tycker att det är ok? När jag hade gift mig fick jag presenter och postogram, som de flesta får när de gift sig. Ingen har sagt något ont någon gång. Det finns inte så mycket skitsnack på den här arbetsplatsen heller så att... Så det är inte så att jag fått höra något på omvägar heller. Jag känner att jag passar bra in i arbetslaget. Lättast bland killarna för de har en sådan jargong som jag också har.

Jag tror att mina åsikter är annorlunda än hos andra homosexuella. Jag tycker till exempel att det är lite jobbigt med kvinnor som skaffar barn med okänd donator, de barnen har ju ingen möjlighet att ta reda på sitt ursprung. Det handlar ju inte om läggning för det är ju samma sak med en heterosexuell kvinna som åker till Danmark, men eftersom jag själv inte vill ha några barn behöver inte jag komma till den punkten där jag måste ta ställning. Jag får ju alla möjliga frågor som inte berör mig direkt utan folk gör en till talesperson för allt som förväntas beröra hbtq-personer. Sedan brottas jag nog mer med att jag själv också har fördomar mot homosexuella. Bögar bryr jag mig inte så mycket om men stereotypen "Jag rakar av allt mitt hår, jag piercar mig och jag klär mig grabbigt" har jag ju lite svårt för. När jag ser två butchflator på stan då känner jag att det blir jobbigt när jag uppfattar att människor sätter sig själva i fack. Jag hoppas att jag kan göra skillnad utan att folk tycker att man sviker sina egna. Jag tycker ju till exempel inte att det är så positivt när hbtq-personer är ute och pratar i församlingar och går i försvar när man ställer frågor.

Det blir nästan lite offensivt, då är man ingen bra representant för kyrkan anser jag. Sedan har jag såklart förståelse för att människor kan vara bittra och så.

Men jag har hört präster säga att kyrkan är till för dop, begravningar och vigsel mellan män och kvinnor. Varför måste de uttrycka sig så? Där lyssnade inte jag mer på den predikan. Jag brukar säga till predikanterna att om de säger något som jag inte håller med om så drar jag ut sladden till mixerbordet, haha. Ja vi vet, säger de. Men jag kan naturligtvis bli sårad när det dyker upp åsikter mot samkönade relationer från predikstolen. "Vem är du som tar dig rätten att döma en annan människa", tänker jag då. Det står mycket i Bibeln men kärleksbudskapet måste ju vara det som läggs som ett raster över allt. Det måste ju vara det viktigaste att älska sig själv, sina medmänniskor och Gud? Vi har en präst här som ska skola om sig för att han tycker att Svenska kyrkan tagit en så konstig riktning, i hbtq-frågor bland annat, men när han skulle sluta berättade han inte varför. Men jag frågade och han såg mycket obekvämt ut. Min arbetsledare som tyckte att det var väl skönt att jag fick veta varför, att det hade med hbtq-frågorna att göra. Skönt och skönt, det han säger är ju att han inte vill stå för alla människors lika värde. Att folk är förtryckta tycker man är en bättre väg?

För mig var det så otroligt viktigt att vänta med att gifta mig tills jag fick göra det i kyrkan för att jag ville gifta mig inför Guds ansikte. Och det tycker inte den här prästen att jag ska få göra. Då får jag höra att det har ju gått så snabbt framåt, som att jag borde vara nöjd och vänta. Jaha, ska vi förfölja och förtrycka ett tag till och så blir det bättre sen då eller? Kanske också fortsätta att förfölja judar som kyrkan gjort förr? Men de säger att det är så synd om de här prästerna som inte viger, att det är sådan häxjakt på dem nu. Då kanske de kan förstå hur det har känts för homosexuella människor nu ganska länge? Man måste inte förstå, men man måste acceptera förändring och respektera människor. Här finns det ju musiker som inte spelar om det är en kvinnlig präst, då byter han med en kollega så ingen annan får ju reda på det. Tänk om jag skulle säga "idag vill jag inte tjänstgöra för att det är en svart man som ligger i kistan"! Det skulle ju inte gå att bli anställd under de premisserna. Det har ju varit en samkönad vigsel här en gång innan jag började här och då var det en vaktmästare och en musiker som kunde ställa upp, men präst fick man låna in utifrån. Då har man inte ett stort hjärta.

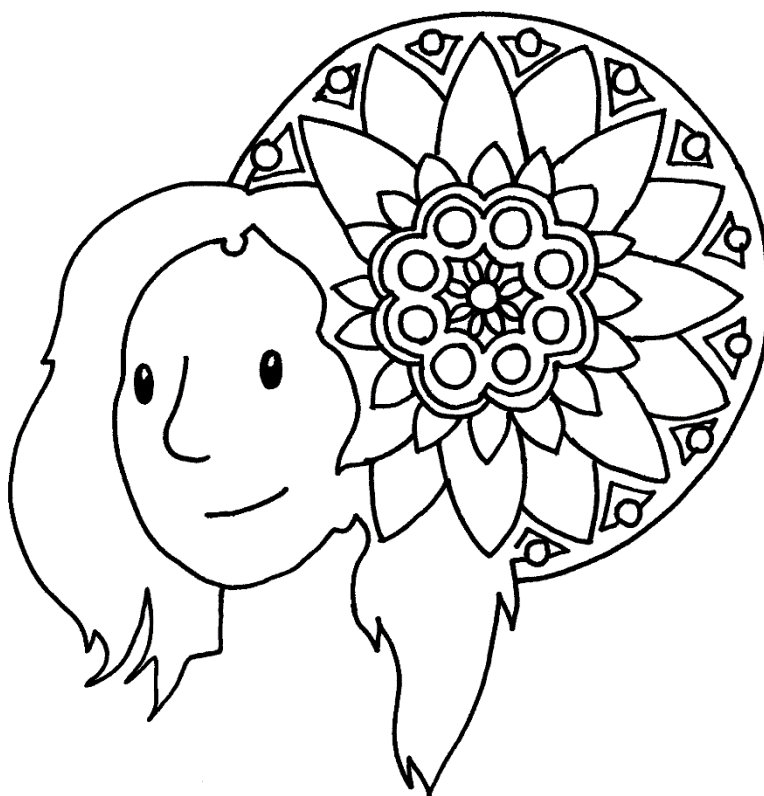
Diskussionsfrågor

- ❖ Esmeralda berättar att hennes mamma behövde tid för att acceptera att Esmeralda är homosexuell. Hur kan en församling stötta anhöriga till hbtq-personer i komma-ut-processer? Hur kan anhöriga stötta hbtq-personer på bästa sätt?

- ❖ Esmeralda beskriver att hon tror att hon har annorlunda åsikter än andra homosexuella. Måste homosexuella ha samma åsikter? Har heterosexuella alltid samma åsikter? Hur kan människors erfarenheter prägla deras åsikter?
- ❖ Internaliserad homofobi handlar om att själv som homosexuell också ha fördomar mot homosexuella. Vilka känslor tror du kan ligga bakom detta?
- ❖ Vilka anledningar tror du finns bakom att hbtq-personer i kyrkan kan bära på bitterhet?

Intervju: Miriam

Jag heter Miriam. Mitt pronomen är hon. Jag är inte jätteförtjust i någon av bokstäverna i hbtq, jag är inte bekväm med någon av dem. Jag är Miriam. Jag definierar mig som kvinna, men definierar mig inte utifrån vem jag älskar. Jag är Miriam, men jag älskar Linn, så utifrån andra människors perspektiv kanske jag kan kallas homosexuell, men jag är inte bekväm med att kalla mig själv det.

Hur ser din relation till kyrkan ut?

Nu är jag med i en församling inom Svenska Kyrkan, vilket blev ett val efter att jag och Linn blivit tillsammans, eftersom vi visste att den församlingen var positiv. Jag har varit konfaldare där, och är kyrkvärd och kokar kaffe när det behövs. Men jag kommer från Equmeniakyrkan, och jag önskar att jag hade hittat en Equmeniaförsamling för jag saknar frikyrkan. Jag har växt upp i Equmenia under min uppväxt och har alltid trivts bäst i Equmenia, Pingst har aldrig varit min grej. Mamma, syster och pappa är med i Equmenia, min bror är med i Pingst. Det är ju min uppväxt och bakgrund.

Levde du i en församling när du förstod att du älskade Linn?

Inte så att jag gick på gudstjänst varje söndag, jag hade inte riktigt hittat en församling som jag kände mig hemma i. Linn och jag träffades på Hönökonferensen så vi träffades i en frikyrklig kontext och kommer båda från frikyrkan. Vi gick på möten tillsammans under den där första tiden innan vi egentligen hade förstått att vi älskade varandra, och kände ändå någonstans att detta var på väg någonstans... Det var väl först då jag egentligen förstod hur heteronormativa församlingarna är, då när jag höll på att ta ett steg ut. När man är en del av normen, som jag ändå var innan jag träffade Linn, så hör man inte på samma sätt alla de här subtila sakerna som stänger ute människor, även om de inte är medvetna om det. Då är det inte så kul att gå på gudstjänsten, då väljer jag en uttryckligen positiv församling för jag orkar inte lyssna på det där subtila.

Tänker du att din relation till kyrkan hade sett annorlunda ut om du passat in i heteronormen?

Det är svårt att säga... Till viss del hade jag brytt mig om normer och orättvisor ändå, men det är svårt att säga hur ens församlingsliv hade sett ut om man träffat en annan person, hela ens liv präglas ju av den människa som man väljer att leva med. Just nu är jag och Linn med i en bönegrupp som träffas hemma och ber varje vecka. När vi skulle bjuda dem till bröllopet tvekade vi ganska länge, och var rädda att många inte skulle komma... Men det blev ett långt samtal i gruppen, ett fint samtal, men jag kände ändå att det var jobbigt att de inte hade funderat på det här innan. Och så kom vi! Det är så man får ta sig fram ibland, att vara sig själv och vara beredd på samtal.

Församlinglivet överlag hade nog varit lättare, för man behöver inte tänka lika mycket om man passar in i normen. I många frikyrkor blir det också bara en "fråga", vi är inte två människor utan en fråga. Antingen något som är bra för att en är speciell, eller som ett problem att man är där. Det är inte så att jag önskar att jag hade varit... Eller jo, det är klart jag önskar ibland att jag hade varit norm. Men det handlar kanske om att jag önskar att kyrkan hade varit bättre på att suddat ut normer. Vi är alla olika och kyrkan pratar ofta om att vi ska vara dem vi är, men ibland är det bara till en viss gräns, så länge en passar in.

Oftast är jag öppen, men ibland väljer jag olika strategier. Jag är inte alltid öppen när jag möter människor via jobbet. De ser ju min vigselring, men när de antar att jag är gift med en man orkar jag inte rätta dem. Det är väldigt stor skillnad när någon frågar om jag bor med "någon", eller om jag har familj. Då kan jag förklara hur min familj ser ut.

Finns det något sammanhang i kyrkan där det märks extra mycket att du inte passar in i normen, finns det något sammanhang där du känner dig otrygg?

Det går i perioder, vi trivs bra i vår församling nu men ibland blir jag bara så himla trött på liturgi och orgelmusik. Jag saknar lovsången jättemycket. Jag skulle vilja vara med i ett litet sammanhang, en liten församling där alla är synliga. Och så sneglar jag mot en frikyrklig församling men tänker att här är vi nog inte välkomna, så då blir det så att vi inte går dit. Jag är nog rädd för att bli ifrågasatt eller bli ett problem för någon, så jag väljer att inte gå. På Hönökonferensen är jag inte lika bekväm längre, jag sitter och undrar vad de ska predika om idag. Det är inte lika lätt längre.

Precis när jag och Linn blivit tillsammans gick vi till en frikyrklig församling och under predikan säger pastorn apropå absolut ingenting att han inte viger samkönade par. Jag och Linn bara tittar varandra och undrar vart det kom ifrån, varför säger han en sådan sak här och nu? Han har ju ingen aning om vilka som sitter i hans församling och vad de brottas med. Jag tror inte vissa präster förstår att det inte går att säga att de inte viger samkönade par, och samtidigt tro att de välkomnar samkönade par till sin församling. Vad lägger vi i ordet välkommen? Hela jag verkar ju inte vara välkommen, är det ett av mina ben bara? För hela jag innehåller också vem jag valt att gifta mig med. Det finns ju sådana

där äktenskapssamtalsgrupper, men jag och Linn känner kanske att vi inte kan gå med i en sådan. Det kanske kan bli EKHOs nya grej, att ordna egna äktenskapskvällar? Familjen handlar om livet, och det går inte att särskilja på det.

Det går ju inte att anta att alla i en församling är hetero, att alla ungdomar i den här församlingen kommer vara hetero. Ska den här församlingen vara ett hem för våra ungdomar oavsett vilka de är, vilken församling vill vi vara? Det är så många som aldrig tänkt på sådana frågor. Så många självmord bland unga i Sverige har hbtq-koppling. Kyrkan och scouterna har en jätte viktig uppgift att stötta de här ungdomarna. Men det är som att de inte ser de här ungdomarna, de kanske tänker att den här frågan berör inte oss.

Finns det något positivt med att vara kristen och inte passa in i heteronormen?

Det ena är att jag fått upp ögonen för dem som inte passar in, det är lättare att se dem. Jag har blivit mer medveten om hur sårande språk kan vara. En kompis sitter i styrelsen för en församling, och de hade skrivit ett dokument kring sex och samlevnad inom församling och bad mig om feedback. Men vi sågade det helt totalt, det fanns så mycket ord som kanske inte betyder så mycket när en tillhör normen, men det fanns ingen förståelse för de här orden. De som är i normen har nästan skygglappar, de ser inte dem som är utanför. Det är inte förrän man själv är utanför normen som man ser normen, det öppnar upp ens ögon. Sen är det synd att det ska behöva innebära så mycket när en tar ett steg utanför normen.

Sen är det helt fantastiskt att träffa någon som man älskar! Det är värt allt, även att hoppa utanför normen!

Känner du ibland att du är utanför normen för att du är kristen?

Ja, jag känner mig mer trygg med min tro nu än när jag var yngre, men det är klart att jag inte alltid ropar ut det även om det inte är något jag döljer. Men nu när andra definierar mig som hbtq-person så märker jag att när jag säger att jag också är kristen, så verkar andra som inte är kristna mer harmoniska med en! De har väl fördomar om att kristna är konservativa och trångsynta, men så ser de att jag inte är sån. Nej, jag tycker ändå att det är ganska lätt att vara kristen. Det är svårare att vara människa.

Vad önskar du skulle hända i kyrkan när det kommer till hbtq-frågor och normer?

Jag skulle önska att det inte skulle finnas definitioner, att vi alla får vara dem vi är. En församling där Kristus får vara grunden, och att vi alla lever för att den här världen ska bli en kärleksfullare plats. Bara för att jag numera uppfattas som en hbtq-person så har inte mina kristna värderingar försvunnit, jag har fortfarande en längtan efter att få tjäna Gud. Men så känns det som att andra plötsligt tänker att man är värdelös, nu kan du inte vara kristen längre. Det finns massor av människor på denna jord som inte passar in i kyrkan. Jag önskar att kyrkan kunde förstå att kyrkan inte kan stöta ut människor, utan kyrkan

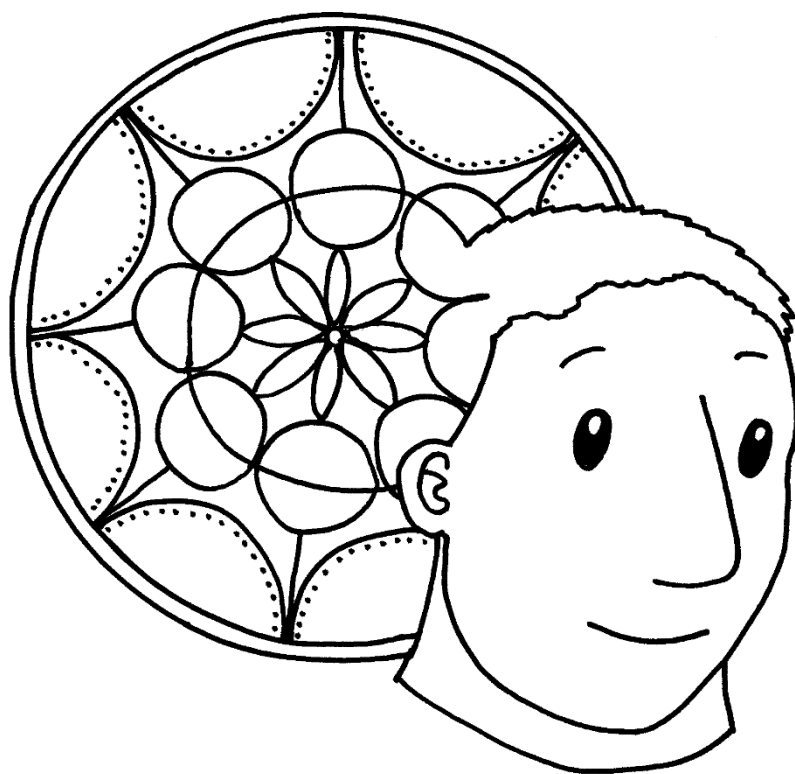
måste kunna visa på kärlek. För hur ska världen förstå att det är kärlek som världen behöver, om inte kyrkan kan visa det? Så jag önskar att kyrkan skulle förstå att det här inte är en så stor fråga, inte ens en fråga överhuvudtaget. Vi är människor och det räcker. Vi får be för ljus i församlingarna, det här kommer inte lösa sig av sig självt.

Diskussionsfrågor

- ❖ Mirkam orkar inte alltid rätta dem som tror att hon är gift med en man, men uppskattar när människor ställer inkluderande frågor såsom om hon bor med någon eller har familj. Har du några förslag på hur språket i kyrkan kan bli mer inkluderande, t.ex. inkludera fler sorters familjer?
- ❖ Miriam nämner att många ungdomar som tar sitt liv är hbtq-personer. Hur kan kyrkan stötta unga hbtq-personer? Vilket ansvar och vilka möjligheter har kyrkan i att motverka hbtq-fobi i samhället?
- ❖ Miriam berättar att människor hon träffar verkar mer harmoniska med hennes kristna tro när de får veta att hon är gift med Linn. Varför tror du att det är så? Vilka fördomar finns mot kristna människors attityder i hbtq-frågor?

Intervju: Pål

Jag heter Pål och identifierar mig som en homosexuell man. Jag är uppvuxen i ett kristet hem på det viset att vi bad aftonbön ibland och att jag var med i de aktiviteter som erbjöds i kyrkan, som söndagsskola och juniorer. Men vi gick liksom inte i kyrkan precis varje söndag. Vår familj umgicks en del med prästfamiljen på orten och jag intresserade mig tidigt för de bibliska berättelserna genom skolans bibliotek, det fanns tidigt en plan om att bli präst. Innan jag började skolan ska jag ha tagit en köksstege, lagt ett tyg över och klättrat upp halvvägs på den med en uppslagen psalmbok. På högstadiet fick jag ett stipendium

baserat på goda kunskaper i ämnet religion och de kunskaperna hade helt sin grund i att jag hade läst de bibliska berättelserna, jag kunde ju dem utan och innan. Det där med teologi och prästyrket har kommit tillbaka till mig i tanken då och då.

Har du kommit ut i församlingen eller i kyrklig miljö? Och hur var det i så fall?

Så länge jag bodde hemma var jag ju i garderoben, dels för mig själv och sedan så småningom för andra. Jag kom ut när jag pluggade i Vasa i Finland och då var jag ju inte så engagerad i församlingslivet egentligen, men av någon anledning ställde jag upp i kyrkovalet. Även om jag precis bara börjat komma ut så förstod jag att folk visste vem jag var.

Mitt under den mandatperioden så ordnade vi Pride. På den tiden hade vi en tradition att det var vartannat år i Helsingfors och vartannat år någon annanstans. Det var Finlands motsvarighet till RFSL, Seta, som var arrangör. Efter ett sent avhopp från en annan stad så tog jag beslutet som ganska ny engagerad i Vasaföreningen att vi skulle ordna Pride i Vasa. Temat för den festivalen var "Konst och tro". Vi jobbade ganska hårt med det här temat när det gällde seminarier och annat, det var en självklarhet för oss att vi skulle ha en regnbågsmässa. Vi visste inte hur, men vi skulle ha en regnbågsmässa. Jag tog kontakt med kyrkoherden som sa till oss att komma in med en skrivelse till både finska och svenska församlingsråden. Även om Vasa ju är en universitetsstad så ligger den ju i det finska Österbotten som är religiöst konservativt. Men med en kyrkoherde som var positiv

backade den finska delen och lät oss ha regnbågsmässa. Då fick jag höra att "då förstår vi varför du ställde upp i kyrkovalet." Det var på ett vis som att komma ut i församlingen.

Men då hade du en roll som medgav detta engagemang, det var det som var din uppgift så att säga? Kan det vara lite lättare på sätt och vis i en roll som engagerad och förtroendevald?

När jag var engagerad Seta i Finland var partnerskapslagen aktuell i debatt ett par gånger. Att partnerskapen var uppe till behandling är nära kopplat till att jag kom ut ur garderoben. Jag var så trött på allt som hänt i de debatterna att jag hade tänkt skriva en insändare. Jag hade kommit ut för mina närmaste vänner, men inte för min familj och övriga bekanta. Men innan jag hann göra det jag fick jag ett samtal av Vasabladet som ville göra en intervju med mig. "För det är väl så att du är bög?" Det blev det en artikel med namn och allt, de erbjöd att vi kunde göra en anonym intervju, men jag sa att vi kör. Då blev jag så illa tvungen att berätta för mina föräldrar eftersom det skulle komma i tidningen.

Finns det någon situation eller sammanhang där du känner dig otrygg som hbtq-person i kyrkan?

Den rädslan blev jag medveten om vi ett speciellt tillfälle. Vi hade startat upp en föräldragrupp i Vasa. Där var det en mamma som berättade när hon hade varit tvungen att resa sig upp och gå ut ur kyrkan för att hon blev så illa berörd under den allmänna förbönen när prästen bad att riksdagen skulle ta sitt förnuft till fånga och inte rösta igenom partnerskapslagstiftningen. Ända sedan dess, jag har väl aldrig varit helt säker på att få stöd från kyrkan. Så när jag tog examen önskade jag mig saker som folk brukar ge till de som gifter sig, kaffeservis och sådant. Jag tänkte väl att jag aldrig skulle få gifta mig. Efter berättelsen i föräldragruppen satt jag ofta som på nålar när det kom till predikan och förbön. Speciellt i förbönen blir jag liksom alert och lyssnar.

En gång har jag varit med om att tvingas att ta ställning och det var här i Göteborg. Då var det en präst som började sin predikan med att "Gud skapade mannen och kvinnan och därav finns det bara en kombination". Då gick jag ut. En undermedveten beredskap tror jag att jag har haft, så när prästen började så kände jag att det här klarar jag inte att lyssna på. Jag var ju där med kören och sjöng så jag förstod ju att jag inte kunde gå hem. Vi stod uppe på körläktaren så den prästen märkte ju säkert inte någonting, det var väl ingen annan än min kör som förstod vad som hände. Den kören som jag sjunger i övar i en kyrka och jag vet ju var de prästerna står. De gånger jag är där så har jag kören som ett tryggt sammanhang runt mig. Jag har ju en del bögkompisar i kören och en av dem frågade varför jag gick ut. "Men herregud hörde du inte vad prästen sa?" frågade jag. "Nej", svarade han, "jag lyssnar ju aldrig." För honom blev det inte ett problem eftersom han inte är troende. Han stänger bara av. Jag är ju troende så då blir det annorlunda. Jag är ju van vid den

konservativa hållningen från Finland och vet jag att liknande åsikter kanske finns så sitter jag på helspänn och väntar på att det ska komma något. Det kan inte hjälpas.

Jag har också varit med om situationer när jag ingått i en paneldebatt där attityden varit "vi hatar synden men älskar syndaren". En gång berättade en i församlingen att de inte hade några problem med homosexuella eftersom de känner mig och att jag sjunger gospel i deras kyrka varje tisdag. Jag blev arg, de utnyttjade ju mig för att berätta hur bra de var! I dagens läge hade jag ju kunnat svara för mig på ett annat sätt. Ett annat exempel utanför är ett möte med dåvarande ordföranden i Kristdemokraterna i Finland, folkjär och trevlig. Vi skulle banda en tv-intervju. Så länge det bandades så gjorde han inte ett enda övertramp. Men under kaffepausen sa han plötsligt: "Nog måste du väl hålla med om att det är lite onaturligt detta som ni håller på med?". Vad ska man svara på sånt?

Tror du att din plats i kyrkan hade sett annorlunda ut om du varit heterosexuell?

Kanske. Men då är det nog mer sammankopplat med att hela mitt liv hade sett annorlunda ut. Jag hade ju inte fått en servis när jag tog examen till exempel. Om man inte tror att man ska kunna gifta sig så går man ju inte ut och söker efter någon för att gifta sig med heller. Jag förstod att det fanns en kristen hbtq-rörelse i Sverige som drev äktenskapsfrågan. På ett vis har jag utgått från att jag har ett utrymme i kyrkan som hbtq-person eftersom jag var med och ordnade regnbågsmässor. Det fanns andra bögar, äldre, som tyckte att vi inte kunde begära hur mycket som helst. Det är ju samma sak med servisen. Jag trodde inte jag skulle kunna gifta mig i kyrkan och då nöjde jag mig med att få vara i kyrkan. Men nu kan jag tänka att om jag skulle flytta tillbaka till Finland, varför skulle jag flytta till ett land där jag inte är jämställd? På så vis skulle jag säga att den finska kyrkan begränsar min möjlighet att flytta hem igen om jag skulle vilja det. Skulle jag flytta dit så skulle det vara på grund av mina föräldrars behov av omsorg.

Hur är det att vara kristen i ett hbtq-sammanhang?

Det är inte alltid så självklart. Jag har inte varit engagerad inom EKHO utan inom RFSL som är religiöst obundet så det finns en slags icke-religiös norm där. Men flertalet i RFSL är inte särskilt medvetna om att den normen finns. De menar att RFSL inte förbjuder någon att tro men jag brukar påtala att det kan vara obekvämt att vara öppen med sin tro ändå. Jag kan förstå att relationen till kyrkan är problematisk för många som blivit fördömda av den. Det förväntas nästan av en medveten hbtq-person att göra ett politiskt statement genom att gå ur kyrkan, även om jag själv aldrig tänkt tanken. Problemet med att folk inte vågat vara öppna med sin tro är ju att det inte går att identifiera andra kristna heller. Troende människor blir på så vis osynliggjorda.

Finns det något du tänker skulle behöva hända i hbtq-frågor i kyrkan?

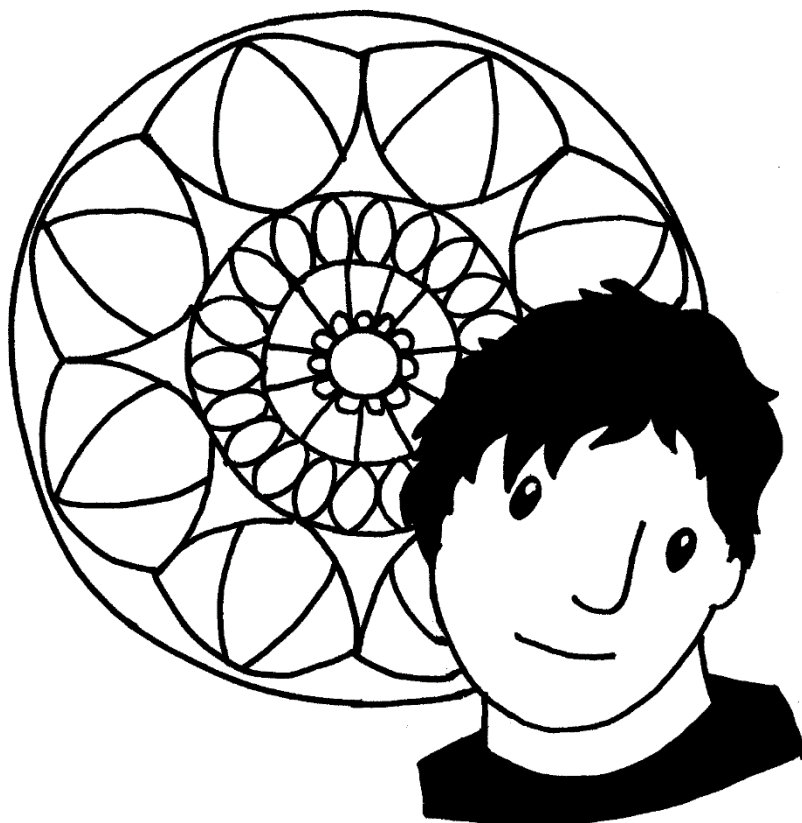
Jag tycker nog att Svenska kyrkan som helhet lever upp ganska bra till mina förväntningar ur ett hbtq-perspektiv. Visst skulle kyrkan kunna utvecklas ur ett normkritiskt perspektiv. Kanske ett nytt sätt för en folkkyrka att förhålla sig till syndabekännelsen? Att titta på de normer som vi är med och upprätthåller och som är utestängande? Jag tycker kanske att kyrkan kunde gå till sig själv och titta på detta och ställa sig frågan vilka normer som är goda och vilka normer vi kan ifrågasätta. För mig är det samma sak att vara sann mot mig själv och att vara sann mot Gud. Därför blir synden också för mig ett avsteg mot detta, också att inte vara sann mot sig själv och Gud.

Diskussionsfrågor

- ❖ Pål kom ut i sammanhang där han var engagerad och förtroendevald. Tänker du att det är lättare att komma ut i ett sammanhang där en har en tydlig roll eller inflytande? Varför eller varför inte?
- ❖ Pål berättar att han satt som på nålar under gudstjänsten. Har du någonsin känt så i kyrkan och varför? Vad innebär det att inte känna sig lugn och trygg under gudstjänst?
- ❖ När Pål tog examen önskade han sig en servis, eftersom han inte trodde att han skulle kunna gifta sig. Hur tror du att det påverkar synen på ens framtid om möjligheten att säga ja till sin kärlek inför släkt, vänner och församling inte finns på grund av vem en är och älskar?
- ❖ Vad tänker du att det betyder att vara sann mot sig själv, och vad betyder det för ens gudsrelation?

Intervju: Viktor

Jag heter Viktor, jag definierar mig som homosexuell och använder pronomenet han. Jag växte upp på landet och började gå i kyrkan i konfirmationsåldern, Kyrkans ungdom och Credoaktiviteter (Kristen studentrörelse). Senaste åren mer sporadiskt, kanske två tre gånger om året och besökt gudstjänster tillsammans med RFSL ungdom på senare år. Jag har inte kommit ut men inte heller undanhållit något.

Finns det något sammanhang eller någon situation i kyrkan där du känner dig otrygg?

Kanske i Kyrkans ungdom där olika människor som var utanför i skolan samlades. Fastän alla var annorlunda på något sätt hade många väldigt starka åsikter om mig som homosexuell. Vår präst var, och är nog fortfarande, emot kvinnliga präster. Grannkyrkan var också motståndare till kvinnliga präster. På konfirmationslägret fick jag höra att Gud inte har något emot att du är homosexuell men han skulle föredra om det inte var så.

Tror du att din plats i kyrkan sett annorlunda ut om du hade varit straight?

Om jag varit en heterosexuell person så hade min plats i kyrkan sett annorlunda ut på så vis att jag varit en i normen. Man hade haft mer att dela och prata om. Jag råkade hitta ett gäng med människor som är lite missanpassade precis som jag själv, men när jag började gymnasiet och började hänga på RFSL så träffade jag människor som sa till mig att "du är perfekt precis som du är" och där fanns det människor som sa att de också var troende och hbtq. Så varför skulle jag försöka komma till kyrkans aktiviteter, skulle det vara ett självskadebeteende att fortsätta gå till kyrkan? Jag har ju hittat kyrkan i RFSL. Mitt främsta behov var umgänge, min tro och allt det där bär jag ju ändå på varje dag. Jag har alltid mitt kors runt halsen som påminner mig.

Hur det är att vara kristen i hbtq-sammanhang?

Ja då kommer vi ju in på detta med den ideala stereotypa hbtq-personen som ska vara queer, feminist, gärna lite vänster, normkritisk och helst rasifierad. Då är du den ideala hbtq-personen kan man säga, och i det idealet passar det inte att vara troende. Om någon tycker att det är fel av mig att vara troende kör jag ofta på att försöka vara lite ironisk: "Jag tror på min tomte och du tror på din tomte." Jag är inte rädd för att provocera när det kommer till religion. Det finns ju en ganska snäv bild av hur en troende människa ska vara. Det hjälper ju inte att jag är en lång vit man som faller innanför normen i de flestas ögon. Att kalla sig själv troende då kan vara provocerande i vissas ögon. "Det är ju lätt för dig att vara troende" kan jag få höra. Det stör jag mig också på.

Kan du berätta om goda upplevelser av att vara kristen hbtq-person?

Ibland har vi åkt runt med RFSL-ungdom i mini-bussar på första advent och gått på gudstjänst tillsammans. Vi är en ganska kramig grupp och har lätt att fatta varandras händer. Vi försöker ta kontakt människor som sitter i närheten i kyrkbänkarna som ofta blir ganska chockade, men det är ju för att vi är en trygg grupp som visar varandra kärlek som vi kan göra det. Men då jag var med i Credo var det var ju också väldigt starka sammanhang. På typ läger kunde vi vara i en liten by som nästan invaderas av kristna ungdomar som kunde samma sånger, det blev en slags eufori. Med musik, kyrkklockor, alla är glada och det är ett bra band som spelar, alla dansar och i den här lilla torra kyrkan så där folk bara sitter och nickar och bockar så är det plötsligt som en stor folkfest. Folk grät tillsammans. En gång var jag på en ekumenisk gudstjänst och jag gick fram för förbön, killen som bad för mig och jag kramades. Vi slutade inte kramas och jag grät lite. Då kom en präst fram till oss och frågade hur det var. Även om jag inte var särskilt öppen med vem jag var så var det en fin stund. Det är sådana grejer som jag tycker att folk som inte går i kyrkan missar. Jag stod och bad med en person jag aldrig träffat förut och vi kramades i typ en kvart.

Finns det något som du tycker skulle behöva hända i kyrkan när det kommer till hbtq-frågor?

Ja jag tycker att de präster som av samvetsfrihet inte vill viga samkönade par och jobbar i en kyrka som tagit beslut om att den ska viga alla ska byta kyrka. Jag tycker att vi måste ha nolltolerans för homofobi och transfobi också, just i kyrkan dit människor kommer för att få tröst. Ska det då göras skillnad på människor? Det blir ju extra allvarligt när det gäller konfirmander på landsbygden. Om det finns en präst i församlingen som har konfirmander och den är homofob så letar kanske inte en tonåring upp en kyrka en mil bort där värderingarna är schysstare.

Diskussionsfrågor

- ❖ Viktor beskriver erfarenheter av starka normer i både kristna grupper och hbtq-sammanhang. Vilka likheter tycker du finns mellan de två olika gemenskaperna när det kommer till samhörighet och normer?
- ❖ Viktor frågar sig själv om det skulle kunna vara ett självskadebeteende att fortsätta gå till kyrkan. Vad tänker du om det?
- ❖ Går det att hitta en församlingsgemenskap utanför kyrkan? Vad betyder ord som kyrka och församling för dig?

Personlig berättelse: Pernilla

Resan till mig själv

I över 20 år hade jag varit med i denna frikyrkoförsamling. Jag gifte mig med en man som också var medlem där, vilket också hans familj varit sen många år. Under åren fick vi flera barn. Vi var båda engagerade i församlingens arbete på olika sätt. Jag fungerade bland annat under min senare tid i församlingen som lovsångsledare. Utåt sett var vi den perfekta familjen, med det perfekta äktenskapet. Vårt hem var öppet och genomströmningen av människor var stor.

En dag anslöt sig en annan familj till församlingen. Vi hade barn i samma åldrar, och mamman i den familjen och jag började prata. Hon hette Malin. Vi trivdes väldigt bra i varandras sällskap och en intensiv och djup vänskap uppstod. Den växte sig snart starkare och starkare, och en förälskelse uppstod. Jag ville vara med henne så ofta jag fick tillfälle. Aldrig hade vi kunnat dela med någon annan, vad vi nu kunde dela med varandra. Aldrig hade vi velat vara så nära någon annan, som med varandra. Något nytt i livet hade uppstått, både skälvande, skrämmande och fullkomligt livsbejakande och underbart. Tänk att det inte var fel på mig, som jag så ofta, på olika sätt, blivit påmind om. Jag kunde verkligen känna, på alla sätt.

Jag tänkte ta ut skilsmässa från min man. Så jag berättade för dem jag ledde lovsång tillsammans med, att vi skulle separera. Samma dag blev jag förbjuden att leda lovsång, helt utan dialog. Min man fortsatte obehindrat med sina uppgifter.

Misstankar från pastorer, om att det var mer än vänskap mellan mig och Malin, lät snart höra av sig. En dag, när Malin vattnade blommor hos bortresta vänner, knackade det på dörren. Utanför stod två pastorer och bad att få tala med henne. De hade blivit informerade om att hon fanns att nå, just där, just då. De konfronterade henne på ett mycket obehagligt sätt, med sina misstankar. Hon blev mycket skrämmd och förnekade vår relation. De uppmanade henne att inte ha någon vidare kontakt med mig. Malin och jag hade tidigare planerat en utflykt tillsammans med våra barn dagen därpå, och berättade

om detta för pastorerna vid konfrontationen. De tillät henne att göra som vi planerat, för barnens skull, men efter det skulle all kontakt upphöra.

Malin och jag klarade inte att bryta kontakten. Det vi kände kunde inte bara försvinna, för att någon annan bestämt det. Hur skulle vi kunna gå vidare och låtsas som att inget hade hänt? Hon var livrädd att någon skulle upptäcka oss. Jag blev, av en pastor, ombedd att hålla mig ur vägen för Malin och hennes man. Hon mådde mycket, mycket dåligt. Så även jag. Förstepastorn, Hans, bemötte mig som om jag vore luft. Jag fanns inte, ignorerades. Än värre var det för Malin som hade en högre position i församlingen än jag. Hon blev riktigt illa utsatt. Respekten för var och en av oss, som människor med värde och känslor, uteblev totalt. Flera av de kommande söndagarnas predikningar, var riktade direkt till oss. "Känner du att synden tagit över ditt liv, som ett träd täckt med svarta löss?" Pastorns svarta, dömande blick riktades direkt mot mig, där jag satt i bänken. Jag kände en önskan om att få slippa leva. Allt det fina, fantastiska, underbara och livsbejakande, som jag fått upptäcka kunde finnas mellan två människor, fick inte finnas där. Jag fick inte finnas. Allt som faktiskt var jag, fick inte finnas. Nu när jag hade hittat mig själv. Hans förbjöd all kontakt mellan mig och Malin. Inga samtal, inga sms och absolut inga möten. Det fördes samtal över våra huvuden. Minsta blick mellan oss i kyrkan registrerades.

Jag drabbades av självdestruktivitet och ätstörningar. Grundligt och effektivt började jag försöka skala bort bit för bit av mig själv. Grundligt och effektivt skulle jag sluta känna, sluta känna kärlek till en kvinna. Förbönsledarna i församlingen bad att självdestruktivitetens demon skulle lämna min kropp. Jag skalade så effektivt, att läget blev medicinskt akut. En vän beställde tid på vårdcentralen och tog med mig dit. De tog massa prover. När min läkare ringde till mig dagen efter, var Malin hos mig, trots förbudet. "Du måste åka till akuten på sjukhuset med en gång, för ditt hjärta kan stanna när som helst. Jag har redan ringt dit, så de vet att du kommer", sa min läkare i andra änden av luren. Min bil stod utanför. Jag var i så dåligt skick att jag omöjligt kunde köra själv. Malin var förtvivlad och grät. Hur skulle hon göra? Hon fick ju inte ens träffa mig. Hon plockade med skälvande händer upp sin telefon och tog kontakt med Hans och förklarade det akuta läget. Malin frågade om hans tillåtelse att köra in mig. "Nej, det får du inte!", var hans tveklösa svar. Malin vågade inte trotsa honom, utan lämnade mig där och då, och jag fick själv försöka få tag på någon som kunde köra in mig. En lång sjukskrivning följde.

Några kämpiga månader senare, hade jag med vårdens hjälp, lyckats få mina livsfunktioner tillbaka. På en konferens gjorde Malin till slut ett val, att än en gång utsätta sig för demonutdrivning, och lämnade mig. Hon bekände för Hans att de hade haft rätt angående vårt förhållande. Gud skulle belöna henne i himlen. Världen rämnade under mina fötter. Jag befann mig på avgrundens totala botten. Efter tre dygn av sömnlöshet, hämtades jag av en kvinna i församlingen. De ville hjälpa mig, sa de. Jag fick tvinga min kropp att röra sig, och satte mig i bilen. Vi åkte mot kyrkan. Ute i hallen mötte pastor Hans mig nu med öppna armar och en kärleksfull blick. Vi gick tillsammans in mot det rum där det skulle ske, där de homosexuella demonerna skulle drivas ut. Där min sexualitet skulle "återställas..." Jag visste vad som förväntades av mig och agerade därefter. Efter

ytterligare tre dygn hamnade jag på psykakuten, efter ett tre timmar långt panikångestfall.

En tid senare berättade jag att jag upplevt det som ett stort övergrepp och ifrågasatte deras agerande. "Det som var så vackert", svarade mig en av kvinnorna då. Efter detta har jag slutat gå till den kyrkan. Jag kan inte rent fysiskt närma mig kyrkan utan att panikångesten kramar mig hårt. Mina barn finns kvar i den församlingen. De får lära sig att det är fel att vara homosexuell, att homosexualitet är en synd. De är rädda att deras mamma ska hamna i helvetet. Jag träffade församlingens andra pastor vid ett tillfälle några månader senare, då han kom hem till mig. Jag förklarade att jag är rädd för vad andra människor gör med mina barn, att jag är rädd för vilken lära som präntas in i mina barns huvuden! "Jag förstår det", svarade han. Jag bad honom läsa en bok om homosexualitet och Bibeln, men han svarade att han inte var så bra på att läsa... Han hade sin åsikt klar för sig och ville inte läsa något som kunde få honom att ändra åsikt.

Jag har hittat sanningen om mig, men jag får inte finnas. Jag, en kvinna i medelåldern, blir fråntagen rätten att tänka och känna själv. Det som skrämmer mig mest, är att uppfattningen om att homosexualitet är fel, ärvs från generation till generation i kyrkor idag, utan att någon ens reflekterar över och ifrågasätter detta. Auktoriteter talar om för mina barn att homosexuella, alltså deras egen mamma, riskerar att hamnar i helvetet. Att det hon gör är fel, bara genom att hävda rätten att få älska den hennes hjärta väljer. Jag vet att flera i denna församling, inte är av denna uppfattning. Men ingen vågar ställa sig upp och säga att nu får det vara nog. Det är få som vet vad som händer där, i den inre kretsen men jag vet, alltför väl. Det höll på att kosta mig livet, och inte bara det. Kampen om att få vara precis den jag är, fortsätter varje dag... I församlingen möts jag av en total ovilja att behandla alla människor lika. Man förfäras sig över hederskulturen i andra religioner, i andra sammanhang, men ser inte den väl utbredda hederskulturen de själva bedriver. Precis här, nu, i Sverige 2015. Många människor far illa. Endast för att de vill ha samma rätt att älska som alla andra. Man använder Gud som redskap att trycka ner, förfölja och förbjuda människor att älska. Gud som är kärlek.

Diskussionsfrågor

- ❖ Pernilla beskriver hur hon drabbas av självdestruktivitet och ätstörningar. Vilket ansvar har pastorerna för hur deras agerande påverkar en församlingsmedlem på det här sättet?
- ❖ Pastorerna kontrollerar Pernilla och Malins liv, bestämmer över hur två vuxna människor får umgås eller inte. På vilka grunder tror du att pastorerna anser sig ha rätt att göra det?
- ❖ Vilket stöd anser du att en församling borde kunna ge en församlingsmedlem vid en kris? Hur kan en församling eller pastor stötta en människa som drabbats av psykisk ohälsa?
- ❖ Pernilla är orolig för sina barn som också lever i församlingen. Vad tänker du om betydelsen av hbtq-frågor i församlingar för de barn och ungdomar vars föräldrar är hbtq-personer?

Avslutande reflektioner

Det finns många olika perspektiv och ett brett spektrum av känslor, tankar, åsikter och teologiska ställningstaganden när det kommer till hbtq-frågor i kyrkan. Men en sak är säker: hbtq-frågor är det mest brännande ämnet i den svenska kyrkligheten idag.

Kyrkan har under kyrkohistoriens gång motarbetat hbtq-personers rättigheter att leva och finnas i församling och samhälle. Men vår undersökning visar också att stora förändringar har ägt rum.

Andra menar att hbtq-frågor fått ett orimligt stort utrymme i kyrkan. I kommentarer och intervjuer finns ifrågasättande av betydelsen av att prata om normer, identitet och sexualitet. Andra menar att utvecklingen går för fort utan eftertanke. Vi tror inte att utveckling mot jämlikhet och allas lika värde kan gå för fort. Men vi tror att förtryck kan följas av rekyl, att uttalanden mot hbtq-personers rättigheter kan mötas av skarp kritik och skada förtroendet för kyrkan. Samtidigt ser vi att förändringar på ytan – i teologi och ritualer – också måste följas av förändring på djupet – i människors hjärtan. Det tar tid. I kommentarer och i intervjuerna sägs det ibland att samhället har förändrats, och att kyrkan också hänger med i dessa förändringar. Det som möjliggjort dessa förändringar är såklart människor. Det handlar om att tystnaden har brutits, att hbtq-personer blivit synliga och pratat om sina erfarenheter i sina församlingar. Frågorna har fått ansikten. Förändringarna har krävt organisering, uthållighet, tålamod och ett oändligt stort mod från de människor som gått före oss. Tack för det, kära syskon. Vår förhoppning är att denna rapport skall bidra till ytterligare steg i den förändring som redan pågår.

Enkäten, församlingsintervjuerna och intervjuerna med kristna hbtq-personer bekräftar att mycket har hänt men att kyrkorna också har mycket kvar att göra innan de kan bli församlingar för alla, som inte utesluter, förtrycker eller osynliggör människor enbart på grund av vilka de är eller vem de älskar. Hbtq-personer finns överallt i våra församlingar. Både i söndagsskolan och i predikstolen.

Följebrev till enkätundersökningen i projektet Församling för alla?

Föreningen EKHO Göteborg (ekumeniska grupperna för kristna hbtq-personer) kommer under 2014 genomföra första delen i projektet Församling för alla? som är en enkätundersökning om hbtq-personers villkor i kristna församlingar i Västra Götaland.

Syftet med enkäten är att undersöka hur situationen för hbtq-personer i kristna församlingar ser ut idag. Dock är det inte församlingsmedlemmarnas upplevelser vi undersöker, utan hur församlingens ledning och företrädare förhåller sig till hbtq-frågor. Vi är väl medvetna om att frågan kan väcka diskussioner och starka känslor, de berör människosyn, bibelsyn och det som ligger oss allra närmast: vår identitet. Vi förväntar oss vitt skilda svar och uppfattningar. Syftet med projektet är att få en överblick över läget just nu och att uppmuntra till samtal.

Efter enkätundersökningen kommer ett urval av församlingarna tillfrågas att medverka i en uppföljande intervju, för möjlighet att utveckla sina tankar och resonemang.

Att delta i undersökningen är naturligtvis frivilligt. Ert besvarande av enkätundersökningen är anonymt: ni kan vara trygga i att ingen enskild församling kommer namnges under arbetet, varken i den skriftliga sammanställningen eller i media. Ni har dock tilldelats ett referensnummer, detta använder vi för att sammanställa svarsfrekvensen och som underlag för utskick av påminnelser.

Enkäten skickas ut till nästan alla församlingar i Västra Götaland och vi är tacksamma för svar innan 31 maj. Enkäten kan också besvaras i ett internetformulär. Ni väljer själva vem eller vilka i er församling som är lämpliga att besvara enkäten. Den kan till exempel besvaras av församlingsledning, kyrkoråd, ungdomsledare, förtroendevalda, präster, pastorer etc.

En liknande undersökning publicerades av föreningen 2002. Projektet Församling för alla? finansieras av EKHO Göteborg och Rättighetskommittén i Västra Götaland. Vi som driver projektet är Anna-Karin Caspersson, verksamhetsutvecklare på EKHO Göteborg, och Johanna Wickberg, projektmedarbetare och ansvarig för EKHOs verksamhet för unga vuxna.

Kontakta oss gärna om ni har frågor eller funderingar!

Johanna Wickberg

Projektmedarbetare

johanna@ekho.se

Anna-Karin Caspersson

Verksamhetsutvecklare EKHO Göteborg

anna-karin@ekho.se

EKHO Göteborg är en kristen förening för hbtq-personer (homo-, bisexuella, transpersoner och queerpersoner) som varit verksam i Göteborg sedan 1981. Vår verksamhet syftar till att vara en befriande gemenskap för kristna hbtq-personer och verka för ökad kunskap om hbtq och hiv i kristna församlingar. Mer info finns på vår hemsida: www.ekho.se

Församling för alla?

Enkätundersökning

Föreningen EKHO driver projektet Församling för alla? som genomförs i syfte att belysa hur situationen för hbtq-personer i kristna församlingar i Västra Götaland ser ut idag. Deltagandet i enkätundersökningen är anonymt: ni kan vara trygga i att ingen enskild församling på något sätt kommer namnges, varken i den skriftliga sammanställningen av projektet eller i andra forum. Ni har dock tilldelats ett referensnummer, detta använder vi för att sammanställa svarsfrekvensen och som underlag för utskick av påminnelser. Enkäten sänds till så gott som alla församlingar som representeras i Sveriges Kristna Råd. Därför kan vissa frågor uppfattas som att de inte är anpassade till just er församlings specifika organisation, vi ber om överseende med detta.

Vi önskar svar innan 31 maj. Enkäten kan besvaras genom att fylla i denna blankett och återsända i det bifogade svarskuvertet, men ni kan också nå enkäten som digitalt formulär på adressen: www.surveymonkey.com/s/ekho_goteborg och då är det viktigt att ni anger ert referensnummer. Internetenkäten är endast tillgänglig till den 26 maj.

Ni väljer själva vem eller vilka i er församling som är lämpliga att besvara enkäten. Vissa frågor har svarsalternativ där ni kan ange vad som förmodligen är möjligt, dvs. er personliga uppfattning av läget. Denna utformning beror på förståelse för att många församlingar ännu samtalar om frågan med skilda uppfattningar eller att frågan kanske inte varit aktuell att resonera kring förut. Svaren bygger då på er personliga kännedom om församlingen.

Längst bak finns en ordlista, titta gärna igenom den!

1) Församlingens referensnummer: _____

2) Församlingen har _____ antal medlemmar.

3) Är det möjligt för en församlingsmedlem som kommer ut som homosexuell att fortsätta vara medlem och en del i församlingens gemenskap?

- Ja
- Ja, om denne inte lever i en samkönad relation
- Förmodligen ja
- Förmodligen problematiskt
- Nej
- Vet ej

Kommentar: _____

4) Är det möjligt för en öppet homosexuell person att bli medlem och en del i församlingens gemenskap?

- Ja
- Ja, om denne inte lever i en samkönad relation
- Förmodligen ja
- Förmodligen problematiskt
- Nej
- Vet ej

Kommentar:_____

5) Är det möjligt för en församlingsmedlem som kommer ut som bisexuell att fortsätta vara medlem och en del i församlingens gemenskap?

En bisexuell person har förmågan att bli kär och attraherad av personer oavsett kön.

- Ja
- Ja, om denne inte lever i en samkönad relation
- Förmodligen ja
- Förmodligen problematiskt
- Nej
- Vet ej

Kommentar:_____

6) Är det möjligt för en öppet bisexuell person att bli medlem i församlingen en del av församlingens gemenskap?

- Ja
- Ja, om denne inte lever i en samkönad relation
- Förmodligen ja
- Förmodligen problematiskt
- Nej
- Vet ej

Kommentar:_____

7) Är det möjligt för en församlingsmedlem som kommer ut som transperson att fortsätta vara medlem och en del i församlingens gemenskap?

Transpersoner är människor som genom sitt könsuttryck eller sin könsidentitet inte följer den förväntade normen i att vara man eller kvinna. Se gärna ordlistan.

- Ja
- Förmodligen ja
- Förmodligen problematiskt
- Nej
- Vet ej

Kommentar:_____

8) Är det möjligt för en transperson att bli medlem och en del i församlingens gemenskap?

- Ja
- Förmodligen ja
- Förmodligen problematiskt
- Nej
- Vet ej

Kommentar:_____

9) Hur skulle ni i församlingens självvård agera och resonera i mötet med en person som i självvårdsamtalet berättar att denne är homosexuell, bisexuell eller transperson?

10) Vilken relevans anser ni att kunskap om hbtq-frågor har i självvård och i möten med människor i kris?

11) Är det möjligt för ett samkönat par att ingå äktenskap och vigas i er församling?

- Ja
- Förmodligen ja
- Förmodligen problematiskt
- Nej

Kommentar:_____

12) Har vigslar av samkönade par förekommit i församlingen?

- Ja
- Nej
- Vet ej

Kommentar:_____

13) Har ni konfirmandundervisning och/eller verksamhet för ungdomar i församlingen?

- Nej (gå till fråga 14)
- Ja: Vilka perspektiv lyfts i ungdoms- och konfirmandundervisningen när det kommer till homosexualitet, kön och normer?

14) Tas samlevnadsfrågor och äktenskapssyn upp i församlingens undervisning och vilka perspektiv lyfts då? Berörs samkönade relationer?

15) Kan en öppet homosexuell eller bisexuell person vara engagerad som ideell medarbetare i församlingens verksamhet?

- Ja
- Ja, om denne inte lever i en samkönad relation
- Förmodligen ja
- Förmodligen problematiskt
- Nej
- Vet ej

Kommentar:_____

16) Kan en transperson vara engagerad som ideell medarbetare i församlingens verksamhet?

- Ja

- Förmodligen ja
- Förmodligen problematiskt
- Nej
- Vet ej

Kommentar: _____

17) Kan en person som är öppet homosexuell, bisexuell eller transperson sitta i församlingens styrelse/kyrkoråd eller inneha annan post i beslutande ställning?

- Ja
- Förmodligen ja
- Förmodligen problematiskt
- Nej
- Vet ej

Kommentar: _____

18) Är det möjligt för en person som är öppet homosexuell eller bisexuell att vara anställd som präst eller pastor i församlingen?

- Ja
- Förmodligen ja
- Förmodligen problematiskt
- Nej
- Vet ej

Kommentar: _____

19) Är det möjligt för en transperson att vara anställd som präst eller pastor i församlingen?

- Ja
- Förmodligen ja
- Förmodligen problematiskt
- Nej
- Vet ej

Kommentar: _____

20) Är det möjligt för en person som är öppet homosexuell, bisexuell eller transperson att inneha anställning som inte innefattar pastoral/diakonal tjänst i församlingen? (t.ex. administratör, pedagog, musiker etc.)

- Ja
- Förmodligen ja
- Förmodligen problematiskt
- Nej
- Vet ej

Kommentar: _____

21) Finns det eller har det funnits medarbetare i församlingen som varit öppet homosexuella, bisexuella eller transpersoner?

- Ja
- Förmodligen ja

- Förmodligen inte
- Nej
- Vet ej

Kommentar: _____

22) Har församlingsledningen pratat om gemensamma värderingar i hbtq-frågor? Vad har i så fall framkommit i de samtalen?

23) Anser ni att det finns ett behov av kompetensutveckling inom hbtq-frågor hos församlingens anställda, ledning, styrelse etc.?

24) Har EKHO inbjudits till att besöka församlingen för att informera om hbtq och kristen tro? Varför/varför inte?

25) Upplever ni att det skett förändringar i attityder gentemot hbtq-personer de senaste 10 åren, i er församling och/eller i kristenheten i Sverige överlag? Om ja, hur skulle ni beskriva de förändringarna?

Synpunkter på denna enkät: _____

Enkäten har besvarats av (t.ex. församlingsledning, kyrkoråd etc):

Stort tack för att ni bidragit med er tid att samtala, fundera och besvara denna enkätundersökning! Era svar bidrar till kunskap om hur kyrkor och församlingar förhåller sig till hbtq-frågor i Västra Götaland idag.

Efter enkätundersökningen kommer ett urval av församlingarna tillfrågas att medverka i en intervju med EKHO under hösten 2014. Resultatet av enkätundersökningen, intervjuerna och projektet Församling för alla? kommer sammanställas i en rapport som är öppen för alla att ta del av.

Vid frågor eller funderingar går det utmärkt att kontakta oss!

Anna-Karin Caspersson
Verksamhetsutvecklare
anna-karin@ekho.se

Johanna Wickberg
Projektmedarbetare
johanna@ekho.se

EKHO Göteborg
Stora Badhusgatan 6
411 21 Göteborg
www.ekho.se

Hbtq-ordlista [till enkäten]

Hbtq: Förkortning och samlingsbegrepp för homosexuella, bisexuella, transpersoner och queerpersoner.

Heterosexuell: En person som kan bli kär i och attraherad av personer av motsatt kön. Till exempel en kvinna som brukar bli kär i och känner attraktion till män.

Homosexuell: En person som kan bli kär i och attraherad av människor av samma kön. Både män och kvinnor kan vara homosexuella. Till exempel en kvinna som brukar bli kär i och känner attraktion till kvinnor.

Bisexuell: En person som kan bli kär i och attraherad av människor oavsett kön. Tex en person som känner att kön inte spelar roll utan känner att den blir kär i en personlighet. Att vara bisexuell innebär inte polygami eller att leva mer promiskuöst än andra.

Transperson: Ett samlingsbegrepp för människor som genom sitt könsuttryck eller sin könsidentitet inte följer den förväntade normen i att vara man eller kvinna. Att vara transperson handlar inte om sexuell läggning, utan om identitet. Exempel på transpersoner är transexuella och transvestiter.

Transsexuell: En person vars könsidentitet inte stämmer överens med det juridiska kön som tilldelades vid födseln och ofta (men inte alltid) har en vilja att korrigera sin kropp genom hormonbehandling eller kirurgi och byta juridiskt kön, vilket bland annat innebär ett nytt personnummer.

Transvestit: En person som ibland eller alltid, helt eller delvis, klär sig i ett annats köns kläder och attribut. Att vara transvestit handlar inte om att "klä ut sig", utan om att "klä om" och kunna uttrycka fler sidor i sin personlighet.

Queer: Ett begrepp med flera betydelser, men som sammanfattningsvis kan beskrivas som ett gränsöverskridande perspektiv på normer gällande kön och sexualitet.

Referenser

Blomster, Börje. Svensson, Gunnar. *När tystnaden blir människa*. EKHO Göteborg, 2002

Borgström, Eva. *Den moderna homofobin*. Charlie by Kabusa. 2011

Homosexualitet och kristen tro. Pingst. Bokförlaget Libris. 2005

Hälsan och hälsans bestämningsfaktorer för transpersoner En rapport om hälsoläget bland transpersoner i Sverige. Folkhälsomyndigheten, 2015.

Korsväg – Tema: Kyrka under regnbågen. Nr 3-2014.

Litteraturtips

Bibeltolkningens bakgator - Jesper Svartvik

Detta är min kropp - Daniel Enstedt

Feminism och kyrkan - Lina Mattebo

Gud är större, projektet Religion <3 hbt och Svenska Kyrkans Unga

Hatar Gud Bögar? - Lars Gårdfeldt

Inkludera - Frida Ohlsson Sandahl

Kroppslinjer - Signe Bremer

Så att jag kan komma in - Erik Andersson

Vad är queer - Fanny Ambjörnsson

Äntligen - Gabriel Forss

Ordlista

Asexuell: En person inte upplever att den blir kär i eller sexuellt attraherad av andra människor. Utesluter inte kärleksrelationer och är inte detsamma som att vara singel eller leva i celibat.

Bisexuell: En person som kan bli kär i och attraherad av människor oavsett kön. T.ex. en person som känner att kön inte spelar roll utan känner att den blir kär i en personlighet. Att vara bisexuell innebär inte polygami eller att leva mer promiskuöst än andra.

Cis-person: En person vars könsidentitet, könsuttryck, kropp och juridiska kön överensstämmer enligt normen. Cis är latin och betyder "på samma sida". Att vara cisperson kan också enkelt uttryckas som att inte vara transperson.

Drag-king och drag-queen: En person som klär sig som en karikatyr eller karaktär av kvinnligt eller manligt i konstnärligt, politiskt eller underhållande syfte. Räknas ofta inte som en transidentitet.

Ekumenik: Perspektiv eller samarbete mellan kristna kyrkor från olika samfund utifrån att kyrkan är en enhet, trots samfundsmässiga och teologiska skillnader.

FtM: Betyder Female to Male och är ett annat ord för transkille eller transman. Används inte så ofta längre eftersom ordet felaktigt kan tolkas som att en "byter" kön. Se även Transsexuell.

Genus: Betyder socialt kön, både som identitet och som teori. Vårt sociala kön bygger på kulturella föreställningar om kvinnligt och manligt.

Hbtq: Förkortning och samlingsbegrepp för homosexuella, bisexuella, transpersoner och queerpersoner.

Heteronormen: En norm som utgår från att alla är heterosexuella och att heterosexualitet är en förutsättning för att leva ett gott och " normalt " liv. Heteronormen förutsätter också att det bara finns två kön och att alla människor passar in i gängse normer kring män och kvinnor.

Heterosexuell: En person som kan bli kär i och attraherad av personer av ett annat kön.

Homofobi: Rädsla, fientlighet eller nedvärderande attityder mot homosexuella och uttryck för samkönade relationer. Homofobi kan också uttryckas genom osynliggörande, förlöjligande, misstänkliggörande, våld och förtryck. Homofobi kan uttryckas medvetet eller omedvetet, av en enskild individ, en grupp eller ett samhälle.

Homosexuell: En person som blir kär i och attraherad av personer av samma kön. Homosexualitet är en sexuell läggning eller orientering.

Intergender, icke-binär: En person som identifierar sig mellan, i båda eller helt utanför de traditionella könsidentiteterna man och kvinna.

Internaliserad homofobi: Internalisering är införlivning av andras tankar, värderingar och reaktionssätt i den egna personen. Det kan handla om att som homosexuell ta till sig omgivningens negativa attityder av homosexuella och integrera detta i sin egen självbild och/eller uttrycka förakt eller motvilja mot andra homosexuella.

Intersektionalitet: En teori och analysmetod som handlar om att studera och komma till insikt om hur olika former av diskriminerande maktordningar samverkar. Identitetskategorier som kön, sexualitet, etnicitet, ålder, funktionshinder och religion hänger samman och möter olika normer i olika rum.

Intersexualitet: Ett samlingsbegrepp över olika diagnoser och tillstånd där kroppens kön (kromosomer, könskörtlar och/eller könsorgan) inte överensstämmer enligt normen eller inte klart kan identifieras som enhetligt kvinnligt eller manligt. Intersex räknas ibland in i hbtqi och är ibland en normöverskridande könsidentitet, men inte alltid.

Juridiskt kön: Det kön som en har i folkbokföringen, personnumret och passet.

Kön: Kan delas upp i identitet, socialt kön, kropp och juridiskt kön. Dessa aspekter av kön behöver inte överensstämma med varandra och det är bara det juridiska könet som, i dagsläget, endast är antingen man eller kvinna. Den centrala aspekten av kön är identitet, var och en har själv rätt att definiera sin könsidentitet.

Könsbekräftande behandling: Att med hjälp av tex hormoner, kirurgi, laser och logopedi få vård som bekräftar ens könsidentitet. Kan också kallas könskorrigering vård.

Könskorrigering: Den process som många transsexuella genomgår för att korrigera sin kropp för den ska stämma bättre överens med ens identitet. Det är inte riktigt rätt att säga "könsbyte" eftersom könsidentiteten är densamma och inget egentligen "byts" förutom juridiskt kön.

MtF: Betyder Male to Female och är ett annat ord för transtjej eller transkvinna. Används inte så ofta längre eftersom ordet felaktigt kan tolkas som att en "byter" kön. Se även Transexuell.

Pansexuell: En person som kan bli kär i och attraherad av en person oavsett den andra personens könsidentitet. Används ibland istället för bisexualitet eftersom det finns fler kön och könsidentiteter än två.

Partnerskap: Ett juridiskt bindande avtal mellan två personer, liknande äktenskapet. Innan Sverige fick en könsneutral äktenskapslagstiftning hade samkönade par möjlighet att ingå partnerskap mellan 1995-2009.

Passera: Att uppfattas av andra som det kön man själv identifierar sig som kallas att passera. Tex en transkille som i omgivningens ögon passerar som kille

Polyamori, flersamhet: Att ha flera kärleksrelationer i samtycke med ens partners. Ska inte sammanblandas med otrohet eller bisexualitet, och beror inte på om en är hbtq-person eller heterosexuell cisperson.

Pronomen: Hon, hen, han, den är exempel på personliga pronomen. Det är bara en själv som definierar vilket eller vilka pronomen som känns bekväma för ens könsidentitet, och det är oerhört viktigt att alltid respektera människors pronomen och eventuella byte av pronomen.

Queer: Ett begrepp med flera betydelser, men som sammanfattningsvis kan beskrivas som ett gränsöverskridande perspektiv på normer gällande kön och sexualitet. Som identitet kan det beskriva en person som inte passar in i samhällets normer kring kön och/eller sexualitet och inte heller känner att hen passar in i h, b eller t.

Rasifierad, rasifieras: Beskriver sociala processer som placerar människor i fack utifrån hudfärg och etnicitet.

Transfobi: Rädsla, fientlighet eller nedvärderande attityder mot transpersoner och könsöverskridande uttryck. Transfobi kan också uttryckas genom osynliggörande, förlöjligande, misstänkliggörande, våld och förtryck. Transfobi kan uttryckas medvetet eller omedvetet, av en enskild individ, en grupp eller ett samhälle.

Transpersoner: Ett samlingsbegrepp för människor som genom sitt könsuttryck eller sin könsidentitet inte följer den förväntade normen i att passa in i det kön som registrerades vid födseln. Att vara transperson handlar inte om sexuell läggning, utan om identitet. I begreppet transperson brukar bland annat transsexuella, intergenderpersoner och transvestiter inräknas.

Transsexuell: En person vars könsidentitet inte stämmer överens med det juridiska kön som tilldelades vid födseln och ofta (men inte alltid) har en vilja att korrigera sin kropp genom hormonbehandling och/eller kirurgi och byta juridiskt kön. En transsexuell kille är en kille som tilldelats kvinnligt juridiskt kön vid födseln. En transexuell tjej är en tjej som tilldelats manligt juridiskt kön vid födseln.

Transvestit: En person som ibland eller alltid, helt eller delvis, klär sig i ett annats köns kläder och attribut. Att vara transvestit handlar inte om att "klä ut sig", utan om att "klä om" och kunna uttrycka fler sidor i sin personlighet.

Stjärnfamilj: Beskrivning av en familj som inte är organiserad som en traditionell kärnfamilj. Familjen kan bestå av hbtq-personer men behöver inte göra det. En stjärnfamilj bryter mot kärnfamiljens normer, normer som inte ser likadana ut i alla sammanhang.

Transition: Kan innebära olika saker, men kan handla om processen i att komma ut som transperson, välja nytt namn/pronomen och leva som sig själv.

Tvåkönsnormen: Normen att människor förväntas vara antingen kvinna eller man och bete sig "kvinnligt" eller "manligt". Personer förväntas ha samma könsidentitet som de blev tilldelade när de föddes. Normen är att alla individer är, ska vara eller borde vara cispersoner. Tvåkönsnormen är en del av heteronormen.

Tack alla församlingar, präster och pastorer som deltagit i projektet, tack för er tid, ert engagemang och tålamod.

Tack till EKHO Göteborgs styrelse och medlemmar, utan er hade projektet inte varit möjligt att genomföra.

Tack till Rättighetskommittén i Västra Götaland som finansierat projektet.

Hur är det att vara hbtq-person i en kristen församling idag? Vilka villkor och attityder möter hbtq-personer i kristna församlingar? Hur ser samtalet om identitet och sexualitet ut i kyrkorna och vart är vi på väg?

EKHO Göteborgs projekt "Församling för alla?" sjösattes våren 2014 genom en enkätundersökning om hbtq-personers villkor i kristna församlingar i Västra Götaland. Präster, pastorer, kyrkoråd och andra församlingsföreträdare ombads svara hur de förhåller sig till homosexuellas, bisexuellas och transpersoners möjlighet till medlemskap, församlingsgemenskap, förtroendeuppdrag och anställning. Frågorna berör också hbtq-perspektiv i möten med människor, i själavård, ungdomsverksamhet och vigsel. Hbtq-frågor i kyrkor har alltid väckt diskussioner och starka känslor. De berör människosyn, bibelsyn och det som ligger oss allra närmast: vår identitet. Syftet med projektet har varit att få en överblick över situationen idag och att uppmuntra till samtal om konkreta hbtq-frågor i församlingarna.

Enkätundersökningen följdes upp med intervjuer med pastorer, präster och andra församlingsrepresentanter som fått utveckla sina tankar och funderingar kring hbtq-frågor i kyrkan. Vi har även intervjuat å kristna hbtq-personer som lever eller levt i en kristen församling i Västra Götaland, som berättar om sina erfarenheter. Varje intervju följs av diskussionsfrågor, som gör att rapporten också kan användas som studiematerial och diskussionsunderlag för den som vill fortsätta samtala om hbtq och kyrka.